

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 17. OKTOBRA 1974

ŠTEVILKA: 41. LETO: XVI

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: CP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

ŽELEZARNI ZLATA PLAKETA IN DIPLOMA

Letošnja razstava Delavska ustvarjalnost 1974 je bila prispevek k afirmaciji ustvarjanja in iniciative naših delovnih ljudi na področju tehnike. Inventivna misel, ki je v svetu zelo stimulirana, dobiva svoje mesto tudi pri nas, kar izraža tudi nova ustava in resolucije ter zaključki VII. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ.

Namen razstave je bil, prikaz inventivne dejavnosti v organizacijah združenega dela, ki ima velik pomen v ustvarjanju večjega dohodka in s tem osebnega dohodka zaposlenih. Razstava je prikazovala konkretne inventivne rešitve in sodobno menjavo inventivnega dela, ki ima za cilj poboljšanje proizvodnje in produktivnosti v naših delovnih organizacijah.

Ta manifestacija omogoča zainteresiranim temeljnim organizacijam združenega dela, iznajditeljem in drugim inventivnim delavcem družbeno afirmacijo in plasman svojih novosti. Razstavljeni dosežki so iz vseh področij znanosti in tehnike. Namen razstave ni bil pokazati velike dosežke znanosti, ampak predvsem enostavne, cenene in praktične rešitve tehničnih problemov v delovnih organizacijah SFRJ.

Na letošnji razstavi je sodelovalo 56 organizacij združenega dela in 24 individualnih razstavljavcev. Iz Slovenije je sodelovalo skupaj šest

delovnih organizacij. Železarna Jesenice je na razstavi pokazala naslednje izume in tehnične izboljšave:

— Priprava za dodajanje svinca v prahu v curek jekla pri vlivljanju, avtorja Anton Razinger in Jože Arh;

— Merilna naprava za optimalen razrez blumov, avtor Božidar Brudar;

— Naprava za avtomatsko žigosanje pločevine, avtor Feliks Bešter;

— Stroj za valjanje koničnih navojev, avtorja Ivan Bucek in Puh Boris;

— Orodje za sestavljanje in razstavljanje grednih zvez, avtor Anton Koblar;

— Naprava za izdelovanje znakov za signiranje avtor Mirko Gasar;

— Diskasta žerjavna zavora, avtor Anton Koblar.

Prikazani dosežki naših novatorjev so bili deležni velikega priznanja in zanimanja obiskovalcev

razstave. Razstavo je v desetih dneh obiskalo okrog 25.000 obiskovalcev.

Ob zaključku je posebna žirija ocenila razstavljene predmete in podelila priznanja. Železarna Jesenice je prejela zlato plaketo in diplomu za prikazane eksponate in za uspešno razvito inventivno dejavnost.

Druga razstava izumov in tehničnih izboljšav na Reki, je bila s tem uspešno zaključena. Organizatorji so z doseženimi rezultati zadovoljni in pričakujejo na prihodnji, tretji razstavi leta 1975, še večje uspehe. Vsi napor organizatorjev razstave so usmerjeni v to, da bi bili dosežki inventivne dejavnosti v prihodnje čim večji in da bo razstava vsako leto v kvalitetnem pogledu še boljša. Cilj razstave pa je tudi v bodoče, da pokaže kako se naš delovni človek s svojo iznajdljivostjo in ustvarjalnostjo vključuje v tehnični napredek.

T. Strajnar

VSEM DELOVNIM LJUDEM

Katastrofa, povzročena s potresom na Kozjanskem, je po temeljitem pregledu in oceni poškodovanih objektov s strokovnimi ekipami, trikrat večjega obsega kot pri prvih ugotovitvah, saj znaša škoda 681 milijonov dinarjev.

Akcijo zbiranja pomoči s katero ste pokazali visoko solidarnostno zavest do prizadetih delavcev in kmetov s tega področja, smo s 1. oktobrom 1974 zaključili.

Od načrtovanih 1.935.615 dinarjev ste do tega dne prispevali iz svojih osebnih dohodkov in skladov 2.085.540 dinarjev ali 106,4 odstotka. V okviru celotne naše republike pa bodo znašala ta solidarnostna zbrana sredstva 120 milijonov dinarjev, ali le približno 18 odstotkov od ugotovljene skupne škode.

Izvršni svet SRS in republiški koordinacijski odbor za odpravo posledic potresa na Kozjanskem sta podrobno obravnavala kritično stanje, saj se nahajamo pred zimo in je po zadnjih podatkih še vedno 534 družin pod šotori, v avtomobilskih prikolah, senikih, gospodarskih poslopjih in drugih neustreznih stanovanjskih prostorih. Zaključila sta, da je Kozjanskemu potrebna nadaljnja in najširša družbena pomoč v vseh oblikah.

V tem smislu naslavljamo apel na vse delovne ljudi v naši občini, da ponovimo solidarnostno akcijo »enodnevnih osebnih dohodka za Kozjansko«. Organizacijam združenega dela s področja gospodarstva predlagamo, da koristijo v ta namen delo na eni od prostih sobot, delavci v negospodarsstvu naj bi prispevali 3,5 odstotka od svojih mesečnih osebnih dohodkov. Za obrtnike in svobodne poklice predlagamo prispevek v enotnem znesku 240 dinarjev na enega, za pri njih zaposlene delavce in kmete pa po 100 dinarjev.

Upokojenci naj se kot v prvi akciji odločajo v skladu s svojimi možnostmi, kot tudi vsi tisti z mesečnim osebnim dohodkom pod 1.500 dinarjev.

V akcijo naj se vključijo vsi samoupravni organi, vodstva, družbenopolitične organizacije v OZD in združenja. Zaradi bližajoče se zime prosimo, da samoupravne kolektivne odločitve pospešite še v mesecu oktobru ter sproti obveščate občinsko koordinacijsko komisijo o sprejetih sklepih in realizaciji.

Sredstva, ki bodo zbrana, nakažite na žiro račun 51500-789-53690 KOORDINACIJSKI ODBOR ZA POMOČ KOZJANSKEMU — KRANJ

Prebivalstvo potresnega področja na Kozjanskem se vam za dosedaj izkazano solidarnost iskreno zahvaljuje in pričakuje, da bomo tudi v nadaljevanju akcije pokazali razumevanje za težek položaj, v katerem se nahajajo in ga sami brez najširše družbene pomoči ne morejo rešiti.

OZD in TOZD predlagamo, da bi delali za Kozjansko v soboto, 26. oktobra 1974.

Predsednik koordinacijskega odbora za odpravo posledic potresa na Kozjanskem: Anton Grošelj

OSEBNI DOHODEK ZA SEPTEMBER

Kot je bilo pričakovati, kaže gibanje osebnega dohodka za september dosti umirjeno sliko. Povečanje vrednosti obračunskih postavk, o čemer je bil sprejet sklep na seji odbora za dohodek in nagajevanje pri DS Železarne 25. septembra 1974, je pripomoglo, da osebni dohodek v septembru kljub temu, da je plačanih devet ur manj, ni nižji od osebnega dohodka za avgust. Razlika za vso železarno je namreč + tri din ali 0,010 odstotka več kot pretekli mesec.

Ker gibanje OD zasledujemo po 37 različnih organizacijskih enotah to je 28 obratov, štiri vodstva in pet povprečij za TOZD, je razumljivo, da razlike niso povsod enake. Po-

drobna analiza kaže, da je 17 obratov ustvarilo nekoliko večji, 11 obratov pa nekaj nižji OD kot v

(Nadaljevanje na 6. strani)

Samoupravnim delovnim skupinam

SPORAZUM O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV V RAZPRAVI

Odbor za uveljavljanje ustave v železarni Jesenice je na osnovi predhodnega soglasja z delavskimi sveti TOZD sklenil, da se v današnji številki Železarja objavi predlog »Sporazuma o delitvi osebnih dohodkov v TOZD«. S tem se začne javna razprava o internem aktu, za katerega smo v Železarni zainteresirani prav vsi.

Ker smo se s sporazumom o združitvi TOZD v delovno organizacijo železarno Jesenice izrekli za enotna načela pri delitvi osebnih dohodkov, je sporazum prirejen tako, da lahko služi kot interni akt katerekoli TOZD s tem, da v naslovu pač dobi njeno ime in ga sprejmejo delavci tiste temeljne organizacije. Z malenkostnimi vsebinskimi spremembami, osnutek tudi odgovarja sporazumu skupnih služb, torej ni ovire, da o njem ne bi razpravljali tudi delavci skupnih služb.

Osnutek sporazuma zajema primarni sistem nagajevanja v železarni, ki temelji na osebnem dohodku, izhajajočem iz zasedanja delovnega mesta, ugotavljanja učinka dela in dodatkov za delo ob različnih časovnih obdobjih. Vanj so vključena tudi vsa določila, ki smo jih že sprejeli skupno z delavci drugih organizacij združenega dela in v okviru Slovenskih železarn, kakor tudi dogovor o delitvi dohodka in osebnih dohodkov grupacije črne in barvne metalurgije.

V teh dveh sporazumih, o katerih je razprava tekla ob koncu meseca maja in sta bila sklenjena 3. 6. 1974, so v glavnem uveljavljena tudi vsa priporočila sindikalne liste.

V sporazum je prav tako vključen sistem bodočega napredovanja na delovnem mestu, za katerega smo vsi močno zainteresirani, spreminjena določila o dodatku za delovno dobo (delovne izkušnje in stalnost) ter določila o odpravnini.

Z namenom, da se olajša razprava po samoupravnih delovnih skupinah, bodo v posebnem obvestilu navedene glavne karakteristike sporazuma, s poudarkom na bistvene razlike, ki jih sporazum prinaša v primerjavi s sedanjim pravilnikom.

Zavedajoč se pomembnosti sporazuma za vsakega člana kolektiva, bo osnutek v razpravi nekoliko dalj kot samo obveznih 15 dni. Točen rok bo naveden v izvlečku, odnosno v navodilu za vodenje razprave, zaradi česar tudi ne navajamo podrobnosti v današnji objavi.

SM

Kubanska delegacija v Železarni

V sredo, 9. oktobra, je bila na Jesenicah in v Železarni kot gost Socialistične zveze delovnega ljudstva Jesenice tričlanska kubanska delegacija komiteja za ohranitev revolucije Kube, ki jo je spremljal tudi predstavnik kubanskega veleposlaništva iz Beograda. Kubanske goste, ki so si ogledali tudi valjarno Bela, so sprejeli predstavniki uprave Železarne Tomaž Ertl, predstavnik ZK Železarne Zdravko Črv, predstavnik sindikata Marjan Žitnik, predsednik DS Železarne Alojz Kalan, predstavnik ZSMS Železarne Rudi Makra in predsednica občinske konference SZDL Jesenice Mara Talarjeva. Predvideni polurni razgovor je zaradi številnih vprašanj gostov trajal več kot uro. Osnovna tema razgovora je bilo samoupravljanje v delovnih organizacijah in konkretno v naši železarni. Povsem jih je zanimala samostojnost organizacij združenega dela in še posebno, kako je zagotovljeno neposredno vključevanje delavcev v upravljanje organizacij združenega dela.

PET LET CENTRA ZA OBDELAVO PODATKOV

V juniju letos je poteklo pet let, odkar je v centru za obdelavo podatkov (COP) pričel obratovati elektronski računalnik. Ob tem malem jubileju bi COP radi predstavili delavcem Železarne, saj ga danes poznajo le tisti, ki po službeni dolžnosti pripravljajo podatke zanj, ali pa koristijo rezultate njegovih obdelav, pa verjetno še ti ne popolno.

Center v Železarni sicer obstoja že 17 let, le da je dvanajst let obdeloval podatke s klasičnimi stroji, ki so danes že skoraj vsi opuščen. Pred petimi leti je bil instaliran moderen elektronski računalnik — sistem IBM 360/30.

KAJ IN KAKO DELA ELEKTRONSKI RAČUNALNIK

Računalniku dajemo podatke, ki jih predela in shrani ter na našo zahtevo predelane daje zopet nazaj. Kakšni so ti podatki in na kakšen način jih posredujemo računalniku?

V centru dobivamo podatke na dokumentih (npr.: ček materiala, dobavni list, dinarski list, delovna kartica bluminga, poročilo o proizvodnji). V luknjalnem oddelku podatke prenesemo na luknjane kar-

tice. To delamo na luknjalnih strojih pri katerih je zaposlenih 18 luknjajč. Luknjane kartice sprejema računalnik preko čitalca kartic.

Ker pa je računalnik le stroj, mu mora človek dati navodila za delo: to naredi programerji (v centru jih je 14). Napišejo programe, ki jih posredujejo računalniku prav tako preko luknjanih kartic. Računalnik kartice po včitavanju prekontrolira in podatke shrani na zunanje spomine. To so pri nas magnetni trakovi (podobni magnetofonskim trakovom) in magnetni diski. Kar-

tice so tako odigrale svojo vlogo: uporabljene so bile le enkrat. Za nadaljno uporabo so podatki na voljo na magnetnih spominih.

Podatke lahko združujemo, dopolnjujemo, mešamo in sortiramo ter iz njih delamo tabele. Za vse to morajo programerji napisati programe. (Nadaljevanje na 7. strani)

REKORD PLAVŽARJEV

Enajstege oktobra so plavžarji dosegli dnevno proizvodno grodlja 534 ton in s tem popravili prejšnji rekord 526 ton grodlja, ki so ga dosegli 28. marca.

PROIZVODNJA SLOVENSKE ŽELEZARNE V MESECU SEPTEMBRU 1974

Vedno je prijetno, kadar pri obveščanju o proizvodnih dosežkih za pretekli mesec lahko zapišemo, da smo delali dobro, še posebno pa, če je bil dosežen izjemno dober uspeh. Septembra proizvedena količina surovega železa, je dosledaj največja v Slovenskih železarnah. Na plavžih v železarni Jesenice so dosegli doslej najvišjo poprečno dnevno proizvodnjo.

Mesečno proizvodnjo sta obe železarni, Jesenice in Štore, dosegli sicer že višjo, vendar v različnih obdobjih. V septembru sta se pa oba zelo dobro mesečna rezultata proizvodnje surovega železa ujela tako, da dajeta v seštevku rekorden dosežek. Še bolj razveseljivo je dejstvo, da je delo plavžev na Jesenicah že več mesecev dobro uravnovano kot rezultat sistematičnega dela. Isto lahko rečemo tudi za delo elektroredukcijske peči v Štoreh.

Pri proizvodnji jekla je bila v septembru dosežena količina sicer za

rekordnim dosežkom v mesecu marcu, vendar nad mesečnim načrtom in s 65.030 ton druga najvišja v letošnjem letu. V železarni Štore so dosegli doslej najvišjo mesečno proizvodnjo jekla 6.932 ton.

V blagovni proizvodnji je bil pretekli mesec rezultat nekaj slabši kot avgusta, dosegli pa smo v železarnah in skupaj za združeno podjetje doslej najvišjo eksterno realizacijo. Železarni so prvič realizirale več kot 400 milij. din in skupno Slovenske železarni nekaj več kot 453 milij. din.

Odprava je v splošnem zadovoljiva za železarni in pri predelovalcih. O eksterne realizaciji smo že v uvodu napisali, da je rekordna. Iz količinskih podatkov pa je razvidno, da je rezultat relativen, ker je povišana realizacija bolj odraz dviga cen, kot pa spremembe strukture proizvodnje. Podrobnejši pregled izvrševanja blagovne proizvodnje namreč pokaže, kar smo ugotavljali že več mesecev nazaj, da količinsko zaostajamo pretežno pri nekaterih izdelkih finalizacije.

Splošna problematika, ki se nanaša na vse tri železarni, je v pomanjkanju nekaterih surovin. Težave so z oskrbo belega surovega železa. Še vedno ni v celoti rešeno redno oskrbovanje s ferolegurami. Cene surovin, tehnološkim gorivom, pomožnim materialom in uslugam so še vedno v porastu ter bodo izdatno vplivale na poslovne rezultate v letošnjem letu, kljub korekturi cen izdelkov črne metalurgije.

Problematika po delovnih organizacijah

ŽELEZARNA RAVNE

Tudi v mesecu septembru ni dosegla zelenih rezultatov, vsaj kar zadeva količinske kazalce. Proizvodnja jekla je sicer na načrtovanem nivoju, vendar še precej pod realnimi možnostmi.

Večina obratov, čeprav so razen kovačnice vsi pod načrtovano količino proizvodnje, sorazmerno visoko presegla načrtovano realizacijo.

Posebno poudarjenih problemov, razen težav z vložkom, ki so pa nujna posledica nižje proizvodnje jekla v preteklih mesecih, niso imeli, ali pa je problematika še naprej taka kot v prejšnjih mesecih.

ŽELEZARNA ŠTORE

Je mesečno načrtovano realizacijo skoraj dosegla, čeprav zaostaja za načrtom blagovne proizvodnje. Redukcije električne energije so zmanjšale možnost še ugodnejše proizvodnje surovega železa.

V elektro jeklarni obratuje naprava za kontinuirno vplivanje železa v mesec dni samo na tri žile. Manjka rezervni del za popravilo hidravličnih škarij. To vpliva na delo in količino odpadka, kar se ne bi smelo zgoditi, vsaj ne za toliko časa.

V stari valjarni je imela ena izmenja kolektivni dopust in so pol meseča obratovali samo na dve izmeni. V novi valjarni je bil od 29. septembra dalje remont.

Čeprav se problem delovne sile ponavlja, ga navajam ponovno, ker postaja v livarnah vse bolj kritičen in je neposreden vzrok nižji proizvodnji. V sled pomanjkanja delovne sile v čistilnici, imajo večje količine neočiščenih odlitkov.

Reševanju problematike delovne sile bodo morali posvetiti več pozornosti.

Milan Marolt

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Predlog programa razvoja Železarni v letu 1975, ki je bil objavljen v 39. številki Železarja, je v bistvu predlog delavcem v TOZD in Železarni, iz katerega mora biti izoblikovan dovolj preudaren in politično zrel dogovor vseh delavcev v TOZD in Železarni o naši programski zasnovi v letu 1975. Predlog programa sovpada ravno v pravi čas, ko so se komunisti Železarni lotili obravnav o temeljiti analizi sedanjega gospodarskega položaja Železarni. Kajti dejstvo je, da bo le na osnovi temeljite in dovolj kritične analize sedanjega stanja, v primerjavi z dogovorjeno politiko za stabilizacijo našega gospodarstva in z uresničevanjem novih družbeno ekonomskih odnosov, mogoče sprejeti resnično zrel družbeni dogovor v temeljnih organizacijah združenega dela, ki bo zagotavljal večjo produktivnost in boljše gospodarjenje.

Najbrž bi bilo iluzorno misliti, da bo predlog programa naše programske usmerjenosti v letu 1975 povsod sprejet, kot realna osnova za materialno in socialno varnost delavcev. Še precej je med nami ostankov miselnosti, da se materialna in socialna varnost lahko zagotovi tudi z različnimi instrumenti ekonomskega sistema ali takimi ali drugačnimi samoupravnimi odločitvami o drugačni razporeditvi oziroma delitvi dohodka, ne da bi pri tem tudi sami dali zavesten prispevek pri večanju produktivnosti in boljšem gospodarjenju. Že večkrat je bilo letos poudarjeno, da smo v Železarni zadržali likvidnost oziroma dovolj ugodno finančno situacijo bolj po zaslugi korekcije cen, kot po zaslugi lastnih prizadevanj. Le-ta celo po ocenah stagnirajo — stagnira delovna disciplina, tehnološka disciplina, odgovornost in drugo in kot posledica tega tudi produktivnost. Z antiinflacijskimi programi v TOZD in Železarni smo želeli prerezati s takimi odnosi pa vendar še vedno na mnogih nivojih ugotavljajo, da se ti programi ne uresničujejo dosledno.

Tako stanje in zrel pristop k obravnavi predloga programa razvoja zahteva, da vsi zavestni dejavniki v TOZD in Železarni — samoupravni organi, sindikat, ZK, ZSM in poslovodni organi, temeljito analizirajo tudi vzroke zakaj je doslej nismo dosledno uresničevali dogovorjene politike. Razčleniti bo treba vse odprte probleme in neuresničene naloge ter na osnovi tega izdelati konkretne programe in opredeliti nosilce nalog in odgovornosti. Pri tem bo treba izhajati iz

PROGRAM RAZVOJA ŽELEZARNE - 1975 STABILIZACIJA LASTNEGA GOSPODARJENJA IN PRISPEVEK K STABILIZACIJI GOSPODARSTVA

družbenega programa za leto 1974, antiinflacijskih programov v komparaciji s predlogom programa razvoja Železarni v letu 1975, ki je tudi osnova za programe posameznih TOZD. Predlog programa razvoja Železarni v letu 1975 v bistvu pomeni aplikacijo in konkretizacijo vseh družbenih prizadevanj za večjo produktivnost in boljše gospodarjenje na naše razmere v Železarni in v posameznih TOZD. To pa ni nič drugega, kot stabilizacija normalnih organizacijskih, proizvodnih in tehnoloških razmer v dobro proizvodno in samoupravno organizirani temeljni organizaciji združenega dela oziroma gospodarski organizaciji.

Morda izraz »normalno« organizirani zveni nekoliko čudno, ali smo potemtakem sedaj »nenormalno« organizirani. Nedvomno smo, če govorimo o odločno premajhni izkoriščenosti delovnih naprav in delovnega časa, če govorimo o pretirani potrošnji nekaterih reprovamaterialov ali drugih potrošnih sredstev, če poudarjamo še vedno prevelike zastoje, premajhne izplene in drugo. Nekoliko paradokso je, da pa ob vsem tem pričakujemo, pa tudi zahtevamo, »normalno« nagradjevanje, ki naj bi bilo kar najbolj približno velikim podražitvam življenjskih stroškov.

Ali se morda kdaj vprašamo, da morda tudi mi sami s takim »nenormalnim« delom ne vplivamo direktno ali pa indirektno na zviševanje življenjskih stroškov. Najbrž da tudi, če smo ugotovili, da smo sedanjo finančno situacijo v Železarni uspeli obdržati predvsem po veliki zaslugi korekcije cen naših izdelkov, ne pa po zaslugi našega boljše, bolj produktivnega, bolj racionalnega in ekonomičnega dela. Kam lahko tak odnos in tako urejanje oziroma zadrževanje likvidnosti pripelje in pelje, najbrž ni potrebno posebej poudarjati. To pelje v vedno večjo inflacijo, ki je najmočnejši rušilni dejavnik v prizadevanjih za stabilizacijo, ki nam edino lahko zagotovi našo lastno socialno varnost in socialno varnost vseh delovnih ljudi. S takim delom in predvsem s tako miselnostjo pa ne bomo mogli zagotavljati materialne in socialne varnosti vseh delavcev.

Te momente je bilo potrebno poudariti predvsem za to, ker je žal med nami še vedno precej ljudi s tako miselnostjo — kar najbolj se izogibati delu in odgovornosti, obenem pa na ves glas zahtevati, da se zagotovi socialna varnost, ustrezni osebni dohodki, približani vsem podražitvam. Verjetno pa se velik del naših delavcev zaveda, da tako ne gre, kar tudi dokazujejo s svojim delom in prizadevanji. Nedvomno pa bodo oni prvi imeli nemajhen vpliv in besedo pri obravnavah predloga programa razvoja Železarni, ker jim najbrž zelo ustreza, da živijo od dela dohodka, ki jim ga ustvarjajo drugi — pridni delavci. Le-ti bodo brez dvoma podpirali vsa prizadevanja izražena v predlogu programa, ker v večini primerov že tako delajo.

S tem razmišljanjem smo predvsem hoteli opozoriti na to, da se bomo pri obravnavanju predloga programa razvoja Železarni in v okviru tega posameznih temeljnih organizacij združenega dela, morali spoprijemati tako z nesprejemljivo miselnostjo, da je mogoče materialno in socialno varnost zagotoviti s sistemskimi rešitvami ali drugačno delitvijo dohodka, kakor z demagoškimi frazami tistih, ki jim »smrdita« red in disciplina. To pa pomeni, da bo pri obravnavi morala biti prisotna tudi močna politična akcija vseh tako imenovanih subjektivnih dejavnikov. S prepričljivo in prodorno besedo bomo morali povedati, da bomo le z večjo produktivnostjo in boljším gospodarjenjem zagotovili materialno in socialno varnost vsakomur posamezno in vsem nam skupaj. Da bomo le na ta način stabilizirali naše lastne notranje odnose in da bomo le na ta način prispevali svoj delež k stabilizaciji našega gospodarstva v celoti. S tem pa bomo krepili mednarodni položaj Jugoslavije, njeno vlogo v mednarodnem življenju in s tem tudi pozicije miru in varnosti. To pa je nedvomno želja in cilj vseh nas in v tem bomo dobili podporo vseh vestnih in pridnih delavcev. K tem nalogam in ciljem pa je usmerjen tudi predlog programa razvoja Železarni v letu 1975 in zato bo nedvomno dobil podporo večine delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela in v Železarni kot celoti.

Železarski globus

KATAR

Japonski železarski družbi Kobe Steel in Tokyo Bokei ter domača vlada bodo skupno gradile novo železarno. Letna proizvodna zmogljivost te železarni bo 400.000 ton surovega jekla.

ČILE

Letos bo čilska železarska družba Compania de Acero del Pacifico proizvedla predvidoma 600.000 ton surovega jekla. Za leto 1976 računajo povečanje na 750.000 ton. V letu 1977 pa predvidevajo, da bodo proizvedli milijon ton surovega jekla.

IRAN

Letos bo iranska železarna v Isafanu proizvedla 600.000 ton surovega jekla. V bližnji prihodnosti pa predvidevajo, da bodo lahko proizvedli letno 1,9 milij. ton surovega jekla. Pri povečanju proizvodnih zmogljivosti bo s finančno in tehnično pomočjo sodelovala mešana iransko-sovjetska družba.

POLJSKA

Poljsko državno podjetje Centrozap bo gradilo v Siriji livarno sive litine. Njena letna proizvodna zmogljivost bo 6000 ton sive litine. Iz sive litine bodo delali nekatere sestavne dele za traktorje.

Proizvodnja surovega železa (v tonah)					
Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev
Jesenice	12.667	14.208	102	114.000	118.312
Štore	3.583	4.151	114	32.250	34.147
Skupno:	16.250	18.358	107	146.250	152.459

Letos znaša proizvodnja surovega železa konec tretjega četrtletja 7% več, kot je v istem obdobju lani.

Obe za leto izvršitev proizvodnega načrta so zelo ugodni, saj imamo skoraj 6.000 ton naskoka.

Proizvodnja jekla (v tonah)					
Železarna	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev
Jesenice	41.250	41.809	101	371.250	364.467
Ravne	16.250	16.289	100	146.250	142.219
Štore	7.083	6.932	98	63.750	52.912
Skupno:	64.583	65.030	101	581.250	559.598

Letošnja proizvodnja surovega jekla je za 8% višja od dosežka tretjega četrtletja lani. V izvrševanju kumulativnega načrta zaostajajo vse tri železarni. V naslednjih treh mesecih so ugodni izgledi za izvrševanje načrtov proizvodnje jekla in obstoja realna možnost, da bo ob koncu leta izvršitev celo višja kot 97%.

Upajmo, da bo tako in ne bo nepredvidenih zastojev zaradi redukcij električne energije, ker se sedaj tudi akumulacije precej izdatno polnijo. Dobra proizvodnja jekla je osnova za vložek za nadaljnjo predelavo in blagovno proizvodnjo, kjer bi morali količinske rezultate v naslednjih mesecih občutneje popraviti.

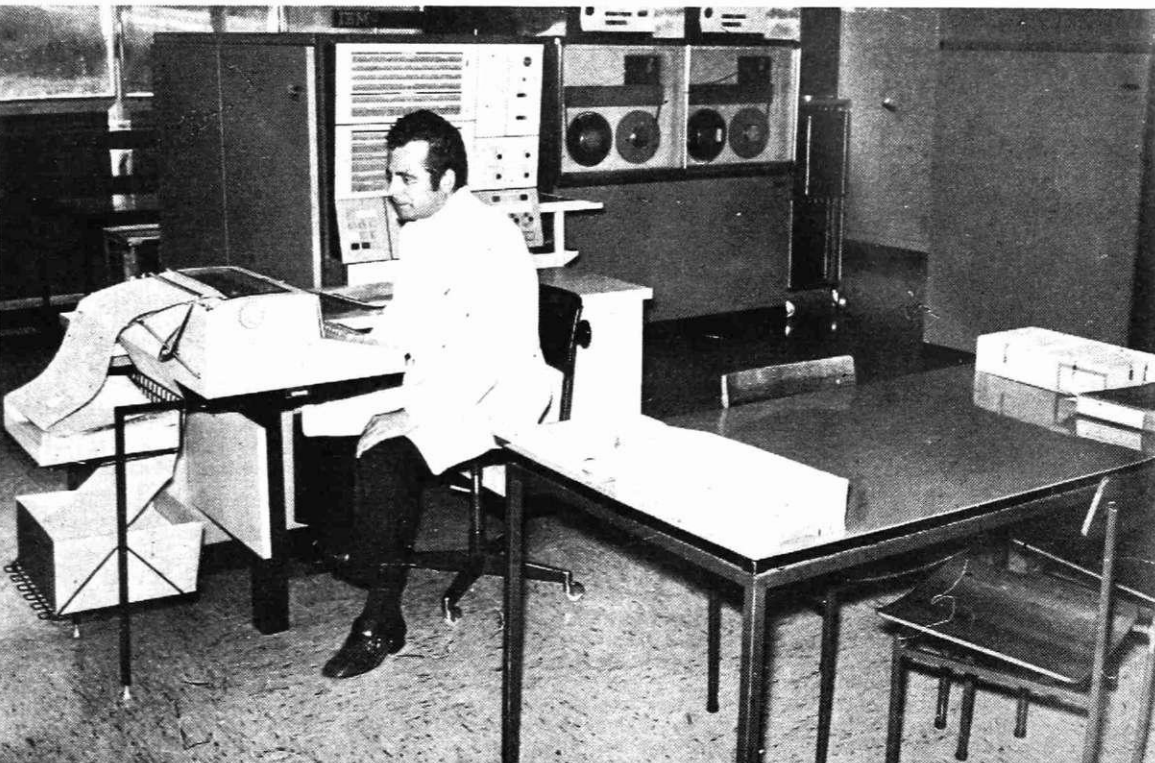
Blagovna proizvodnja — železarni (ton)					
Železarni	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev
Jesenice	31.240	31.341	100	281.160	282.278
Ravne	11.178	11.090	99	100.598	95.525
Štore	13.411	12.089	90	120.705	108.378
Skupno:	55.829	54.520	98	502.463	486.181

Letošnja blagovna proizvodnja v devetih mesecih je za 1% večja od lanske. Napram načrtu zaostajamo za 3%. Če bo šlo vse po sreči, bomo ta zaostanek do konca leta nekaj zmanjšali.

Blagovna proizvodnja — predelovalci (v tonah)					
Delov. organiz.	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev
Veriga	1.100	1.092	99	9.900	9.661
Plamen	750	637	85	6.750	5.970
Tovil	129	143	111	1.163	1.145
Žična	1.135	1.032	91	10.217	7.294
Skupno:	3.114	2.904	93	28.030	24.070

Predelovalci žice so v treh četrtletjih izdelali za 2% izdelkov več kot v istem obdobju lani.

Blagovna proizvodnja — Slovenske železarni (v tonah)					
Železarni	Mesečni načrt	Mesečna izvršitev	%	Kumulativ. načrt	Kumulativ. izvršitev
Jesenice	55.829	54.520	98	502.463	486.181
Predelovalci	3.114	2.904	93	28.030	24.070
Skupno:	58.943	57.424	97	530.493	510.251

Notranjost prostorov centra za obdelavo podatkov, ki v Železarni obratuje že pet let

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE JANUAR - SEPTEMBER 1974

SKUPNA PROIZVODNJA	Dosežena proizvod. I-IX 73	Plan proizvod. v l. 1974	Dosežena proizvod. I-IX 74	Indeksi 4:2	4:3
Plavž	113.152	152.000	118.312	104,6	77,8
SM jeklarne	239.901	320.000	237.566	99,0	74,2
El. jeklarne	113.296	175.000	126.901	112,0	72,5
Livarne	1.322	1.660	1.364	103,2	82,2
Šamotarna	12.166	17.000	12.728	104,6	74,9
TOZD TALILNICE	479.837	665.660	496.870	103,5	74,6
Bluming	313.791	423.700	309.441	98,6	73,0
Razrezovalnica	82.855	123.000	83.276	100,5	67,7
Valjarna žice	85.892	112.230	84.218	98,1	75,0
Valjarna profilov	25.379	32.260	25.022	98,6	77,6
Valjarna deb. pl.	67.128	98.000	67.502	100,6	68,9
TOZD VALJARNE	575.045	789.190	569.459	99,0	72,2
Hladna valjarna	22.847	30.000	23.363	102,3	77,9
Žičarna	47.821	66.500	51.769	108,3	77,8
Profilarna	13.466	22.885	15.127	112,3	66,1
Podbojarna	—	2.100	12	—	0,6
Jeklovlek	14.987	20.000	15.265	101,9	76,3
Elektrodni	11.333	17.100	11.689	103,1	68,4
Želbljarna	9.544	13.700	9.575	100,3	69,9
TOZD PREDELAVA	119.998	172.280	126.800	105,7	73,6
Skupaj ŽELEZARNA	1.174.880	1.627.135	1.193.130	101,6	73,3
Tuja predel. HOP	383	1.195	378	98,7	31,6
SKUPAJ	1.175.263	1.628.330	1.193.508	101,6	73,3

	Dosežena proizvod. I-IX 73	Plan proizvod. za l. 1974	Dosežena proizvod. I-IX 74	Indeksi 4:2	4:3
Livarna	1.322	1.660	1.364	103,2	82,2
Šamotarna	12.166	17.000	12.728	104,6	74,9
TOZD TALILNICE	13.488	18.660	14.092	104,5	75,5
Bluming	9.413	14.400	10.463	111,1	72,7
Razrezovalnica	53.678	74.600	49.129	91,5	65,9
Valjarna žice	31.856	37.150	28.381	89,4	76,7
Valjarna profilov	2.102	3.800	1.722	81,9	45,3
Valjarna deb. pl.	67.118	98.000	67.492	100,6	68,9
TOZD VALJARNE	164.167	227.900	157.287	95,8	69,0
Hladna valjarna	22.574	27.330	23.200	102,8	84,9
Žičarna	30.665	43.400	35.679	116,4	82,2
Profilarna	13.466	20.705	15.123	112,3	73,0
Podbojarna	—	2.100	12	—	0,6
Jeklovlek	14.987	20.000	15.265	101,9	76,3
Elektrodni	11.300	17.100	11.667	103,2	68,2
Želbljarna	9.544	13.700	9.575	100,3	69,9
TOZD PREDELAVA	102.536	144.335	110.521	107,8	76,6
Skupaj ŽJ	280.191	390.945	281.900	100,6	72,1
Tuja predel. HOP	383	1.195	378	98,7	31,6
Skupaj	280.574	392.140	282.278	100,6	72,0

TOZD TALILNICE

Devetmesečna proizvodnja je skoraj taka, kot je bilo predvideno. Vsi obrati so lanske leto dosežene količine presegle. Plavž in livarna sta nad planom. Na plavžu smo predvideli 35-dnevni remont, ki pa smo ga preložili na prihodnje leto.

Po obratih je bila sledeča problematika:

Plavž

V primerjavi z istim obdobjem lani smo proizvedli okrog 5.000 t več groblja. Meseci januar, februar in maj so bili slabši, v ostalih mesecih pa smo izboljševali proizvodnjo in dosegli največ v septembru ob najnižji porabi koksa. Poraba koksa je letos 684 kg/t in je za 47 kg/t nižja kot v letu 1973 in prvič v vseh letih pod 700 kg/t. Z izboljšanjem aglomerata se je močno znižala količina prahu, kar nam je omogočilo v zadnjem času delati s 100 odstotki sintra na eni peči. Zaradi neizenačevanja rude in neenakomernega doziranja smo imeli težave s kvaliteto žilunde za prodajo. V karnolomu. Treba smo uvedli pranje in sejanje dolomita. S tem je dolomit za SM peči in za bluming dovolj ognjevzdržen.

Martinarna

Velik padec proizvodnje v avgustu je nekoliko zmanjšal izredne uspehe iz prvega četrtletja in iz septembra. Zato je tudi 2300 t jekla manj kot lani. Premalo groblja, kljub povečani lastni proizvodnji in v nekaterih obdobjih premajhne zaloge starega železa, so onemogočale enakomerni nivo proizvodnje. Rekonstruirana 6. peč daje najboljše talilne čase od vseh peči. Poraba mazuta je nekaj nižja od lanske, ravno tako tudi ognjevzdržni material. V pripravi vložka smo imeli premalo delavcev, da bi dosegli boljše teže korit.

Elektro jeklarne

Za 13.600 t jekla letos smo boljše kot lani. Uspeh je zaradi večjih naporov posad in manj redukcij energije. — letos je bilo 671 ur, lani v istem času 1052 ur. Izguba proizvodnje je kljub temu še 7400 t. Tudi tu so bili poletni meseci slabši. Poraba električne energije in elektrod je nižja kot lani. V obratu smo olajšali fizično delo s silosi, tehtnico in vlagalnimi strojem za legure in dodatke.

Livarna

Po količini proizvodnje smo preko plana in 41 t več kot lani. Osvojili smo izdelavo odlitkov iz jekla tudi iz SM peči. Izdelujemo odlitke za strojno industrijo in lonce za žilindro za plavže in jeklarne. Poseben uspeh je s kvalitativnim peskom dosežena dobra površina odlitkov.

Šamotarna

Izdelali smo 562 t več kot lani in skoraj letošnji planirano količino. Samo opek smo izdelali 632 t več, pretežni del odpade na Pauker stikalnico.

V letošnjih devetih mesecih smo imeli precej težav, ki so nas ovirale, da bi dosegli še boljše uspehe. Delo z malimi zalogami rud, pomanjkanje ljubijske rude, koksa, neredna dobava groblja, s starim železom smo bili, razen avgusta, dobro oskrbovani, slabši mazut z oziroma na žveplo in večkratne zapore prevoza na železnici, so dokaj neugodno vplivali na normalno odvijanje proizvodnje. Poleti je izredno težko v nekaterih obratih organizirati uspešno proizvodnjo. Boljša je bila letos oskrba z električno energijo, čeprav še vedno beležimo redukcije, ki v prvi vrsti zadenejo elektro peči. Stanko Čop

TOZD VALJARNE

Bluming valjarna

V tej valjarni smo v obdobju januar-september obratovali zelo različno. To je razvidno iz mesečnih podatkov o zastojih na obratovalni časi, ki neposredno vplivajo na višino proizvodnje. Ti zastoji so se gibali med 22,8 % v septembru, ko so bili najnižji in 31,3 % v januarju, ko so bili najvišji. Povprečje zastojev za letošnjih devet mesecev je 27,2 % na obratovalni čas, oziroma za 1,9 % manj kot leta 1973. Vzrok, da smo kljub nižjim zastojem proizvedli manj kot v devetih mesecih lanskega leta in kot je predvideval plan, je v spremenjenem asortimentu. Predvsem smo letos valjali več ozkih trakov v štekel valjarni. To ima za posledico manjšo proizvodnjo na bluming ogrođu. Če bi hoteli doseči pri tem asortimentu letos planirano proizvodnjo, bi morali znižati zastoj, je povprečno na okoli 24 % obratovalnega časa.

Štekel valjarna

Vzporedno z nižjo proizvodnjo v bluming valjarni smo proizvedli manj tudi v štekel valjarni. Večkrat smo morali vložek zaradi premajhne proizvodnje bluming valjarne preusmeriti s štekel valjarne v druge obrate, da so sploh lahko obratovali.

Valjarna 2400

Poleg nekaterih težav, povezanih z zastoji in majhno težko slabov, smo v celotnem obdobju januar-september čutili vpliv kvalitetnega asortimenta (Nioval, Nionical) na proizvodnjo. Te kvalitete zahtevajo z oziroma na predpisano tehnologijo počasnejši potek valjanja na progi in tako zmanjšujejo proizvodnjo. To dejstvo smo ugotovili šele letos, ko

smo pričeli valjati večje količine teh materialov. Zato je postala proga v tej valjarni ozko grlo in planirane proizvodnje nismo dosegli. Delno skušamo to omiliti z občasnim obratovanjem proge na dopoldanski izmeni ob prostih sobotah.

Valjarna žice

Ta valjarna je planirano skupno in blagovno proizvodnjo v devetih mesecih presegle. Vendar bi bil proizvodni rezultat lahko še boljši. V februarju smo imeli večjo okvaro na ogrevni peči, v nekaterih ostalih mesecih pa preveč zastojev. Vendar so kljub temu zastoji v obdobju januar-september s 36,8 % obratovalnega časa za 1,3 % nižji kot v letu 1973.

Valjarna profilov

Valjarna profilov je obratovala dobro in je planirano skupno proizvodnjo prekoračila. Blagovna proizvodnja je planirana previsoko. V tej valjarni proizvajajo letos skoraj izključno vložek za jeklovlek.

Avgust Karba

TOZD HLADNA PREDELAVA

Proizvodnja v TOZD Hladna predelava je v tretjem četrtletju nekaj slabša kot v prvem polletju, vendar so planske obveznosti izpolnjene z 98,72 odstotka. Na izpolnjevanje planskih obvez je bistveno vplivala zakasnitev izgradnje obrata vratnih podbojev in pomanjkanje vložka v profilarno.

Prodana količina pa je za celotno TOZD za 1,87 odstotkov prek planskih obvez. Proizvodnja po posameznih obratih:

Hladna valjarna

Proizvodnja in prodaja HVT sta manjši kot v prvem polletju zaradi pomanjkanja vložka TVT in neugodnih delovnih razmer zaradi večje odsotnosti.

Prodana količina je bistveno večja od planirane, ker je bilo predvideno, da bi en del HVT v drugem polletju že morali predelati v profile, odnosno vratne podboje.

Rast proizvodnje pri dinamiku HVT pa je veliko večja kot splošna rast proizvodnje in znaša 17,4 odstotka.

Žičarna

Proizvodnja v žičarni je potekala zaradi dodatne predelave izredno ugodno. Vlečene žice je v devetih mesecih 48.800 ton in je količina, predvidena s planom, izpolnjena 98,72 odstotka.

Proizvodnja VAC žice je v primerjavi z lanskim letom povečana 130,22 odstotka, proizvodnja patentirane pa 105,71 odstotka.

Uspehi v žičarni so direktno odvisni od prisotnosti žičarjev, ta pa letos ni bila normalna, ker je bolezenska odsotnost veliko večja kot normalno.

Profilarna

Zaradi pomanjkanja vložka je proizvodnja nižja kot je predvideno s planom, vendar je 12,3 odstotka višja kot v lanskem letu. Na proizvodnjo pa bistveno vplivajo tudi naročila oziroma velikost pozicij. Zaradi proizvodnje nosilcev za halo nove hladne valjarne pa so bila naročila izredno razdrobljena.

Podbojarna

Novi obrat bi moral v tretjem četrtletju odpremiti že 840 t vratnih podbojev, odpremiti pa smo samo 12 ton ali 1,4 odstotka. Odpremito količino so izdelali v poskusni delavnici, ker obrat za proizvodnjo podbojev še ne obratuje.

Jeklovlek

Blagovna in skupna proizvodnja v jeklovleku poteka že po planu in je

napram lanskemu letu povečana za dva odstotka.

Dobra preskrba z vložkom in ugodno naročilo sta pripomogla k povečani proizvodnji v tem obratu.

Elektrodni obrat

Proizvodnja v elektrodnem obratu je skoraj deset odstotno manjša kot je predvideno s planom. Napram lanskemu letu pa je proizvodnja in prodaja večja za 3,1 odstotka.

V elektrodnem obratu predvidena modernizacija poteka vse leto in predelave bistveno vplivajo na količino proizvodnje. Predelave so bile predvidene v letu 1973, vendar so se vse zakasile.

Razen predelav pa na zmanjšanje proizvodnje bistveno vplivajo zastoji proizvodnih naprav. Pomanjkanje rezervnih delov te zastoji v letošnjem letu še povečuje.

Želbljarna

Proizvodnja je manjša od planirane, pa tudi napram lanskemu letu ni bistveno povečana.

Pomanjkanje vložka na proizvodnjo želbljarne vpliva negativno prav vse leto, vendar pa najbolj v poletnih mesecih. Franc Vičar

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 21. 10.	LEBAN IVO	PRAPROTNIK NIKO
TOREK — 22. 10.	KAVČIČ IVAN	ARNEŽ FRANČ
SREDA — 23. 10.	SITAR ANTON	AŽMAN ZVONE
ČETRTEK — 24. 10.	SEKLOČA PETER	KRAPEŽ BERTI
PETEK — 25. 10.	MLAKAR FLORIJA	PETERNEL JANEZ
SOBOTA — 26. 10.	BEGEŠ STANE	SVETINA BOGOMIR
NEDELJA — 27. 10.	ROTAR VINKO	RAVNİK JOŽE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

od 21. do 26. oktobra

Dopoldan: Drago Jeremić in Stanka Šemrov Novak
Popoldan: Branimir Čeh in Aleksander Rjazancev

V soboto, 26. oktobra samo dopoldan dr. Branimir Čeh.

ZOBNA AMBULANTA

Dopoldan: terapevt Viktor Stražišar
Popoldan: terapevt Alojz Smolej
V soboto, 26. oktobra samo dopoldan terapevt Viktor Stražišar.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto dopoldan od 6.30 do 14. ure.

RAZPIS

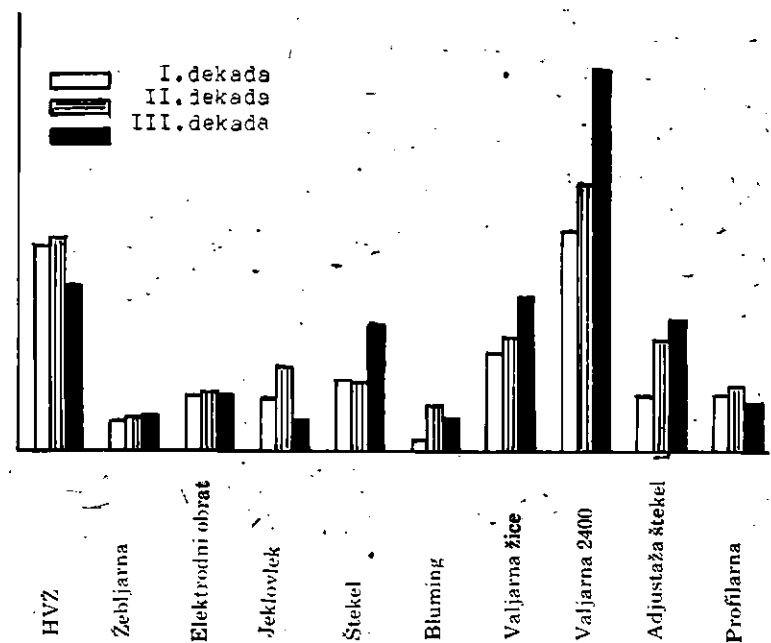
Društvo strojnih tehnikov in inženirjev organizira enodnevno ekskurzijo v jeklarne — železarne Sisak v soboto, 9. 11. 1974.

Program ekskurzije:
1. Odhod z Jesenice ob 6. uri jutraj (avtobus ustavlja na avtobusnih postajah, s prvo postajo na Plavžu, po dogovoru s prijavitelji).
2. Od 10.30 do 13. ure ogled jeklarne.
3. Popoldne kopanje v Čateških toplicah.
4. Prihod na Jesenice do 22. ure.
Osebnih prispevkov za prevoz ter kosilo in večerjo je 30 din.
Prijava z vplačilom sprejema Anton Sitar — SV Bela, tel. št. 916, do vključno 31. 10. 1974 do 14. ure.
Vabljeni vsi člani kolektiva ZJ.

Odbor DSIT

PREGLED ENAKOMERNOSTI ODPRAVE KONČNIH IZDELKOV V SEPTEMBRU 1974

Odpava končnih izdelkov je bila v mesecu septembru v primerjavi med posameznimi dekadami zelo enakomerna v: HVŽ, želbljarni, elektrodnem obratu, jeklovleku, bluming valjarni in profilarni.

NALOGE NA PODROČJU NAGRAJEVANJA

V zadnji številki Železarnja je bil objavljen članek z naslovom »Problematika nagrajevanja v Železarni«. Članek nas je spodbudil k temu, da prispevamo kratko informacijo o delu in predvidenih spremembah na tem pomembnem in občutljivem področju.

Pri tem ne bomo razpravljali o problemih, niti ne o njihovih vzrokih, saj so nam ti že znani in tudi proučeni. Treba pa je spregovoriti o nalogah na tem področju, o tem, kako razrešiti probleme in zato osvetliti nekatere bistvene spremembe, ki jih pripravljamo. Poudariti moramo, da gre pri tem za spremembe, ki jih bo naš oddelek za nagrajevanje predlagal samoupravnim organom in je zato sprejem sprememb odvisen od njihovega sklepa. Ni v naši navadi, da objavljamo predloge, ki niti niso sprejeti, niti še dani v razpravo, delno pa tudi še ne dokončno proučeni. Vendar glede na objavljeni članek smatramo, da bi bilo kratko sporočilo — upoštevaje navedene omejitve — smiselno. Pri kratkem opisu sprememb se ne bomo spuščali v delo povezano s samoupravnimi sporazumi, z dogovori s samoupravnimi skupnostmi, niti se ne bomo spuščali v podrobnosti.

Sistem kategorij bo ostal v veljavi še naprej. Osnovo za razdelitev delovnih mest po kategorijah je tvorila analitična ocena, ki je bila prej v veljavi ter primerjava delovnih mest. V letih veljave kategorij je prihajalo do sprememb v delu, s tem pa tudi v opisih delovnih mest, vrednosti delovnega mesta in v kategorijah. Analiza, izvajana vsako leto, je kazala premike k višjim kategorijam, zlasti se v začetnih kategorijah. Te spremembe so bile izvedene predvsem na primerjavi delovnih mest, v zadnjem času pa še na osnovi analitične ocene delovnih mest ali s pomočjo drugih metod primerjanj delovnih mest. Končno odobritev teh sprememb je na osnovi omenjenih primerjav, izdelanih pretežno v oddelku za nagrajevanje in na osnovi dokumentacije s strani predlagatelja, dajala komisija za kategorizacijo. Ta komisija je po našem mnenju opravljala svoje delo strokovno, objektivno in odločno, v okviru možnosti glede na pomanjkanje sistematičnega analitičnega vrednotenja delovnih mest. Več o problemih, s katerimi se je srečavala pri svojem delu je napisanega v podrobni analizi dipl. psihologa Belčiča.

Preden preidemo na konkretne naloge na tem področju, moramo omeniti, da niti analitična ocena niti katera koli druga metoda vrednotenja delovnih mest ne daje povsem »pravičnih« rezultatov. S smiselno izbiro in uporabo ustreznih metod vrednotenja delovnih mest pa je možno dati dobro osnovo za grupiranje delovnih mest v kategorije. Zato sta na področju vrednotenja delovnih mest v načrtu dve veliki nalogi: vrednotenje delovnih mest in organizacijski predpis, ki bo urejal spreminjanje opisov delovnih mest, normativov in kategorij.

Prva naloga bo pričela s kritičnim pregledom vseh opisov delovnih mest. Ti opisi naj ne bi bili le formalni, marveč naj bi kazali dejansko stanje tako delovnega mesta kot pogojev za uspešno delo na njem. Vrednost mesta pa bo ocenjena z metodo, ki jo bodo določili samoupravni organi. Z izvedbo te naloge bo dana dobra osnova za preverjanje doseganja kategorizacije, ki verjetno vsebuje tako začetne kot kasnejše dodane pomanjkljivosti in nepravilnosti. Ta naloga, katere nosilca sta kadrovski sektor in sektor za ekonomiko in organizacijo se je že pričela in bo predvidoma zaključena ob koncu prihodnjega leta. Osnovni namen naloge je dati boljše osnove za odločitve v zvezi z delovnimi mesti na eni ter obogatiti sistemizacijo delovnih mest na drugi strani.

Organizacijski predpis, ki je že v izdelavi in bo predvidoma sprejet letos, pa bo urejal odločitve o opisih, normativih in kategorijah. Odločanje o kategorijah bodo prevzeli samoupravni organi, medtem ko bo komisija za kategorizacijo zadržala strokovno in svetovalno vlogo, oddelek za nagrajevanje pa tako kot doslej pripravoval materiala, analiz in predloga, v sodelovanju s predlagateljem. S tem predpisom bodo vloge posameznih organov usklajene z ustavo.

Področje dodatkov, vezano za delovna mesta, se verjetno ne bo bistveno menjalo, saj je usklajeno s sindikalno listo. Zato v krajšem roku ni predvidenih predlogov za spremembe s strani službe.

Prav tako bo še naprej ostalo **področje merljivih kriterijev uspešnosti**, predvsem norm in premij. Na tem področju bo oddelek za študij dela in časa ažuriral osnove, kar je sicer njegova stalna naloga, le da bo ob koncu leta šlo za sistematičen pretes vseh merljivih osnov. Možno je uvažanje novih in opuščanje starih meril, spreminjanje pomembnosti posameznih elementov, pri čemer je naloga organizatorjev, da predlagajo tiste kriterije, ki bodo čim bolj pozitivno vplivali na storilnost in uspešnost tako delovnega mesta kot delovne organizacije kot celote. Zato morajo biti kriteriji čim bolj neposredni in morajo omogočati enake začetne možnosti za vse v železarni. Na tem področju gre torej za stalno obliko predlaganja, prilagajanja in izobraževanja merljivih kriterijev.

Doseganje operativnega plana in osebna ocena kot nemerljiv kriterij uspešnosti, bosta najbrž predlagana za ukinitve. Smatramo, da stimulacija za doseganje operativnega programa ni odigrala pričakovane vloge in da je po eni strani vodila k težnji po zniževanju plana, na drugi pa k stalnim popravkom doseganj. Celotno v primerih, ko je bilo možno vključiti dokaj dobre pokazatelje za doseganje plana, na pr.

časovne obračunske enote, ki so izločile vpliv sprememb v asortimanu, je prihajalo do težav. Upoštevanje težave pri sestavi programa, upoštevanje neizpolnjevanja plana, uravnilovko na tem področju, bomo verjetno predlagali ukinitve te stimulacije. Enak predlog bo dan za dosežanje osebno oceno, upoštevaje vprašanje njene ustavnosti, zajemanja le dela zaposlenih in protitež dosežanja operativnega plana. Mimogrede še omenimo, da sta tako dosežanje operativnega plana kot povprečna osebna ocena prekorajčila predvidenih 6 % in se gibljeta okrog 7 %. Vsebinsko gledano bo osebno oceno nadomestilo napredovanje na delovnem mestu. Služba analizira možnost, da bi namesto omenjenih dveh oblik v približno enaki vrednosti predlagala druge oblike, mogoče v neposredni povezavi s četrtletnim uspehom našega celotnega poslovanja.

Precej razprave in pripomb je bilo tako v zvezi s **stimulacijskim dodatkom** v TOZD-ih kot v zvezi s **dodatkom za strokovnjake in vodje**, pretežno v delovni skupnosti skupnih služb. Že ko smo pred dvema letoma uvajali sistem, smo o obeh dodatkih dosti govorili. Zlasti je bilo govora o uvedbi stimulacijskega dodatka tudi v službah. Glede na osebno oceno v skupnih službah in enake kriterije za pridobitev osebne ocene in stimulacijskega dodatka je bilo nujno pričakovati, da bi v skupnih službah zaposleni z najvišjo osebno oceno pridobili tudi najvišji stimulacijski dodatek. Obstajala pa je bojazen, da bodo predlagani za stimulacijski dodatek tisti z nizko oceno zaradi težnje po izenačevanju. Zavedajoč se tega je odbor za dohodek in nagrajevanje na predlog službe sprejel sklep o stimulacijskem dodatku v TOZD-ih, s tem da je smatral, da je to področje potrebno še urediti. Omejil pa je tudi možnost dajanja stimulacijskega dodatka, ki je bil v začetku le malo koristen, v obratih TOZD-ov. Ta sklep je odbor razdelil tudi letos, upoštevaje gornje razloge in primerjalni indeks OD za skupne službe, ki je znašal za 8 mesecev letos — 0,03 %, z zahtevo, da se čimprej uvede napredovanje na delovnih mestih, ki naj dokončno reši problem stimulacijskih dodatkov.

Drug problem je predstavljala stimulacijski dodatek strokovnjakom in vodjem, vpeljan pred leti, ki bo predlagan za ukinitve ob prehodu na napredovanje na delovnem mestu. Zato še nekaj besed o tem predlogu, ki ga pripravlja kadrovski sektor v sodelovanju s sektorjem za ekonomiko in organizacijo. Predlog je že pripravljen za razpravo in bo stopil — ob predpostavki, da bo sprejet — v veljavo v začetku prihodnjega leta. Nagrajevanje uspešnosti na delovnem mestu bo temeljilo na uspešnosti dela in prebitih letih na istem ali enako vrednotenem delovnem mestu. Veljalo bo za vse zaposlene ter bo omogočilo ukinitve že obstoječih spornih stimulacijskih dodatkov, glede na to, da so se morali odobra-

vati dosedanja stimulacijski dodatki le najbolj uspešnim delavcem. Vsebinska predloga je vsem že poznana iz razprav v začetku leta, ko je bil predlog dan za visoko- in višješolski kader. Predlog, ki bo kmalu v razpravi, vključuje nekatere novosti in poenostavitve, pogojene z razširjenostjo na vse zaposlene.

Tako bo, dopolnjeni, poenostavljeni in poenoteni sistem nagrajevanja vključeval predvsem:

1. kategorizacijo delovnih mest, temelječo na izboljšanih osnovah;
2. dodatke v zvezi z delovnimi mesti (nočni, nedeljski itd.) v isti obliki kot doslej;
3. merljive kriterije, individualne in skupinske, ažurirane in dopolnjene;
4. napredovanje na delovnem mestu na osnovi uspešnosti in delovnih let;
5. nekaj specifičnih dodatkov, na pr. za nabiranje kovin, enkratne nagrade, izjemna možnost pridobitve višje kategorije posamezniku in podobno;
6. eventualno povezavo dela osebnih dohodkov neposredno na četrtletne poslovne rezultate.

Iz kratke informacije je jasno razvidno, da ustrezne službe rešujejo tudi širše in ne samo sprotne, operativne probleme. Predlogi za večino v članku navedenih problemov bodo kmalu posredovani samoupravnim organom v odločitve, tako da bo obstoječi sistem nagrajevanje ne samo ob posameznih potrebah, marveč občasno tudi sistematično dopolnjen. Zavedati pa se moramo, da gre pri nagrajevanju verjetno za najbolj občutljivo in subjektivno področje človeških odnosov, da nimamo natančnih meril za merjenje rezultatov dela in da sistem dopolnjujemo prav vsi z vnašanjem novih elementov, ki bodo vodili k večji uspešnosti dela in poslovanja, s tem pa istovestno k čim boljši delitvi osebnih dohodkov.

Ob zaključku svoje informacije pa kot najbolj odgovoren med sodelavci sektorja za ekonomiko in organizacijo čutim dolžnost zahtevati razjasnitve naslednjega odstavka v članku, objavljenem v prejšnji številki Železarnja: »Po izjavi predstavnikov sindikata je vodstvo obrata TKR že večkrat interveniralo na službo — SEOP, vendar je vselej dobilo negativen in celo žaljiv odgovor, ki v ničemer ne ustreza reševanju problema in ni v skladu s samoupravnimi odnosi (cit.)«.

Povsem se strinjam, da žaljivih odgovorov, ki niso v skladu s samoupravnimi odnosi, nihče v delovni organizaciji nima pravice dajati. Ob vsakem takem primeru je potrebno posameznike opozoriti, da to ni način reševanja problemov. Prav zato, da se takšne nepravilnosti ne bi dogajale, in da jih preprečimo želimo zvedeti kdo, kdaj in v katerem dopisu ali zapisniku je dal žaljive odgovore, o čemer je govora v omenjenem članku. Omeniti moram, da na naslov sektorja za ekonomiko in organizacijo doslej še ni bilo konkretnih tovrstnih očitkov. Če pa tega ni bilo, potem zaradi svojih sodelavcev, ki so polno angažirani ne samo na naštevanih problemov nagrajevanja marveč na njihovem reševanju, tako v železarni kot v šir-

šem področju črne metalurgije, upravičeno zahtevam črtanje tega odstavka bodisi s strani pisca, bodisi s strani predstavnikov sindikata TKR.

Oddelek za nagrajevanje je doslej vedno na zahteve analiziral posamezne probleme in pripravil odgovore. V tem, da so vodile te analize tudi do nestrinjanja s predlogi, ne vidimo nič negativnega. Lahko razpravljamo o strokovni podprtosti posameznih analiz, seveda ne pavšalno, ne pa o žaljivosti odgovorov. Oddelek je moral kot objektivni in neprizadet razsodnik podati svoje mnenje, ki pa je vedno temeljilo na običajno pismeni analizi.

Kot ilustracijo povedanega naj omenim zadnje večje sodelovanje oddelka za nagrajevanje z vodstvom raziskovalnega oddelka, čeprav začeto že pred meseci, 27. 5. 1974, je vodja RO navedel problematiko nagrajevanja v TKR naslovljeno na Tovarniški odbor osnovne organizacije sindikata. 18. 6. je bila problematika posredovana našemu sektorju, ki je že naslednji dan v dopisu vodstvu RO zapisal: »Analiza bo trajala mesec dni, ker nameravamo izvesti vrsto primerjav tako po letih kot s sorodnimi delovnimi mesti... Pričakujemo do sedaj zbrano gradivo in vaše sodelovanje pri analizi, ki jo prav zaradi velikega pomena nagrajevanja, želimo izdelati podrobno.« Analiza je bila izvedena in posredovana naslovniku.

In ne samo to. V dopisu vodstva RO je bilo navedeno, da je »komisija za kategorizacijo DM zavrnila take zahteve z motivacijo, da DM v upravnih službah ni enakovredno sicer enakemu DM v proizvodnji ali vzdrževanju«. V želji za razjasnitvijo takšnih gledanj, je bil naš odgovor: »Nesprejemljivo je (takšno) stališče komisije. Prosimo, če nam lahko posredujete ta sklep komisije (ali njen zapisnik)... da tako gledanje v bodoče preprečimo«. In naprej je navedeno v dopisu: »So še drugi primeri samovolje pri nagrajevanju, vendar ni naš namen zaostrevanje, ampak urejanje nagrajevanja... In naš odgovor: ... prikrivanje primerov samovolje ob istočasnem namigovanju nanje prav gotovo ne vodi k urejanju nagrajevanja. Zato želimo, da navedete te primere konkretno, kajti le kritična obravnava konkretnih primerov samovolje v nagrajevanju lahko prispeva k preprečitvi le-teh«. Omenimo le še, da sporočila konkretnih primerov ni bilo.

Mislím, da je v povedanem lepo prikazano prizadevanje sektorja oziroma oddelka za nagrajevanje ne samo za analiziranjem pojavov, marveč tudi za konkretnim in kritičnim reševanjem problemov, s tem pa prizadevanje za čim boljši sistem nagrajevanja. Tako kot vsi, delamo pri tem napake; pripravljeni smo na konstruktivno (ki vključuje najmanj konkretnost) utemeljeno in pravičasnno kritiko; smo pa odločno proti pavšalnim namigovanjem, zlasti še, če so ta objavljena v pismeni obliki. In to sem, kot soodgovoren sodelavec sektorja za ekonomiko in organizacijo želel povedati v zadnjem, žal tudi potrebnem delu svoje informacije o sistemu nagrajevanja. Rudi Rozman

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna predelava

15. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

V petek, 11. oktobra, je bila 15. redna seja odbora za dohodek in nagrajevanje v TOZD Hladna predelava. Predsednik odbora Anton Klemenc je za sejo predlagal naslednji dnevni red: pregled sklepov prejšnje seje, obravnava doseženega osebnega dohodka za mesec september, pregled doseganja učinkov ter razno.

Odbor je najprej pregledal sklepe prejšnje seje in ugotovil, da so bili v celoti izvršeni. Izvršen je bil tudi sklep, da se za žebljarno zaradi nizkega doseganja premije v poletnih mesecih, uvede sezonski koeficient. Oddelek za študij dela in časa je naredil analizo, iz katere je razvidno, da je glavni vzrok za manjše obračunske težave velika odsotnost delavcev pri proizvodnih strojih. Na osnovi izvršenih dejanskih ur na proizvodnih strojih v I. polletju 1974 je bila izdelana tabela sezonskega koeficienta za premijo, ki kaže, da bi obrat ob upoštevanju tega koeficienta dosegel za okrog pet odstotkov višjo premijo.

Na osnovi te obrazložitve se je odbor strinjal z uvedbo sezonskega koeficienta za žebljarno. Ta sezonski koeficient pa naj se upošteva že za mesec avgust. Stanko Malej iz oddelka za nagrajevanje je poročal odboru o doseženem osebnem dohodku v mesecu septembru. Povprečni osebni dohodek je ob pet odstotnem zvišanju obračunskih postavk in 1,61 odstotnem boljšem učinku, vendar za 4,76 odstotkov krajšim delovnim časom, enak prejšnjemu mesecu. Obrati TOZD Hladna predelava pa so dosegli naslednji osebni dohodek:

	ur/osebo	din/osebo	razlika na avgust
vodstvo hladne predelave	176,7	3.772	+ 121 din
hladna valjarna	188,8	2.999	+ 70 din
žičarna	182,5	2.827	+ 12 din
profilarna	184,3	2.858	- 101 din
vratni podboji	177,9	2.650	+ 27 din
jeklovlek	181,7	2.735	- 11 din
elektrodni obrat	180,3	2.377	+ 1 din
žebljarna	176,3	2.410	+ 27 din

V mesecu septembru so obrati TOZD Hladna predelava dosegli naslednji odstotek izpolnitve operativnega programa ter višino pripadajočega odstotka stimulacije:

	odstotek izvršitve	odst. stim.
hladna valjarna	105,4	9
žičarna	103,4	8
profilarna	104,8	8
vratni podboji	104,8	8
jeklovlek	113,0	10
elektrodni obrat	98,9	6
žebljarna	98,6	6

Operativnega programa nista izpolnila elektrodni obrat in žebljarna. Ker operativni program ni bil izvršen zaradi objektivnih razlogov, je bila izvršena korekcija, za kar pa mora dati soglasje tudi odbor za dohodek in nagrajevanje.

Po obrazložitvi odbor ni imel nobenih pripomb na doseženi osebni dohodek v mesecu septembru. Za elektrodni obrat in žebljarno pa je odbor potrdil korekcijo operativnega programa.

Tov. Lešnik iz oddelka za študij dela in časa je odboru poročal še o dosežanju učinkov v obratih TOZD Hladna predelava za obdobje julij-september 1974. Iz poročila je bilo razvidno, da na nekaterih strojih dosežajo zelo nizke učinke in to predvsem zaradi premajhne prizadevnosti delavcev. Odbor je bil mnenja, da bi morali take delavce, ki ne dosežajo norme zaradi premajhne prizadevnosti, premestiti na druga delovna mesta. JS

TOZD Valjarne

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNO VARNOST

Predsednik Ivan Dolenc je dne 9. oktobra 1974 sklical 8. redno sejo odbora z naslednjim dnevnim redom: pregled sklepov zadnje seje, devetmesečno poročilo o poškodbah za TOZD Valjarne in problematika varstva.

Varnostni inženir Franc Svetina je odboru posredoval devetmesečno poročilo o gibanju poškodb. V letu 1974 je bilo v TOZD Valjarne 48 poškodb, z izpadom 1.632 dni za bolenje, kar je v primerjavi z letom 1973 za sedem poškodb manj, vendar pa za 375 dni bolovanja več.

Ko so obravnavali problematiko varstva v obratih TOZD Valjarne, je varnostni inženir spregovoril o pomanjkljivosti in neredu, ki se pojavljajo. V bluming valjarni so bile pomanjkljivosti ugotovljene že pri predhodnem pregledu obrata. Ker pa so gotova popravila v zaostanku, predvsem velja to za prekritja nad jaški, kjer preti nevarnost poškodb, je treba takoj pristopiti k delu.

V valjarni žice je treba urediti, da ne bo nerada od proge Ø 320 do navijalcev in pospravi na prehodih v skladišču odprave.

Po obravnavi je odbor sprejel naslednje sklepe:

- V 3. hali v valjarni Bela je treba urediti dohod pod prevlačnik.
- V adjustaži štelke na Javorniku je treba pri ravnalnem stroju Demag zaradi prepaha izdelati steno iz pločevine med oddelkom HOP in adjustažo Javornika I.
- Na vzhodni strani hale valjarne profilov, kjer je porušena peč, je treba zaradi prepaha zazidati steno.
- Nujno je treba popraviti stre-

ho nad profilno valjarno, ker na več mestih prepušča in voda zamaka stroje in delovne naprave. Predvsem preti nevarnost zaradi električnih stikal, ki so v bližini le-teh.

— Zaradi vedno večjega avtomobilskega prometa s kamioni, je nujno urediti svetlobne signale od vratarja na Javorniku do odprave pločevine in profilov. Prav tako je treba urediti svetlobno povezavo z železniškim transportom (kadar so z vagoni v Trebežu).

— Hitrost vožnje s kamioni v obratih in izven njih je treba s predpisi omejiti od 10 do 30 km/h.

Transportni oddelek naj za vzvratne vožnje s kamioni uredi ogledala ali pa spremljevalca. HZ

Železarski globus

SOVJETSKA ZVEZA

Sovjetska vlada je povabila nekatere avstrijske železarske družbe, da se pridružijo pri gradnji železarne Kursk. Poleg sovjetskih podjetij bodo sodelovale tudi nekatere zahodnonemške železarske družbe. Avstrijske železarske družbe bodo sodelovale tudi pri izkoriščanju rudnikov železove rude v kraju Kostomus.

MLADI O SEBI, SVOJIM PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

MLADINSKA KONFERENCA ŽIC

V ponedeljek, 7. oktobra, je bila letošnja prva mladinska konferenca ŽIC, na kateri so izvolili vodstvo ZSMS ŽIC ter poslušali poročila o vodstvu ZSMS TSS, PIŠ in SMD.

V predsedstvu mladinske organizacije ŽIC je letos enajst članov: trije so iz PIŠ, štirje iz TSS, dva iz SMD in dva dijaka iz doma učencev. Mladinska organizacija tehniške šole je imela svojo sejo že pretekli teden, za predsednika so izvolili Erika Polanca, za podpredsednika Zdravka Pristavca, za tajnika pa Olgo Ambrožič. Poleg njih pa sestavljajo mladinsko organizacijo TSS še vsi razredni predsedniki tehniške šole. Mentor je profesor Zvonimir Perat.

Mentor mladinske organizacije PIŠ tovariš Krznarič je poročal o konferenci mladinske organizacije poklicne industrijske šole. Poudaril je pomembnost mladinske organizacije in izvolitev njihovih članov. Za predsednika ZSMS PIŠ je bil izvoljen Zdravko Klobučar, za podpredsednika pa Milorad Dočič.

Šola za metalurške delavce mora izvoliti člane za svojo mladinsko organizacijo naknadno.

Mladinska organizacija bo organizirala medrazredna tekmovanja v nogometu, košarki, namiznem tenisu, kegljanju in šahu. Dijake bomo seznanili tudi z vsemi krožki na šoli, v katere se bodo lahko vključili.

Zaključni letniki bodo organizirali mladinske plesne v prostorih ŽIC. Plesi bodo vsako soboto ob 18. uri. J. N.

PRVA SEJA PO KONGRESU

V ponedeljek, 14. oktobra, je bila prva seja predsedstva OK ZSMS Jesenice po IX. kongresu. Med drugim so na seji posvetili največ časa kadrovskim težavam ter pripravam na volilno sejo konference, ki bo predvidoma konec oktobra. Več o seji bomo poročali v prihodnji številki. J. R.

OBKONGRESNI UTRINKI

Čeprav je od 9. kongresa ZSMS minilo že nekaj časa, smo se odločili, da nanizamo nekaj zanimivosti, bolj ali manj resnih, ki so se dogajale v dneh kongresa.

Moravci, prijetna prekmurska vasica, je delegate in goste dočakala svečano okrašena kot še nikoli poprej. Marljivi mladinci iz vasi in okolice so ob cesti postavili številne mlaje, povsod izobesili zastave, očistili okolico, skratka, poskrbeli so, da je vas dajala videz, da se tukaj dogaja nekaj velikega.

Mladina občine Murska Sobota je v počastitev kongresa pripravila slavnostno akademijo, na katero so bili vabljeni tudi delegati. Na akademiji, ki je nosila naslov Mladi Prekmurja — mladim Slovenije, so nastopajoči skozi besedo, pesem in ples, prikazali utrip mladega rodu tega dela slovenske zemlje.

V komisiji za družbenoekonomske odnose so gorenjski delegati imeli najbolj raznolike in pester razprave. Delavka iz Trbiča je govorila o kulturnem udejstevovanju delavske mladine, radovljiški delegat je za razpravo pripravil temo Organiziranost mladih in sindikata, naš Franjo Kragolnik pa je spregovoril o organiziranosti mladih v našem kolektivu ter o akcijah v sklopu TOZD.

Pa še ena, bolj za šalo kot zares. Delegati gorenjske regije so po uspešno zaključenem kongresu soglasno sklenili, da bodo to dostojno praznovali. Zaradi deževnega vremena in delno tudi zaradi utrujenosti do domovnega praznovanja ni prišlo. Nek delegat je vso stvar komentiral z besedami: »Slabo smo začeli, saj že prvega sklepa po kongresu nismo zmogli realizirati.« J. R.

Izvršni odbor zahteva, da občinski sindikalni svet celotno problematiko posreduje izvršnemu svetu občinske skupščine, ki naj pokliče odgovorne za izgradnjo in se z njimi dogovori tako, da bi lahko zagotovili izgradnjo stanovanj za katera imamo na razpolago finančna sredstva.

Izvršni odbor naroča predsedniku tovarniške konference osnovne organizacije sindikata Železarne, da povabi k sodelovanju vse delegate v samoupravni stanovanjski skupnosti ter člane solidarnostnega sklada za razdeljevanje stanovanj ter vodje delegacij Železarne v zboru združenega dela in da z njimi skupaj obravnava položaj pri izgradnji stanovanj v prihodnjem obdobju.

PROFILARNA JAVORNIK

Sestanka v profilarni, ki je bil 5. oktobra se je udeležilo 35 članov sindikata. Tov. Vidmar je govoril o predlogu statutarne pogodbe o delovanju in organiziranosti sindikatov. Mnenja so bili naj bi se sindikalna organizacija v prihodnje prizadevala za uveljavljanje pravic delavcev in jim nudila pomoč ter skrbela za njihovo rekreacijo ter športno in kulturno udejstevovanje. Prisotnim je bila posredovana informacija o bližnjem kongresu sindikatov, ki bo v Celju. Razpravljali so o predlogu kandidatov za odbor osnovne organizacije sindikata, ki naj bi ga sestavljalo sedem članov. Sodelavki Fati Grvala so odobrili denarno pomoč zaradi dolgotrajne bolezn.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

31

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

DVOŽIVKE

Med dvoživkami so užitne tele žabe: — zelena žaba (RANA ESCULENTA) — debeloglavka (RANA RIDIBUNDA) — sekulja (RANA TEMPORARIA) — sivka (RANA DALMATINA)

Od zgoraj navedenih žab je sivka najmanj navezana na vodo, saj živi v njej le med parjenjem. Žabe lovimo ponoči najlažje s svetilko, podnevi pa na suhem z roko, v vodi pa predvsem z majhno mrežo, ki jo nataknemo na daljšo palico, ali pa s trnkom, na katerega za vabo nataknemo rdečo krpico.

Od žab navadno jemo le krake, s katerih najprej potegnemo kožo, nato pa jih pečemo, cvremo ali kuhamo.

MORSKE ŽIVALI

Jadransko morje je zelo bogato z raznovrstnimi živalmi, od katerih je večina užitnih: polži, školjke, raki ter vrsta drugih.

POLŽI

Večina užitnih polžev živi v obalnem pasu in na morskem dnu. Vsi imajo hišice. Vendar pa so za prehrano pomembnejše tiste vrste, ki so dovolj pogostne. Polže lahko jemo surove, kuhane in pečene, uporabljamo pa jih tudi kot vabo za ribe.

LATVICA (PATELLA)

Živi prisrana na skale, od koder jo moramo odluščiti z nožem. Ima sorazmerno dosti mesa.

MORSKO UHO (HALIOTIS)

Njegova hišica ima obliko ušesa in je navadno velika okrog 5 cm. Najdemo jo pod večjimi kamni. Čeprav ni posebno velik, ima vseeno precej mesa.

ŠKOLJKE

Kot polži tudi nekatere školjke živijo samo v obalnem pasu, druge pa le v globlji vodi. Vse so užitne in jih jemo kuhane ali pečene, nekatere pa tudi surove. V obalnem pasu živijo:

OSTRIGA (OSTREA)

Obe polovici lupine sta veliki 8—12 cm in precej ploščati. Živijo najpogosteje v plitvejših delih morja, pritrjene na predmetih n.pr. na lesenih pilotih, betonskih stebrih, raznih kovinskih predmetih itd.

Najenostavneje jih dobimo, če živijo prirasle na predmetih, ki jih lahko potegnemo iz vode. Sicer se moramo potapljati. Ker so ostrige med vsemi školjkami najokusnejše in lahko prebavljive, jih v mirnem času umetno gojimo v velikih ostržnjakih. Navadno jih jemo kar surove in le rahlo začinjene z limono ali kisom.

UŽITNA KLAPOVICA (MYTILUS)

Ima gladko, polkrožno lupino, ki je priroščena na tistem koncu, kjer je pritrjena. Najdemo jih na obali v pasu bibavice ali nekoliko globlje. Jemo jih pečene na žaru.

LEŠČUR (PINNA NOBILIS)

Je največja jadranska školjka, ki v izjemnih primerih meri tudi prek trideset metrov. Tanka in krhka lupina je ploščata, podolgovato trikotne oblike. Pri mladih živalih je rumenkasto prosojne barve in na zunanji zgornji strani posuta z bodicami. Leščur živi globlje od 4 metrov in je z ožjim delom globoko zarit v pesek ali mivko. Dobimo ga s potapljanjem.

Poleg leščurja poznamo še naslednje vrste školjk:

- srčanka
- lepotka
- morska nožnica
- kočica
- velika pokrovača
- mala pokrovača
- skledica in
- kosmata klapavica

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA NA SEJI IZVRŠNEGA ODBORA SINDIKATA ŽELEZARNE

V četrtek, 10. oktobra, je bila v delavskem domu pri Jelenu seja izvršnega odbora sindikata železarne. Seje so se poleg članov izvršnega odbora udeležili tudi predsedniki sindikata iz TOZD, tov. Grošelj, predsednik Občinskega sindikalnega sveta, direktor kadrovskega sektorja tov. Tomaž Ertl, vodja oddelka za družbeni standard tov. Lotrič in tov. Mikula, predsednik komisije za stanovanjska vprašanja pri DS železarne.

Izvršnemu odboru sindikata je bil posredovan predlog sprememb pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj delavcev železarne, ki je pripravljen za javno razpravo v kolektivu.

Navzoči so za tem razpravljali tudi o problematiki razdeljevanja in izgradnje stanovanj. Izvršni odbor se je strinjal s spremembami pravilnika in samoupravnim organom priporočila, da ga posredujejo kolektivu v javno razpravo. V zvezi s tem je bilo rečeno, da so v spremembah pravilnika izražene zahteve sindikata, ki so bile že večkrat posredovane oddelku za družbeni standard.

V zadnjem času je bilo ugotovljenih več primerov ko delavci odkla-

najo vselitev v nova stanovanja, ki so centralno ogrevana, ker menijo, da so za njih predraga.

Izvršni odbor se je strinjal s predlogom, da stanovanjska komisija za delavce z nižjimi osebnimi dohodki, ki ne bi zmogli stanarin, poišče zamenjavo v stanovanjih, ki so bila zgrajena po letu 1945. Ostali delavci z višjimi osebnimi dohodki pa si morajo sami poiskati ustrezno zamenjavo z delavci v Železarni, vendar le sporazumno s komisijo za stanovanjska vprašanja.

Ob razpravi o problematiki stanovanjske izgradnje so na seji ugotovili, da imamo v Železarni srednje-ročni program, ki predvideva letno izgradnjo od 120 do 150 stanovanj. V zadnjih letih smo omenjeni program dosledno izpolnjevali, med tem ko so za leto 1975 izgledi za izgradnjo planiranih stanovanj izredno slabi. Izvršni odbor sindikata celotno problematiko izgradnje stanovanj posreduje občinskemu sindikalnemu svetu, ker meni, da je to že politični problem, ker imamo v Železarni sredstva za odkup 150 stanovanj, vendar jih bo po sedanjih predvidevanjih v prihodnjem letu zgrajenih le 30.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

22

Šlo je za povišanje mezd, ker je delavstvo zaradi valutnih spekulacij (zamenjava avstrijskih kron v dinarje, 4 K = 1 din, inflacijski pojav, ki so ga izrabili velešpekulantje Praprotnikovega kova) in nivoelacij zelo trpelo, draginja je včasih kar skokoma naraščala, realna vrednost mezde pa je bila vedno manjša. Vendar v takih okoliščinah zahteva po povišanju ni mogla imeti otipljivega uspeha. Toda podružnica (ki so jo vodili komunisti) ni odnehala, pritiskala je tako dolgo, dokler ni dosegla dvajset odstotnega poviška.

Kljub temu uspehu pa je iz omenjenega opisa razviden upad razredno zavednega članstva. saj je podružnica SMRJ štela v prvih dveh letih po prvi svetovni vojni več kakor tisoč članov. Da je bilo tako, je bilo krivo tudi rovarjenje socialnih demokratov Jeramovega kova proti podružničnemu odboru, ki je bil to leto v rokah komunistov. Torej so socialni demokrati mislili bolj na svoj strankarski prestiž kakor na potrebo boja proti podjetju, proti Kranjski industrijski družbi, ki je od takega početja, delavske razredne nezavednosti in razcepljenosti imela edina korist.

Brez dvoma se razredno delavsko gibanje leta 1923 na Jesenicah (pa tudi v drugih delavskih središčih v Sloveniji in Jugoslaviji) ne da primerjati z obdobjem 1918—1920 do »Obznanen«, s katero je kraljevska vlada v Beogradu postavila KPJ izven za-

kona. Vseeno pa — gledano z zgodovinskega stališča po petdesetletnem obdobju — je pomenilo obdobje Neodvisne delavske partije Jugoslavije ponoven vzpon razredno zavednega delavstva v Jugoslaviji in seveda tudi pri nas na Jesenicah, ki so se takrat ponasale z največjo železarsko industrijo v državi, s tem pa tudi temu primernim številom delavstva, ki bi akcijsko enotno in solidarno predstavljalo mnogo večjo moč, kakor jo je v tistem času, ko se je buržoazija že konsolidirala in ko ji je uspelo s pomočjo znanih sredstev (političnih meščanskih strank, socialno demokratskega sporazuma, cerkve in državnega nasilja) oslabil delavski boj in ko se je bilo treba znova boriti za osveščenje delavskega razreda in njegove akcijske enotnosti, kar pa se ni dalo ustvariti čez noč, zlasti še zato ne, ker so tudi KPJ samo razjedali frakcijski boji v njenem vrhu.

Toda, kakor vselej v družbeni zgodovini, je bila nasilec gibanja baza — v delavskem gibanju osnovne delavske množice in njihov razredni boj. Ta baza pa se je leta 1923 krepila z novim poletom razredno zavednih delavskih sil, z njihovim povezovanjem in medsebojnim sporazumevanjem, s tem pa tudi s spoznavanjem splošnih delavskih razmer in izkušenj v boju z razrednim nasprotnikom.

Kot sredstvo za tako spoznavanje so služile razne prireditve, izleti in podobna srečanja. Pri tem moram poudariti, da za razredno zavednega delavca ni dovolj, da pozna razmere v svojem kraju, marveč tudi delavske razmere po drugih industrijskih krajih v ožji in širši domovini, pa tudi v drugih državah, zakaj delavski boj ni samo delavski boj na Jesenicah ali v Trbovljah ali v Sloveniji in drugih pokrajinah, združenih v državo, marveč tudi delavski boj po svetu. Zato je bilo popolnoma pravilno, da ob jeseniško-trboveljskem srečanju 14. in 15. julija 1923 niso govorili samo o jeseniških in trboveljskih razmerah, marveč tudi o splošnih slovenskih in jugoslovanskih pa tudi o mednarodnih. Treba je bilo pojasniti, zakaj je v Rusiji lakota, pa tudi to, zakaj je v Nemčiji inflacija, zakaj so Francozi poruje in streljali delavce in zakaj so prav ti Francozi, ki so od Nemčije terjali, da se drži plačevanja reparacij natančno do črke po versajski mirovni pogodbi, dopuščali v Nemčiji toliko policijskih oboroženih sil, ki niso bile nič drugega kakor vojska pod masko policije in ki so močno presegle

število nemške vojske, dovoljeno z isto mirovno pogodbo, mimo te vojske pa še množico nemških junkerskih in šovinističnih prostovoljskih korpusov, ki bi jih zmagovalci v prvi svetovni vojni prav tako kakor tolikšnega števila različnih policijskih enot nikoli ne dopustili, ko bi ti korpusi kazali samo zapledek nemške revanše proti Franciji in ko bi ne dušili oboroženih delavskih vstaj v Nemčiji (na pr. uničenje bavarske sovjetske republike), že poprej pa zadušitve revolucije na Finskem in v nekaterih baltskih državah, ki so jih prav ti korpusi iztrgali iz meja prve socialistične države na svetu — sovjetske Rusije — in v njih ustoličili avtoritativne režime, mimo tega pa so imeli na vesti uboj Karla Liebknechta in Roze Luxemburgove — medvojnih voditeljev revolucionarnega spartakovskega gibanja, iz katerega se je rodila že leta 1918 Komunistična partija Nemčije.

Mislim, da je tisto povojno obdobje v Nemčiji tako usodno za usodo Evrope in sveta med obema svetovnima vojnama, da je prav, če ga vsaj bežno orišem tudi v teh zapisih.

Oktobarska revolucija novembra 1917 v Rusiji je kakor po drugih vojskojučih se državah odjeknila tudi v Nemčiji in zrevolucionirala delavstvo. Januarja 1918 je prišlo do generalne stavke v nemški oboroževalni industriji. Stavka bi lahko prerasla v revolucijo, ko bi ne bila v vodstvu stavkovnega gibanja predstavnik nemškega socialno demokratskega centra Ebert in Scheidemann. Po nemških porazih po letu 1918 na francoski fronti je jeseni 1918 prišlo v Nemčiji do novega revolucionarnega vrenja. Dne 3. novembra 1918 so se uprli mornarji nemške vojne mornarice v Kielu in izobesili na svojih ladjah rdečo zastavo. Po boljševškem zgledu so snovali vojaške in delavske sovjete (svete). Dne 9. novembra 1918 je izbruhnila revolucija v Berlinu. Tri dni kasneje je zbežal nemški cesar Viljem II. na Nizozemsko, kancler Maks von Baden pa je predal svojo oblast socialnemu demokratu Fridriku Ebertu. Pod vodstvom socialnega demokrata Scheidemanna so Nemčijo oklicali za republiko. Istega dne je prišlo do premirja z antanto. Maršal Foch je sprejel nemško delegacijo, ki jo je vodil predstavnik nemškega meščanskega centra Erzberger, in ji izročil antantne pogoje, po katerih so morale nemške čete v štirinajstih dneh zapustiti Belgijo in se umakniti 10 km zahodno od Rena. Premirje je bilo določeno za rok petih tednov.

(Nadaljevanje prihodnjic!)

OSNUTKI SKLEPOV 8. KONGRESA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V JAVNI RAZPRAVI

NALOGE SINDIKATOV PRI RAZVIJANJU SAMOUPRAVNIH INTERESNIH SKUPNOSTI

Samoupravni položaj delavcev v združenem delu vključuje tudi njihovo pravico, dolžnost in odgovornost, da neposredno odločajo o namenu in obsegu dela dohodka, namenjenega za družbeno reprodukcijo zunaj svoje neposredne proizvodnje. Iz tega izhaja naša obveznost, da bomo vključeni v odločanje o namenski delitvi dela dohodka, ki ga delavci v TOZD združujejo v samoupravnih interesnih skupnostih. V tem smislu bomo uresničevali te naloge:

— Skupaj z drugimi družbenimi dejavniki bomo sindikati delovali za prenosno in razvijanje obstoječih ter za ustanavljanje novih interesnih skupnosti v skladu z ustavo.

— V sindikatih bomo dajali pobude in sprožili postopke, da bomo organizirali samoupravne interesne skupnosti za vsa tista področja družbene reprodukcije, na katerih se uresničujejo skupni interesi delavcev, ki so ustanovili takšno interesno skupnost.

— V sindikatih, predvsem v republiških odborih posameznih dejavnosti bomo zaradi ustanavljanja posameznih samoupravnih interesnih skupnosti delovali iniciativni odbori, ki bodo opora v politični akciji za njihovo ustanavljanje in dograjevanje.

— Na republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije bomo v programe znanstveno-raziskovalnega dela predlagali proučevanje razmer in normativnih rešitev v posameznih samoupravnih interesnih skupnostih za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov.

— V sindikatih se bomo zavzemali za uveljavljanje samoupravne delavske kontrole tudi v samoupravnih interesnih skupnostih. V ta namen bomo ta vprašanja proučevali in dajali pobude za čimboljše rešitve.

— Pri nastajanju samoupravnih interesnih skupnosti bomo še posebej skrbeli, da bodo organizirane dosledno po delegatskih načelih. Usklajevali bomo postopke evidentiranja, kandidiranja in izvolitve delegacij in delegatov.

— Pri delovanju in razvijanju samoupravnih interesnih skupnosti bo stalna skrb sindikatov, da se uveljavijo delegatska načela, dolgoročno načrtovanje in usklajevanje v družbenih planih. Udeleženi bomo v procesih svobodne menjave dela prek samoupravnih interesnih skupnosti. S svojim vplivom bomo zagotavljali, da bo svobodna menjava dela temeljila na družbeno ovrednotenih programih in kvaliteti dela. S političnimi stališči in akcijami si bomo prizadevali, da bo položaj delavcev v družbenih dejavnostih čimbolj enakopraven položaju delavcev v materialni proizvodnji, in to na osnovi enotnih kriterijev vrednotenja dela in s skupnim ciljem za čimboljši uspeh.

NALOGE SINDIKATOV PRI UVELJAVLJANJU SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE IN RAZREŠEVANJU SPOROV

Da bi se delavska kontrola polno uveljavila z namenom, da bi pomenila utrjevanje oblasti delavcev in uresničevanje samoupravljanja kot njihove pravice in dolžnosti, bodo članstvo in organi sindikatov na vseh ravneh uresničili zlasti te naloge:

— Sindikalne organizacije v vseh oblikah združenega dela bodo spodbujale delo organov delavske kontrole in politično ocenjevale poročila o njihovem delu. Na osnovi tega bodo opredelile naloge in ukrepe zlasti takrat, kadar bodo opozorjene na pojave omejevanja samoupravnih pravic ali kršitve samoupravnih dolžnosti. O delu delavske kontrole bodo najmanj enkrat letno razpravljali tudi občinski sveti zveze sindikatov.

— Sindikati v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in če je potrebno, sindikati na drugih ravneh, so opora delavcem — delegatom v organih delavske kontrole. Sindikati zagotavljamo, da bodo o ugotovitvah in delu kontrole na ustrezen način obveščeni vsi delavci in da bodo le-ti imeli možnost stalno vplivati na delo teh svojih organov. Zagotavljamo tudi, da bodo organi delavske kontrole dostopni vsi potrebni podatki in da bodo le-ti v vsakem primeru kratenja njihovih pravic obvestili delavce in sindikate na občinski ravni.

— Sindikati bomo zaščitili delavce, ki bi zaradi dela v organih delavske kontrole ali zaradi pobud oziroma zahtev trpeli kakršnekoli posledice ali celo šikane. Ob vsakem takem primeru morajo razpravljati s članstvom in obvestiti o tem svoje sindikate v občini in republiki. Kadar bo potrebno, bomo nudili prizadetemu delavcu pravno zaščito prek pravnih služb pri sindikatih.

— Spremljali bomo delo samoupravne delavske kontrole tudi zato, da bi vplivali na njeno delo in ga usmerjali tako, da njeni organi svoje funkcije ne bi izvajali na neustrezen način, da ne bi uporabljali nedopustnih metod in da ne bi gradili na podtikanju in nepreverjenih podatkih in podobno. Sindikati smo tudi v tem smislu odgovorni za delo organov samoupravne delavske kontrole.

— V primerih sporov so organi sindikatov bodisi po svoji pobudi bodisi na zahtevo delavcev dolžni že takrat, ko spor ni zaostren, začeti postopek za njegovo razrešitev. Sindikati bomo predlagali organom upravljanja ukrepe za odpravljanje vzrokov za spore. Tako kot odbor so tudi vsi člani sindikata odgovorni za to, da se spore in konflikte razrešuje po samoupravnem postopku in v okviru sindikalne organizacije. Sindikati bomo vztrajali pri tem, da bodo v statutih organizacij združenega dela zapisana določila o ukrepih in odgovornosti v primerih sporov.

— Usposabljanje delavcev za delo v organih delavske kontrole je trajna naloga sindikatov. Izpolnjevali jo bomo s pomočjo centra RS ZSS za družbeno izobraževanje in s pomočjo delavskih univerz po občinah. Priročniki za delo in seminarji morajo omogočiti množično usposabljanje delavcev za opravljanje nadzora v gospodarstvu, samoupravljanju in uresničevanju socialističnih medsebojnih odnosov v združenem delu.

— Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, vsi sindikati na republiški ravni in občinski sindikalni organi so dolžni uresničevati samoupravni sporazum med Službo družbenega knjigovodstva Slovenije in Zvezo sindikatov Slovenije. Uresničevanje sporazuma mora zagotoviti mimo drugega pravočasno obveščnost organov delavske kontrole o vseh pomembnejših kazalcih s področja gospodarjenja in zlasti delitve dohodka in osebnih odhodkov.

— Da bi lahko izmenjavali izkušnje, dopolnjevali načela in podrobna določila v samoupravnih aktih, zlasti pa v pravilnikih o delu delavske kontrole, in da bi izboljševali metode dela in odpravljali pomanjkljivosti itn., bo raziskovalni center RS ZSS za samoupravljanje v letu 1975 pripravil ustrezno analizo. Ocena bo uporabna tudi za sprotno uresničevanje nalog in bodo z njo seznanjeni vsi organi samoupravne delavske kontrole.

— V nadaljnjem razvijanju samoupravne delavske kontrole bomo v sindikatih izhajali iz izhodišč, naj organiziranost samoupravne delavske kontrole sledi združevanju dohodka.

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije bo najmanj enkrat letno ugotavljal, kako se uresničujejo naloge pri uveljavljanju delavske kontrole in o ugotovitvah obveščal članstvo v glasilu »Delavska enotnost«.

PRODUKTIVNOST DELA IN DOHODEK

Raznovrstnost potrebnih prizadevanj za večjo produktivnost združenega dela od temeljne organizacije, prek interesnih povezovanj do proračunske porabe smo že opredelili. Kongres zato nalaga vsem organizacijam sindikata, da delujejo zlasti v naslednji smeri: za spoštovanje družbeno dogovorjene kadrovske politike, za nenehno razvijanje na-

grajevanja po delu, za usklajen razvoj, za usmerjeno razporejanje dohodka, za nenehno posodabljanje tehnologije in organizacije dela, za povezovanje temeljnih organizacij združenega dela na temelju spoznanj ciljev, za varčevanje povsod, kjer se odloča o stroških in o vseh oblikah porabe družbenega dohodka, za zagotavljanje samoupravnega vpliva na obračanje denarja in za stalno ustvarjalno kritiko sistemskih rešitev, ki vplivajo na delavčev odnos do gospodarjenja.

— Sindikati bomo s celotnim svojim delovanjem odpravljali ostanke miselnosti, da je mogoče zagotoviti materialno in socialno varnost delavcev z instrumenti ekonomskega sistema ali s samoupravnimi odločitvami o taki ali drugačni delitvi dohodka mimo nenehnih prizadevanj za večjo produktivnost in boljše gospodarjenje.

— V samoupravnih sporazumih o združevanju dela in sredstev temeljnih organizacij združenega dela bomo sindikati vztrajali pri jasnem opredeljevanju kriterijev za ekonomsko in solidarnostno združevanje dohodka. To bo za sindikate eden izmed pomembnih kriterijev pri ocenjevanju razvitosti samoupravnih dohodkovnih odnosov.

— Sindikati bomo spodbujali organizirano delo pri razvijanju sistemov nagrajevanja v temeljnih organizacijah združenega dela. S tem bodo preseženi mnogi problemi, ki jih povzročajo zastarele metode merjenja rezultatov dela in ki ne spodbujajo boljšega dela kvalificiranih delavcev in organizatorjev proizvodnje. Zaradi tega bomo sindikati na vseh ravneh spremljali učinkovitost delitve sredstev za osebne dohodke, njen vpliv na produktivnost dela in opozarjali na slabost ter predlagali spremembe.

— Mimo družbenih in samoupravno dogovorjenih meril ne bomo sindikati dovoljevali prilagajanja dohodka temeljni organizaciji združenega dela. Zlasti bomo pozorni na oblike odtujevanja z metoda-

mi, ki slonijo na provizijski, maržni ali drugi tehniki in ne na dejanskih rezultatih dela. Trajna rešitev tega problema je v uresničevanju ustavnih določb o združevanju dela in sredstev.

— Da bodo delavci imeli trajen vpogled v dohodek kot rezultat svojega dela, bodo sindikalne organizacije zagotovile take informacije, ki bodo delavcem omogočile vpogled v vse oblike združevanja dela in sredstev, iz katerih je nastal njihov dohodek.

— V dograjevanju samoupravne gospodarskega sistema bomo sindikati spodbujali rešitve, ki povečujejo odvisnost dohodka od produktivnosti dela. Ob tem bomo nasprotovali vsem poslovnim in upravnim odločitvam, ki bodo reševale pomanjkljivosti v poslovanju, organizaciji dela, na trgu in v ekonomski politiki z zviševanjem cen — z inflacijo — z nelikvidnostjo, z ohranjanjem nestabilnosti na trgu, z ohranjanjem zunanjetrgovinskega primanjkljaja, z monopolnim položajem in nesamoupravnimi metodami.

— Sindikalne organizacije bodo odločno reagirale v primerih, ko se bodo izplačevali osebni dohodki neodvisno od samoupravno sprejetih meril. Sprožile bodo postopke za odgovornost in sankcije v primerih neupoštovanja meril za delitev osebnih dohodkov v samoupravnih aktih temeljnih organizacij združenega dela.

— O znatnem delu dohodka združenega dela odločajo delavci, organizirani v samoupravne interesne in družbenopolitične skupnosti. Tudi pri odločanju o obsegu združevanja dohodka za te namene bo za sindikate osnovno vodilo soodvisnost količine tega dela dohodka od količine dohodka temeljnih organizacij združenega dela.

— Uresničevanje v teh sklepih opredeljenega ravnanja vseh samoupravnih in družbenih subjektov je eden izmed pomembnih pogojev za zdravo gospodarsko rast in hitrejšo doseganje stabilizacije.

OSEBNI DOHODEK ZA SEPTEMBER

(Nadaljevanje s 1. strani)
avgustu, vendar razlike niso izstopajoče. V daljšem obdobju se gibanje

osebnih dohodkov, prikazano skozi nekaj podatkov, ki veljajo za vso Železarno, odraža v sledečem:

	štev. ur na os.	Din/h	Din/os	O % učinka	Indeks OD leto 73 — 100	Indeks živ. stroškov I. 73 — 100
leto 1973	191,0	12,51	2.389	22,60	100,00	100,0
IV. kvartal 73	191,9	12,99	2.493	23,95	104,35	107,2
I. polj. 1974	189,3	14,55	2.754	25,95	115,28	117,6
avgust	195,7	15,91	3.114	26,76	130,34	126,0
september	191,4	15,46	2.960	25,51	123,86	126,9
I-IX. 1974	182,3	16,26	2.963	27,12	124,03	127,0
	189,5	15,00	2.841	26,12	118,92	120,6

Čeprav so podatki o gibanju življenjskih stroškov za september in s tem za obdobje vseh devetih mesecev le ocenjeni, nam kažejo, da smo z indeksom osebnih dohodkov zelo blizu omenjenim stroškom. Ker septembrsko izplačilo pade na sredino oktobra, ko se pojavljajo najrazličnejši izdatki, od kurjave, oziroma in izdatkov za šolo, bo marsikdo celo razočaran. Prav takšna mesečna nihanja pa govorijo v prid temu, da tudi kot posamezniki z osebnim dohodkom ravnamo bolj dolgoročno. Mislim, da bomo kmalu spoznali, da je izplačevanje vsaj dela osebnih dohodkov preko hranilne knjižice koristno tako za železarno kot za posameznika.

V septembru pa je predvsem razveseljiv podatek, da je skupna proizvodnja, kljub krajšemu delovnemu času celo večja od avgustove, ali številčno, v avgustu smo dosegli 133.600 ton, v septembru pa 135.423 ton skupne proizvodnje. Rezultat je viden v 1,61 odstotnem višjem skupnem učinku in en odstotek višji stimulaciji za operativni program, kar vse je preprečilo, da nivo septembrskega OD ni padel pod nivo meseca avgusta.

Za oktober smo lahko bolj optimistični. Če bomo zadržali rezultate iz septembra bo OD približno deset odstotkov višji, kar bo vzpodbuda tudi za nadaljnje mesece.

SM

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

IRANSKA ŽELEZARSKA INDUSTRIJA

Iran je danes predvsem znan kot dobavitelj nafte. Skupaj z arabskimi državami sodi med tiste dežele, ki oskrbujejo ostali svet s črnim zlatom.

Iranski šah Reza Pahlavi je v zadnjem času ob različnih priložnostih večkrat povedal, da bodo dohodke, ki jih prinaša prodaja nafte, uporabili predvsem za industrializacijo svoje dežele. Pri tem ne bodo zanemarili tudi železarske industrije. Iranski načrti v zvezi s proizvodnjo surovega jekla so izredno ambiciozni. Do leta 1983 predvidevajo, da bodo dosegli letno proizvodnjo surovega jekla 15 milijonov ton. Leta 1973 so proizvedle iranske železarne samo 200.000 ton surovega jekla. Iz primerjave obeh števil vidimo, kakšni finančni, tehnični in organizacijski naporji bodo potrebni, če bodo hoteli doseči za leto 1983 predvideno proizvodnjo surovega jekla.

Iranska železarska industrija je še zelo mlada. Najstarejša železarna, ki pa valja paličasto jeklo iz uvoženih gredic, je stara 14 let. Prvi grodelj je bil v tej azijski državi proizveden leta 1971 in leto kasneje prvo surovo jeklo. Potem je šlo z inozemsko pomočjo hitreje naprej.

Leta 1970 je dobilo zahodnonemško podjetje Thyssen Stahl-Union-Export naročilo za dobavo dveh 50 t obločnih električnih peči, skupaj z napravo za kontinuirno vlivanje gredic s štiri metri žilami. Ta elektro jeklarna je bila dobavljena železarski družbi Iranian Rolling Mills Co. Leto kasneje je ista družba naročila pri zahodnonemškem podjetju Demag povečanje proizvodne zmogljivosti za svojo valjalno paličastega jekla in žice.

Poleg modernizacije in širjenja obstoječih železarskih obratov, pripravljajo tudi projekte za nove železarske naprave. Leta 1972 je iranska vlada sklenila pogodbo z mehiško železarno Hjalata y Laminia za dobavo naprave, ki bo proizvajala predreducirane pelete. Kot tehnološka osnova bo služil mehiški Hyl postopek z letno proizvodnjo 1 milijon ton. Z gradnjo ob Perzijskem zalivu so pričeli leta 1973.

Poleg te naprave za proizvodnjo predreduciranih peletov, ki jo že gradijo, pripravljajo nove projekte za te naprave. Železarska družba National Iranian Steel Co. je leta 1973 sklenila pogodbo z zahodnonemško železarno družbo August Thyssen Hütte za gradnjo takšne naprave z letno zmogljivostjo 330.000 ton predreduciranih peletov. Tudi zahodnonemška družba Korf je sklenila z isto iransko družbo pogodbo za gradnjo treh naprav tipa Midrex z letno proizvodnjo 1,2 milijona ton.

V zadnjem času so pokazale tuje železarske družbe tudi veliko zanimanje za finančno sovlaganje v iransko železarsko industrijo. V novembru leta 1973 je britanska železarska družba British Steel Co. podpisala pogodbo za sovlaganje 7 mil. funtov šterlingov v gradnjo velike hladne valjarne. Imela bo letno zmogljivost 1 milij. ton hladno valjane pločevine in so jo pričeli graditi letos. Istočasno je ta železarska družba podpisala tudi sporazum o izvedbi projektne študije za gradnjo nove železarne,

ki bo letno proizvajala 2,5 milij. ton končnih proizvodov in polproizvodov.

Letos maja je konzorcij petih zahodnonemških železarskih družb Klöckner, Korf, Krupp, Mannesmann in Salzgitter — sklenil pogodbo o finančnem in tehničnem sodelovanju z iransko državo in privatniki pri gradnji nove železarne v Bandar Abbasu. Kot osnova te železarne bodo služili predreducirani peleti proizvedeni po Midrex postopku. Letno bo proizvajala 2,5—3,0 milijone ton polproizvodov za izvoz v zahodnoevropske države.

Francoska železarska družba Creusot — Loire bo zgradila železarno za proizvodnjo posebnih in plemenitih jekel z letno proizvodno zmogljivostjo 250.000 ton surovega jekla. Tudi avstrijska železarna Böhler iz Kapfenberga prav tako pripravljaja projekt za železarno s proizvodnjo 50.000 ton specialnih jekel letno. Pri tem je pripravljena tudi na finančno sovlaganje. Iranska stran je v zvezi s tem izrazila pripravljenost za sodelovanje z avstrijskimi podjetji pri gradnji valjarn.

Tudi japonske železarske družbe kažejo veliko zanimanje za sodelovanje z Iranom. Med njimi je najbolj agilna največja japonska železarska družba Nippon Steel Co. Zelo intenzivno sodeluje pri nudenju tehnične pomoči železarni v Ishafanu. Poleg tega računa tudi na tehnično in finančno sodelovanje pri bodočem večanju proizvodnih zmogljivosti te železarne. Njena predvidena končna proizvodnja bo 4 milij. ton surovega jekla letno.

Zgornji podatki kažejo, da Iran zelo resno skuša uresničiti zastavljene cilje na področju železarske industrije. Pri tem ima v svojih rokah zelo močno sredstvo — nafto. Ta mu bo pomagala, da jih bo lahko s pomočjo podjetij in železarskih družb iz razvitega sveta že v bližnji bodočnosti tudi uresničil.

Če delavec pri povratku koristi spalnik ali uveljavi povračilo stroškov za prenočevanje, je dolžan takoj po prihodu začeti z delom, v nasprotnem primeru pa le, če je od povratka iz službenega potovanja, do začetka dela, preteklo vsaj 8 ur.

Delavec je dolžan, da v roku 5 dni po zaključku potovanja predloži dokumentiran obračun stroškov ob enem s poročilom o izvršenih nalogah. Vozovnic za prevoz z vlakom ali avtobusom ni potrebno vključevati v dokumentacijo.

Podrobnosti, ki so zvezane s službenimi potovanji, so urejene s sklepi samoupravnih organov, predvsem pa zajete v samoupravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v Slovenskih železarnah.

2. Terensko delo

Člen 106

Kot stalno ponavljajoča terenska dela se smatrajo v Železarni Jesenice vzdrževalna dela na terenu, izven območja obratov Jesenice, Javornik in Bl. Dobrava, tj. dela na vzdrževanju hidroenergetskih naprav in daljnovodov na sledečih krajih: Mežaklja, Javorniški Rovt, Jeseniški Rovt, Radovna, Vintgar in Zasip, ter dela na visokotlačnem vodu Črni vrh — na odseku, ki prečka potok Ukovo.

Člen 107

Kot povračilo za večje stroške bivanja na terenu, pripada delavcu za vsako opravljeno dnino dodatek v višini 54.— din.

3. Prevoz na delo

Člen 108

Delavcem TOZD se povrnejo stroški za prevoz na delo le v primerih, če znašajo več kot 50.— din mesečno po tarifi, ki velja za prevoz z vlakom ali avtobusom. Stroški prevoza v lokalnem prometu se ne vračajo.

Člen 109

Na relacijah, kjer železarna organizira prevoz z avtobusi se povračilo stroškov nad 50.— din mesečno prizna le v primerih, če delavec prevoz tudi koristi.

Kjer prevoz ni organiziran in je delavčev prebivališče izven območja lokalnega prevoza, delavec pa prihaja na delo z lastnim vozilom, se mu povrnejo stroški v višini 0,40 din za km, kolikor presegajo 50.— din mesečno.

4. Selitveni stroški

Člen 110

Selitveni stroški se povrnejo delavcu TOZD samo v primerih, če je selitev v interesu TOZD, če je selitev zvezana s sklenitvijo delovnega razmerja, in je ta pravica ob sklenitvi del. razmerja posebej navedena, dalje v primerih, če delavec ali njegova družina zaradi selitve prepusti družbeno stanovanje za katerega ima interes TOZD in z njim tudi razpolaga.

Člen 111

Selitveni stroški obsegajo povračilo stvarnih stroškov selitve po priloženih računih, stroškov prevoza za delavca in člane njegove družine, če je selitev vezana na prevoz in največ do 2 dnevnici, če so delavec ali člani njegove družine zaradi selitve prebili določen čas na potovanju.

5. Ločeno življenje

Člen 112

Dodatek za ločeno življenje se priznava samo v primerih, ko delavec izpolnjuje splošne pogoje in je priznanje dodatka v interesu TOZD. Kot splošni pogoji so:

- da ima delavec lastno družino od katere je ločen zaradi opravljanja dela,
- da mu ni bilo dodeljeno ustrezno družinsko stanovanje,
- da je bil poslan na delo, strokovno izpopolnjevanje ali šolanje za dalj časa kot 1 mesec in mu za to niso priznane dnevnice.

Člen 113

Pri novospregjetih delavcih ali pri delavcih, kjer je ločitev od družine posledica kasneje nastalih okoliščin, se pravica do dodatka prizna le v primerih, če je TOZD toliko zainteresirana na zaposlitvi takšnega delavca, da pristane na izplačevanje dodatka.

Člen 114

Dodatek za ločeno življenje znaša 800.— din mesečno in se izplačuje od prvega naslednjega meseca po priznanju, do konca meseca ko je prenehala pravica do prejemanja.

Dodatek priznava v vsakem primeru direktor kadrovske službe Železarne po predhodni presoji okoliščin, ki na priznanje vplivajo in soglasju z direktorjem TOZD.

6. Odškodnine racionalizatorjem, novatorjem in avtorjem izboljšav

Člen 115

Delavci TOZD se obvezujejo, da bodo organizirano pospeševali inventivno dejavnost, kot osnovo stalnega družbenega in lastnega tehnološkega in poslovnega napredka ter varnosti pri delu. Odškodnine novatorjem, racionalizatorjem in avtorjem izboljšav se bodo priznavele po enotnih kriterijih, na podlagi pravilnika, ki velja za vso Železarno.

7. Ostali izdatki, namenjeni za zadovoljevanje skupnih potreb

Člen 116

Z namenom, da se dviguje splošni standard delovnih ljudi, so delavci TOZD sporazumni, da skupno z delavci drugih TOZD v Železarni združujejo del sredstev za pospeševanje stanovanjske izgradnje. Višina sredstev, ki jih delavci TOZD odstopajo v ta namen je odvisna od predpisane obvezne stopnje in od sklenjenih sporazumov z drugimi temeljnimi organizacijami.

Člen 117

Z namenom, da se omogoči izvajanje načel kadrovske politike v občini, da se širi strokovni nivo zaposlenih in, da si TOZD zagotovi normalni dotok strokovnih kadrov, so delavci TOZD sporazumni, da najmanj 1,5 % bruto os. dohodkov združujejo za izobraževanje. Združena sredstva se lahko uporabljajo za družbeno ekonomsko, politično in strokovno usposabljanje ob delu, za pridobitev poklicne izobrazbe in prekvalifikacije, štipendiranje ter v druge slične namene, v skladu s sklenjenimi samoupravnimi dogovori.

IX. ZAKLJUČNE DOLOČBE

Člen 118

S sklenitvijo tega sporazuma preneha veljavnost »Pravilnika o ustvarjanju in delitvi osebnih dohodkov«, ki ga je sprejel odbor za dohodek in nagajevanje, po pooblastilu DS Železarne na 25. redni seji, dne 28. 9. 1972 in vseh predpisov, ki niso vsebovani in navedeni v tem sporazumu.

Člen 119

Določila tega sporazuma veljajo od in so obvezna za vse delavce TOZD, ki so v rednem delovnem razmerju za nedoločen čas. Za delavce, ki so v pogodbenem razmerju, veljajo določila, vsebovana v sklenjeni pogodbi.

Člen 120

V kolikor nastanejo pri uporabi posameznih določil sporazuma nejasnosti ali različna tolmačenja, je odd. za nagajevanje dolžan, da problem prenese na odbor za nagajevanje pri DS-u Železarne, ki je pooblaščen, da daje obvezna tolmačenja.

Člen 121

Predlog tega sporazuma, njegove spremembe ali dopolnitve pripravi delavski svet TOZD. Pri pripravi predloga morajo biti zastopani delavci iz vseh obratov TOZD ter predstavniki sindikalne organizacije.

Predlog samoupravnega sporazuma morajo sprejeti delavci TOZD z večino glasov, kar se ugotovi med javno razpravo preko samoupravnih delovnih skupin.

Predlog samoupravnega sporazuma mora biti v javni razpravi najmanj 15 dni.

Člen 122

Zahtevek za spremembo ali dopolnitev sporazuma lahko predlaga:

1. vsak delavec TOZD
2. vsaka samoupravna delovna skupina ali več delovnih skupin
3. odbor za delitev dohodka in osebnih dohodkov v imenu temeljne organizacije
4. sindikalna organizacija TOZD ali Železarne
5. strokovna služba, če ugotovi, da sporazum odstopa od splošnih družbenih norm ali ni več skladen s sporazumom grupacije.

Člen 123

Med javno razpravo morajo ta sporazum obravnavati delavci na zborih delavcev TOZD ali preko samoupravnih delovnih skupin na svojih sestankih.

Samoupravne delovne skupine morajo podati morebitne pripombe in imenovati delegata za usklajevanje teh pripomb z ostalimi delegati TOZD.

Usklajevalni postopek sme trajati največ 10 dni. Po končanem usklajevalnem postopku se delavcem TOZD vroči izjava, katero podpišejo, če se s sporazumom strinjajo.

Člen 124

Samoupravni sporazum je sklenjen, ko najmanj dve tretjini vseh delavcev v TOZD podpišejo, da se s sporazumom strinjajo. Po enakem postopku se sprejmejo tudi spremembe in dopolnitve tega sporazuma. Ugotovitveni sklep, da je sporazum sprejet in datum uporabe sporazuma, sprejme DS TOZD.

za DS TOZD:

Na osnovi čl. 4, 7 in 12 Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (Ur. l. SFRJ 22/73) čl. 89 Temeljnega samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo Železarne Jesenice čl. 17, 113, 114 in 115 Statuta TOZD ter upoštevajoč določila samoupravnih sporazumov tako črne in barvne metalurgije, kot sporazuma v okviru Slovenskih železarn, so delavci TOZD

po predhodni javni razpravi, sklenili naslednji

PREDLOG SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV V TOZD

I. TEMELJNA DOLOČILA

Člen 1
Z namenom, da se vsem delavcem TOZD omogoči uresničevanje ustavnih pravic, vsebovanih v čl. 20, 21 in 22 Ustave SFRJ, ki vsebujejo pravico do udeležbe pri delitvi osebnih dohodkov na podlagi vloženega živega in minulega dela, so delavci sporazumni, da se delitev sredstev izvaja na enoten način, upoštevajoč tudi družbena merila, vsebovana v ustreznih sporazumih in priporočilih sindikalne organizacije.

Člen 2
Sredstva, namenjena za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb izločajo delavci TOZD iz doseženega dohodka vsakoletno po zaključnem računu. Sredstva, namenjena za zadovoljevanje osebnih potreb, se v obliki osebnega dohodka delijo na posameznega delavca po določitih tega sporazuma, sredstva za zadovoljevanje splošnih potreb pa delavci TOZD izločajo v skladu s samoupravnimi sporazumi, ki so jih sklenili s samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

Člen 3
Delitev osebnega dohodka na posameznika med letom, kot izpolnjevanje obveznosti do posamezne interesne skupnosti ima značaj akontacije, ki se za posamezno gospodarsko leto dokončno obračuna s sredstvi, ki jih za te namene izločijo delavci s sklepom o delitvi dohodka po zaključnem računu. Ta sredstva so odvisna od ustvarjenega dohodka in so lahko večja, manjša ali enaka sredstvom, izplačanim ali odvedenim med letom.

Člen 4
S tem sporazumom, upoštevajoč tako okvirna priporočila, ki jih vsebuje sindikalna lista, kot konkretne dogovore, vsebovane v sporazumih z drugimi organizacijami združenega dela, si delavci TOZD zagotavljajo, da bodo na enoten način priznavali tudi tista izplačila, ki imajo značaj povračila materialnih stroškov, nadomestil in podobno.

II. DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE MED LETOM

Člen 5
Med letom se sredstva za osebne dohodke obračunavajo in izplačujejo posamezniku na osnovi mesečnega obračuna, ki je za vso železarno izveden po enotnih merilih, vnaprej odrejenih rokov, izplačila, ki imajo značaj materialnih stroškov in drugih prejemkov pa na osnovi predloženih obračunov ali sklepov pristojnih samoupravnih organov.

Člen 6
Obračun akontacij med letom je odvisen od delovnega mesta, na katerem posameznik dela, od uspešnosti pri delu, ki se meri in izraža v obliki rezultatov dela, od dodatkov, priznanih za delo pod določenimi časovnimi pogoji in od nadomestil ob času upravičene odsotnosti z dela.

1. Osební dohodek priznan za zasedanje delovnega mesta

Člen 7
Osnova za delitev osebnega dohodka, priznanega za izvrševanje nalog, ki jih zahteva delovno mesto, je obračunska

postavka, določena po enotnih kriterijih na osnovi kategorizacije delovnih mest. Kategorija in iz nje izvirajoča obračunska postavka je bistveni element pogojev, ki jih delavec pridobi z razporeditvijo na delovno mesto.

Člen 8
Osnove za izvajanje kategorizacije pripravlja strokovna služba SEO, pri čemer se poslužuje metod analitične ocene, primerjav med delovnimi mesti ter konsultacij s predlagatelji sprememb ali z osebami, ki poznajo delovna mesta, za katera se predlaga določitev ali sprememba kategorije. Delavec ima pravico, da je s pogoji delovnega mesta v celoti seznanjen.

Člen 9
Kategorizacijo in kasneje nastajajoče spremembe potrjuje Delavski svet TOZD. V kolikor DS ne soglaša s predlogom strokovne službe, se primer prenese v dokončno odločitev odbora delavske kontrole pri DS Železarne. Vse spremembe v kategorizaciji obstoječih delovnih mest veljajo praviloma od 1. naslednjega v mesecu ko jih potrdi navedeni samoupravni organ, izjemoma pa od 1. v mesecu ko je sprememba potrjena, če je s sklepom tako določeno.

Člen 10
Obstoječa kategorizacija se opira na 20 kategorij in zajema vsa delovna mesta v proizvodnji, vzdrževanju in skupnih službah do funkcije obratovodij. Za delovna mesta šefov grup in direktorjev, ki predstavljajo specifične zadolžitve, določa vrednost obračunskih postavk odbor za nagajevanje pri DS-u Železarne. Isti organ lahko določi za specifične primere posamezniku za določen čas tudi drugačno osnovo za udeležbo na osebnem dohodku, kot pa je osnova delovnega mesta, vendar le v primerih ko gre za korist Železarne kot celote.

Člen 11
Razmerje med vrednostjo prve in dvajsete kategorije se določa vsakoletno s sprejetjem plana osebnih dohodkov, pri čemer se razpon v železarni opira na splošno priznana razmerja, ki obstojajo v okviru SRS. Dinarsko vrednost obračunskih postavk, s katerimi se v glavnem uravnava višina med letom izplačanih akontacij os. dohodka, določa za posamezna obračunska obdobja odbor za dohodek in nagajevanje pri DS-u Železarne, vendar le v okviru nivoja in razponov, ki so sprejeti z gospodarskim planom.

Člen 12
Pri določanju višine obračunskih postavk se odbor poleg določil 23. člena pridržuje še sledečih regulativov:
— samoupravnega sporazuma grupacije črne in barvne metalurgije in sporazuma v okviru Slovenskih železarn
— splošnega nivoja osebnih dohodkov na področju Slovenije
— gibanja življenjskih stroškov
— deleža dodatnih oblik nagajevanja
Vrednost obračunskih postavk za posamezna obdobja se objavlja v tabeli, ki je sestavni del tega sporazuma.

Člen 13
Do osebnega dohodka po obračunski postavki je upravičen vsakdo, ki je po sklepu pristojnega samoupravnega organa razporejen na sistematizirano delovno mesto in tam opravlja delo, ki je za to del. mesto predpisano z opisom delovnega mesta ali navodili neposredno nadrejenega delavca.

b) višje in visoke šole
I. letnik 700.— din
II. letnik 750.— din
III. letnik 800.— din
IV. letnik 850.— din
absolvent 850.— din

Člen 90
Če je počitniška praksa krajša od enega meseca, se nagrada prilagodi času opravljene prakse. Stipendistom Železarne nagrada ne vpliva na izplačilo štipendije.

3. Regresiranje hrane
Člen 91
Regresiranje hrane, ki se razdeljuje v tovarniških kantinah delavcem med delovnim časom, obsega regres, ki ga delavec dobi denarno v obliki protivrednosti za nahajljeno hrano ali posredno v nižjih cenah hrane, ki se prodaja. Višina skupnega regresa se določa vsakoletno s sklepom DS-a Železarne, pri čemer se upoštevajo priporočila sindikalne liste.

4. Regres za letni oddih
Člen 92
Delavcem TOZD, ki si po splošnih predpisih pridobijo pravico do letnega dopusta, se istočasno z dopustom prizna tudi pravica do koriščenja regresa, ki obsega:
a) izplačilo v gotovini zase in za družinske člane, ki jih vzdržuje,
b) regresiranje dejavnosti počitniških domov v katerih delavci in njihovi svojci preživljajo svoj oddih.

Člen 93
Višina regresa je odvisna od razpoložljivih sredstev sklada skupne porabe. Do nadaljnjega se v skladu s priporočili sindikalne liste in samoupravnimi dogovori s katerimi je vezana Železarna izplača posamezniku, ki si je pridobil pravico do letnega dopusta sledeči regres:
za zaposlenega delavca DIN 500
za zakonca, ki ga vzdržuje DIN 250
za nezaposlene otroke nad 10 let DIN 250
za otroke do 10 let DIN 200

Člen 94
Podrobnosti, ki se nanašajo na čas in način izplačila regresov, upravičenost do regresa za družinskega člana, trajanje zaposlitve v koledarskem letu za katerega, se regres izplača in naknadna sprememba okoliščin, ki vplivajo na določitev višine, se določijo s posebnimi navodili kadrovske službe ali ustreznim organizacijskim predpisom.

5. Solidarnostna pomoč

Člen 95
Delavci TOZD so sporazumni, da se iz sklada skupne porabe izloči del, namenjen za izvajanje solidarnostne pomoči delavcem, ki se izplača predvsem v sledečih primerih:
— ob smrti v ožji družini, če je s tem prizadet socialni položaj delavca,
— pomoč ob daljši ali večkrat ponavljajoči bolezni delavca, ki ogroža socialni položaj družine,
— pomoč ob elementarnih nesrečah ali požarih, ki so prizadele delavca in njegovo družino,
— enkratna pomoč ob nastanku težje invalidnosti,
— kritje stroškov letne obdaritve upokojenih članov kolektiva, če je obdaritev izvedena organizirano,
— v drugih primerih, kadar okoliščine opravičujejo podelitev solidarnostne pomoči.

Člen 96
Sredstva, namenjena za izvajanje solidarnostne pomoči se združujejo pri sindikalni organizaciji železarne, po načelu enakega prispevka na zaposlenega v višini, ki se predlaga na letni konferenci sindikalne organizacije. Solidarnostna pomoč se dodeljuje na pismeni predlog osnovne organizacije sindikata, na predlog sindikata v TOZD, komisije za socialna vprašanja in izvršnega odbora sindikata železarne, ki s sredstvi upravlja, izplačuje pa preko blagajne sindikata neposredno po objavi sklepa o podelitvi.

Člen 97
Če se delavec pri delu smrtno ponesreči, se svojcem umrlega povrnejo stroški prevoza in pogreba, vključno z vncem Železarne, po predloženih računih. Nakazilo izstavi socialna služba Železarne v breme materialnih stroškov, izplačilo pa izvrši blagajna Železarne.

6. Jubilejna priznanja in nagrade

Člen 98
Kot priznanje za vloženo delo se delavcem TOZD ob delovnih jubilejih podeljujejo spominska priznanja v obliki diplom, značk ali plaket, ki poudarjajo pripadnost kolektivu. Delovna priznanja se podeljujejo posamezniku vsakih 5 let ob prazniku dela.

Člen 99
Denarna priznanja, ki imajo značaj udeležbe na osebnem dohodku za minulo delo, se izplačujejo istočasno s podeljevanjem delovnih priznanj s tem, da so v izplačilo zajeti vsi delavci TOZD, ki so ob dnevu izplačila v delovnem razmerju. Vsakoletno izplačana priznanja imajo v smislu sindikalne liste značaj akontacije na nagrade ob 10-, 20-, 30- ali 40-letnem delovnem jubileju. Višina vsakoletne nagrade je odvisna od razpoložljivih sredstev, sklep o izplačilu pa sprejme za delavce vseh TOZD delavski svet Železarne v soglasju z delegati temeljnih organizacij.

Člen 100
Podrobnosti po katerih se ugotavlja pravica do podelitve delovnega priznanja in letne denarne nagrade, so vsebovane v posebnem pravilniku, sprejetem po regularnem samoupravnem postopku.

7. Odpravnina ob odhodu v pokoj

Člen 101
Pri odhodu delavca v pokoj se izplača posameznemu delavcu odpravnina, zmanjšana za del jubilejnih nagrad, ki jih je posameznik prejel v času od zadnjega 10-, 20- ali 30-letnega jubileja do odhoda v pokoj. Odpravnina pod istimi pogoji se izplača tudi svojcem umrlega aktivnega delavca.

Člen 102
Osnova za izračun odpravnine je odvisna od števila let, ki jih je posameznik prebil v Železarni ali v katerikoli delovni organizaciji, združeni v Slovenske železarne in znaša:
do 20 let delovne dobe 2 povpr. OD SRS v pret. letu
od 20 do 30 let 2,5 povpr. OD SRS v pret. letu
nad 30 let 3 povpr. OD SRS v pret. letu
Lestvico zmanjšanja odpravnine za del prejetih jubilejnih nagrad predpiše za določeno dobo DS Železarne, odvisno od razmerja med jubilejnimi nagradami in višino odpravnine. Določila o odpravnini se lahko uveljavijo samo z začetkom novega koledarskega leta in se med letom ne morejo spreminjati.

VIII. POVRAČILA STROŠKOV ZVEZANIH Z DELOM

Člen 103
Delavcu TOZD, ki je v zvezi z delom izpostavljen določenim stroškom, se le-ti povrnejo, če so nastali vsled sledečih vzrokov: na službenem potovanju, na terenskem delu, pri prevozu na delo, zaradi selitve ali zaradi ločenega življenja.

1. Službena potovanja

Člen 104
Delavcu, ki je z nalogom pooblaščen osebe poslan na službeno potovanje v mejah države se povrnejo sledeči stroški:
a) stroški prevoza po najkrajši relaciji z javnim prevoznim sredstvom, naznačenim v potnem nalogu,
b) stroški kilometrine za uporabo osebnega avtomobila, če je delavec poslan na službeno potovanje izjemoma z lastnim prevoznim sredstvom in to:
1.10 din za km pri uporabi avtomobila do 1000 kub. m
1.30 din za km pri uporabi avtomobila nad 1000 kub. m
c) dnevnic za potovanje v mejah države, vezana na časovne pogoje in to:
— cela dnevnic v višini 120.— din, če potovanje traja od 12 do 24 ur,
— polovica dnevnice t. j. 60.— din, če potovanje traja od 8—12 ur, za ostanek časa nad 24 ur, če potovanje traja nad 24 polnih ur, za ostanek časa nad 4 ure, če pade konec potovanja med 22 in 5 uro zjutraj ter za potovanje, ki je začeto med delovnim časom ali po že opravljeni delovni obveznosti za isti dan in traja vsaj 4 ure izven rednega delovnega časa posameznika,
č) stroški za prenočevanje do višine 130.— din za eno noč, če je predložen račun ali 60.— din, če delavec računa ne predloži. Dokumentirana uporaba spalnika se smatra enako kot prenočevanje v hotelu,
d) dnevnic za potovanje v tujino, vezana na iste časovne pogoje, računajoč od prestopa meje, ki obsega povračilo stroškov prehrane in prenočevanja s tem, da se izplača v valuti in višini, ki je predpisana za II. skupino dnevnic zveznih upravnih organov s sledečimi omejitvami:
— dnevnic se zmanjša za 30 %, če delavec ni prenočeval ali če mu je prenočevanje posebej plačano po predloženem hotelskem računu,
— dnevnic se zmanjša za 70 %, če ima delavec zagotovljeno na takšnem potovanju brezplačno hrano in prenočišče.

Člen 105
Delavec ima pravico do akontacije za stroške službenega potovanja, če to zahteva in to za celotno kritje prevoznih stroškov ter približno 80 % na predvidene dnevnice.

V. NAJNIZJI OSEBNI DOHODEK

Člen 72

V cilju, da se zavaruje osnovni eksistenčni minimum, delavci vseh TOZD s sporazumom določijo za vsako gospodarsko leto, koliko sme znašati najnižji os. dohodek delavca, ki je že razporejen na sistemizirano delovno mesto v okviru obstoječih plačilnih kategorij od 1—20, za normalni delovni čas in ob povprečno doseženem učinku.

Člen 73

Najnižji os. dohodek ob pogojih iz predhodnega člena ne more znašati manj kot znaša 60 % povprečno izplačanih os. dohodkov v SR Sloveniji v predhodnem letu. Če delavec doseže nižje izplačilo, ki ni posledica bolovanja ali podpovprečnega učinka, se mu v naslednjem mesecu izplača razlika do najnižjega OD, določenega za tisto gospodarsko leto.

VI. OBRAČUN IN IZPLAČILO OSEBNIH DOHODKOV

Člen 74

Osebnih dohodki, priznani po merilih tega sporazuma ali pravilnikov, sprejetih po tem sporazumu in prilog, ki so sestavni del sistema nagrajevanja, se obračunavajo mesečno, na podlagi podatkov, izkazanih v dninskem listu posameznika, podatkov o doseženem učinku ter dokumentacije o prisotnosti na delu ali upravičeni odsotnosti.

Člen 75

Osnovni podatki, ki služijo za obračun OD, morajo biti zbrani in izkazani v dninskem listu posameznika. Poleg osebnih podatkov morajo biti izkazani še sledeči:

- a) čas prisotnosti na delu, izkazan po dnevih
- b) čas in vrsta plačane in neplačane odsotnosti
- c) razporeditev dela po delovnih in stroškovnih mestih
- č) vsi faktorji, ki izražajo doseženi učinek
- d) osnovni podatki za izračun dodatkov
- e) vsi drugi podatki, po katerih se še odmerjajo akontacije.

Člen 76

Osnovno evidenco, ki je potrebna za obračunavanje osebnih dohodkov, zbira in urejuje osebje oddelka za obračun OD in jo v predpisanih rokih oddaja centru za obdelavo podatkov (COP). Obračun se opravlja po vnaprej določenem programu COP-a, vsled tega nesistemski načini obračuna niso možni.

Člen 77

COP posreduje vse podatke, ki so potrebni za operativno izvajanje v zvezi z obračunom in izplačilom os. dohodkov oddelku za obračun OD, statistične in druge podatke, ki služijo kot osnova za analize gibanja osebnih dohodkov, pa službam SEO, ki podatke analizirajo in z njimi seznanjajo vodstva in samoupravne organe TOZD.

Člen 78

Obračun akontacij os. dohodka po vseh merilih o nagrajevanju razen tistih, ki so vezani na daljši rok, se izvrši po zaključku vsakega meseca v roku, ki omogoča, da se do 15. v mesecu osebnih dohodkov za pretekli mesec tudi izplača. V kolikor obračun temelji na merilih, ki niso znana v roku, ki ga zahteva termin obračunavanja, lahko SEO odredi, da se uporabljajo istovetni podatki preteklega meseca. Izplačilo osebnih dohodkov je lahko gotovinsko, brezgotovinsko t. j. s prenosom na tekoči račun pri banki ali kombinirano.

Člen 79

Na račun obračunanega os. dohodka se ob koncu meseca, t. j. praviloma zadnjega v mesecu izplačujejo redne akontacije, v višini, ki jo določi DS Železarne. Delavec se lahko odpove izplačevanju akontacije s tem, da svojo odločitev sporoči oddelku za obračun OD. Če pade dan izplačila akontacije na splošni dela prost dan, se izplačilo izvrši dan prej. Akontacije ob koncu meseca se izplačujejo izključno v gotovini. Pri brezgotovinskem izplačevanju mesečne akontacije odpadejo.

Člen 80

Izredne akontacije se izplačujejo samo v izjemnih primerih z odobrenjem direktorja FRS ali od njega pooblaščen osebe in po postopku, ki ga predpiše finančno-računovodska služba.

Člen 81

Obračun osebnega dohodka mora biti vsakemu delavcu izkazan v pisni obliki. Iz njega mora biti razvidno:

- a) iz česa je sestavljen obračun v tekočem mesecu z navedbo delovnega časa,
- b) znesek prispevkov, predpisanih z zakoni, odloki občinskih skupščin, ali dogovorjenimi s posameznimi interesnimi skupnostmi,
- c) višina in vrsta osebnih obveznosti, ki jih finančno-računovodska služba obračunava in odvaja posameznim koristnikom (posojila, terjatve, osebno zavarovanje itd.).

č) znesek izplačil iz naslova zdravstvenega zavarovanja, znesek otroških dodatkov, povračil za vožnjo itd.

d) čisti znesek izplačila.

Člen 82

Ako delavec smatra, da mu je bila akontacija nepravilno obračunana, poda reklamacijo pri računovodstvu, ki je zadolžen za obrat, v katerem dela. Če je reklamacija upravičena in vpliva na izplačilo z manj kot 100.—din, se upošteva pri naslednjem mesečnem obračunu. Če je znesek večji, delavec lahko zahteva izplačilo v obliki izredne akontacije, pri čemer se znesek zaokroži na celih 10.—din. Reklamacija se v vsakem primeru obračunsko obdela pri prvem naslednjem obračunu OD.

Člen 83

Če delavec ugotovi, da mu je bilo zaradi napake v osnovnih podatkih ali računске napake izplačano preveč osebnega dohodka, je to dolžan javiti oddelku za obračun OD, ki odredi način vračila ali likvidacije preveč izplačanega zneska. Če delavec napake ni opazil ali ni javil in le-to ugotovi naknadno organ oddelka za obračun, kontrolni organ ali kdorkoli, ki ima vpogled v podatke o osebnih dohodkih, se preveč izplačani znesek proti predhodnemu obvestilu delavca, odtegne pri prvem naslednjem obračunu.

Člen 84

Če podana reklamacija ni upravičena, se delavcu da pojasnilo. Ako delavec kljub temu smatra, da je bil glede na osebnih dohodek v svoji pravici oškodovan, ima pravico pismenega prigovora na odhor za dohodek in nagrajevanje v TOZD, ki mora delavcu najkasneje v roku 1 meseca dati pismeno pojasnilo. Če delavec tudi s tem ni zadovoljen, lahko v smislu sporazuma o medsebojnih odnosih vloži pritožbo ali zahtevek uveljavlja preko rednega sodišča.

VIII. IZPLAČILA, KI IMAJO ZNAČAJ OS. DOHODKOV NISO PA VEZANA NA DELOVNI UČINEK

Člen 85

Poleg osebnih dohodkov, ki so vezani na opravljeno delo, pripadajo delavcem tem. organizacije določena izplačila, ki služijo za zadovoljevanje osebnih potreb in to:

- a) izplačila pripravnikom
- b) nagrade študentom za opravljanje počitniške prakse
- c) regresiranje hrane, ki se nudi delavcem med delom
- č) regres za letni oddih
- d) solidarnostna pomoč
- e) odpravnina ob odhodu v pokoj
- f) nagrade ob delovnih jubilejih

Člen 86

Podrobni pogoji za pridobitev pravice do posameznega izplačila iz predhodnega člena so vsebovani v ustreznih pravilnikih ali sklepih, ki jih sprejema DS Železarne v soglasju z delegati TOZD. S tem sporazumom, upoštevajoč priporočila sindikalne liste ter sklenjenih samoupravnih dogovorov, pa se delavci TOZD odločajo za sledeča okvirna določila:

1. Pripravniki

Člen 87

Pripravniška doba se uvaža za delavce, ki se po končani šoli prvič zaposlijo v stroki za katero so se usposabljali in so dokončali eno izmed poklicnih šol, srednjih šol, višjih šol, visokih šol. Dolžina pripravniškega staža, način uvajanja v delo in ostali pogoji so določeni s pravilnikom.

Člen 88

Za čas pripravniškega staža dobijo pripravniki osebni dohodek, ki ni vezan na rezultate njihovega dela pač pa je odvisen od nivoja osebnega dohodka v vsej železarni, s tem, da znaša za normalni delovni čas za:

prapravnike poklicnih šol	60 % povpr. OD v Železarni
prapravnike srednjih šol	70 % povpr. OD v Železarni
prapravnike višjih šol	90 % povpr. OD v Železarni
prapravnike visokih šol	100 % povpr. OD v Železarni

Osnova za izračun os. dohodka za vse pripravnike brez ozira v katerem obratu opravljajo prakso, je povprečno izplačani OD/h v Železarni v predhodnem mesecu, preračunan na število plačanih ur tekočega meseca.

2. Počitniška praksa

Člen 89

Študentom in dijakom, ki opravljajo počitniško prakso v skladu s šolskim programom, se za enomesečno prisotnost izplača nagrada v skladu s stopnjo šole in absolviranim letnikom in to:

a) poklicne in srednje šole	I. letnik 500.—din
	II. letnik 550.—din
	III. letnik 600.—din
	IV. letnik 650.—din

Člen 14

Če je delavcu z odločbo ali obvestilom odredeno stalno delovno mesto, mu pripada osebni dohodek tega delovnega mesta tudi v primeru, če je začasno razporejen na delovno mesto nižje kategorije. Če delavec začasno opravlja delo na višje plačanem delovnem mestu, se mu to označi v dninskem listu in je plačan po obračunski postavki in učinku tega delovnega mesta. Trajanje začasnega nadomestovanja je urejeno s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih.

Člen 15

Pri delavcih, ki so razporejeni na delovna mesta U-2 do U-5 se začasna razporeditev na višje kategorizirano delovno mesto odredi z odločbo organa, ki je pristojen za razporeditev delavca, če se pričakuje, da bo takšno nadomestovanje trajalo ali je trajalo vsaj 10 koledarskih dni neprekinjeno. Z odločbo o začasni razporeditvi pristojni organ določi tudi višino začasne obračunske postavke, ki v nobenem primeru ne more biti višja od obrač. postavke delavca, ki ga nadomestuje.

Člen 16

Če posameznik ne izpolnjuje v celoti pogojev, ki so zahtevani v opisu del. mesta ali izhajajo iz splošne tehnološke funkcije, mu organ, pristojen za razporeditev, sme zmanjšati obračunsko postavko za največ 20 %. Odločitev o zmanjšanju obračunske postavke mora biti v odločbi obrazložena. Proti tej odločbi je možna pritožba v smislu sporazuma o medsebojnih razmerjih.

Člen 17

Sestav delovnih mest po tehnološkem postopku, ki predstavlja obenem podrobnejšo organizacijsko obliko TOZD

z osnovnimi podatki o številu oseb, zahtevani kvalifikaciji, nazivom delovnega mesta, kategorijo in obračunsko postavko, se objavlja v šifrantu del. mest, ki je sestavni del tega sporazuma. Nazivi del. mest v šifrantu so uradni nazivi, ki se uporabljajo pri izstavitvah odločb in splošnem korespondiranju v okviru železarne. Spremembe v šifrantu delovnih mest vodita oddelek za organizacijo in oddelek za nagrajevanje na osnovi sklepov pristojnih samoupravnih organov in o njih obveščata službe v temeljnih organizacijah.

2. Del osebnega dohodka, ki izvira iz uspešnosti na delovnem mestu

Člen 18

Glavni delež os. dohodka, ki izvira iz uspešnosti na delovnem mestu je vezan na merljive osnove, ki so lahko posamične, skupinske, vezane na posamezno službo, oddelek ali obrat. Osnove za merjenje učinka postavlja na osnovi študija delovnih časov oddelek za študij dela in časa, delavec pa mora biti z njimi seznanjen.

Člen 19

Merljivi kriteriji pri fizičnem delu se izražajo v faktorju doseženih norm, ki se v obračunu lahko uporablja kot samostojno merilo učinka dela, ali pa služi kot del faktorja, ki je sestavljen iz več osnov pod nazivom premija. Merjenje učinka dela se uvede na vsakem sistemiziranem del. mestu, kjer so dani objektivni pogoji za merjenje in se posameznik merjenju ali ugotavljanju delovnega učinka ne more upirati.

Člen 20

Faktorji učinka, sestavljeni zaradi specifičnosti dela na posameznih delovnih mestih iz več osnov, imajo v obračunu os. dohodka enak pomen in značaj kot faktorji norme, t. j. izražajo na enoten način doseženi učinek na posameznem delovnem mestu, skupini, službi ali obratu.

Za merjenje fizičnega obsega dela, postavljanje, uvajanje ali spreminjanje norm, veljajo v celoti določila »Pravilnika o normah«.

Člen 21

Osnove, ki služijo za izračunavanje faktorjev učinka v tekočem obračunu, so predpisane v posebni prilogi in veljajo za čas, ki je naveden. Priloga s predpisanimi učinki je sestavni del tega sporazuma in jo za posamezna obračunska obdobja potrjuje odhor za dohodek in nagrajevanje TOZD na predlog oddelka za študij dela in časa, ki vodi tudi evidenco nad doseženimi učinki.

Mesečni obračun doseženih učinkov izračunavajo za to zadolženi delavci, pri čemer se ravnavo po predpisih tega sporazuma, Pravilnika o normah in navodilih strokovne službe.

Člen 22

Z namenom, da se poleg individualnih in skupinskih učinkov razširi tudi interes za čimboljši skupni rezultat, ki se odraža v izvršitvi družbene obveznosti za celoten obrat, se uvaža stimulacija za doseganje operativnega programa.

Člen 23

V stimulacijo za doseganje operativnega programa se vključujejo delavci vseh obratov in delavci vodstva TOZD. Delavci obratov so stimulirani na osnovi doseženega programa lastnega

obrata, delavci vodstva TOZD pa na osnovi povprečno doseženega % stimulacije vseh obratov, združenih v temeljni organizaciji.

Člen 24

Osebnih dohodek, ki je priznan posamezniku kot stimulacija za doseženi ali preseženi operativni program, ima značaj kolektivno doseženega učinka, uporablja pa se na obračunsko postavko delovnega mesta po katerem je posameznik plačan.

Pogoj za povečanje os. dohodka na tej osnovi je, da obrat doseže vsaj 85 % vnaprej postavljenega operativnega programa. Odstopanja se računajo po naslednji lestvici:

Izvršitev v %	Dodatek v %	Izvršitev v %	Dodatek v %
85 — 88	1 %	105,1—108	9 %
88,1 — 91	2 %	108,1—111	10 %
91,1 — 94	3 %	111,1—115	11 %
94,1 — 96	4 %	115,1—120	12 %
96,1 — 98	5 %	120,1—125	13 %
98,1—100	6 %	125,1—130	14 %
100,1—102	7 %	130,1 in nad	15 %
102,1—105	8 %		

Člen 25

Operativni program za vse obrate in skupno za železarno postavlja služba SEO s pripravo dela, ki daje tudi podatke o izvršitvi. Operativni program lahko odstopa od letnega družbenega plana največ do 5 %. Pri večjem ali večkratnem odstopanju poda služba posebno pojasnilo vodstvu TOZD in odboru za gospodarstvo pri DS-u Železarne.

V primeru, da odbor s pojasnilom ne soglaša ali da le-to ni bilo dano, se pri izračunu stimulacije namesto tako postavljenega operativnega programa upošteva mesečni plan, izkazan po dinamiki v letnem planu. Pri izračunavanju stimulacije se le izjemoma upoštevajo razlogi za neizvršitev operativnega programa, kar potrjuje odbor za dohodek in nagrajevanje TOZD. Če izpolnjevanje operativnega programa vsaj tri mesece zaporedoma bistveno odstopa v plus ali minus, je podana osnova za korekcijo planskih osnov.

Napredovanje na delovnem mestu

Člen 26

Vsak delavec, ki na svojem delovnem mestu uspešno opravlja delovne naloge, lahko z leti napreduje, ne da bi menjal delovno mesto. Napredovanje se odraža v tem, da za svoje vloženo delo z leti lahko prejema večji delež, kot pa je priznan po kategorizaciji za zasedanje delovnega mesta.

Člen 27

Cilj napredovanja na delovnem mestu je nuditi slehernemu delavcu možnost dodatne moralne, strokovne in materialne stimulacije, povečanje stabilnosti zaposlitve in omogočiti posamezniku izbiro najprimernejšega delovnega mesta, ki bi ga sicer zaradi brezperspektivnosti napredovanja odklanjal.

Člen 28

Napredovanje na delovnem mestu je odvisno od preteka določenega časa, ki ga je delavec prebil na delovnem mestu in uspešnosti pri opravljanju delovnih nalog, ki so neposredno vezane z delom ali se odražajo v samoupravni dejavnosti posameznika.

Člen 29

Minimalni delovni čas, potreben za napredovanje se ugotavlja dvakrat letno preko kadrovske evidence. Pri napredovanju na višje kategorizirano delovno mesto se kontinuiteta štetja časa prekine in se šteje ponovno od dneva napredovanja. Kandidat za napredovanje postane delavec, ki je v preteklem polletju izpolnil pogoje glede časa in je dosegal primerno stopnjo uspešnosti pri svojem delu.

Člen 30

Uspešnost posameznika, ki je odvisna od osebnega prizadevanja in izražena v določenih pozitivnih rezultatih, se ugotavlja enkrat letno po metodi osebne ocenitve, ki temelji na vnaprej določenih osnovah. Vpliv formalne šolske ali strokovne izobrazbe se odraža v kriterijih, ki stopnjujejo uspešnost posameznika. Ocenitev se izvaja po metodi, ki jo pripravi kadrovska služba in jo potrdi Odbor za dohodek in nagrajevanje v TOZD.

Člen 31

Z namenom, da se uspešnost pri napredovanju poveže s časom, prebitim na delovnem mestu, se le-ta izraža v 5 stopnjah, ki vplivajo na hitrejši ali počasnejši napredovanje. Vsak delavec ima pravico, da se seznani z osnovami, ki so vplivale na končno stopnjo ocenjene uspešnosti.

Člen 32

Pogoji, ki jih mora posameznik doseči, da lahko postane kandidat za napredovanje na del. mestu so izraženi v sledeči tabeli pri čemer pomeni vsaka, s črko označena stopnja 4 % višjo udeležbo na osebnem dohodku, kot znaša udeležba po osnovni obračunski postavki. Vrednost posameznih stopenj v % je: A 4 % — B 8 % — C 12 % — D 16 % — E 20 % — F 24 %.

stopnja uspeš- nosti	možna stopnja napredovanja po preteku časa v letih					
	nad 1—3	nad 3—6	nad 6—10	nad 10—15	nad 15—21	nad 21
I	—	—	—	A	A	B
II	—	A	B	C	D	E
III	A	B	C	D	E	F
IV	B	C	D	E	E	F
V	C	D	E	E	F	F

Clen 33

Postopek napredovanja na delovnem mestu obsega ugotovitev pogojev posameznika, javljanje kandidatov delavcem ki so odgovorni za izvedbo napredovanja, sestava spiska napredujočih in potrditev napredovanja na Odboru za nagrajevanje v TOZD. Če delavec, ki je že dosegel določeno stopnjo napredovanja na delovnem mestu napreduje na drugo višje kategorizirano del. mesto, obdrži najmanj takšno stopnjo napredovanja, ki mu zagotavlja enako udeležbo na osebnem dohodku kot jo je imel pred napredovanjem, največ pa stopnjo, ki mu je bila priznana na prejšnjem delovnem mestu. Stopnjo napredovanja v smislu tabele iz predhodnega člena določa organ, pristojen za razporeditev delavca na del. mesto.

Clen 34

Tehnični postopek napredovanja izvajata pristojni službi kadrovskega sektorja in SEO, pri čemer lahko podrobnosti urejata s posebnimi navodili. Končni predlog za napredovanje potrdi Odbor za doh. in nagrajevanje v TOZD, ki določa tudi začetni mesec, ko se napredovanje na delovnem mestu uveljavi. Delavec mora biti o napredovanju obveščen.

3. Dodatki

Clen 35

Poleg osebnega dohodka, ki je odvisen od delovnega mesta, dolžine delovnega časa posameznika in izračunanega učinka, se za delo ob določenem času ali ob določenih pogojih prizna posamezniku del osebnega dohodka v obliki dodatkov, predpisanih z internimi sporazumi, pravilniki železarne ali s samoupravnim sporazumom grupacije.

Clen 36

Dodatki se izražajo v %nem odnosu na osebni dohodek, izračunanem za odgovarjajoči čas po obračunski postavki in predstavljajo samostojno vrsto plačila, ki ni vezana na učinek ali obratno, niso osnova za obračun učinka na delovnem mestu, čeprav imajo v celoti značaj rednih osebnih prejemkov.

a) Dodatki dogovorjeni s samoupravnimi sporazumi

Clen 37

Za delo na nočni dnini, ki traja po obstoječem turnusu od 22. do 6. ure, znaša dodatek 30 % za nadurno delo t. j. delo preko 8 ur na dan ali mesečno preko polnega delovnega časa 50 % za delo ob nedeljah 50 % za delo na državni, odnosno republiški praznik. 75 %

Clen 38

Delavec, ki dela v deljenem delovnem času, kjer traja vmesna prekinitev 2 uri ali več in je takšen delovni čas predpisan za vse delovne dneve v tednu, ima pravico do dodatka, ki znaša 10.— din za vsak dan takšnega dela.

Clen 39

Če posameznik istočasno izpolnjuje več pogojev, za katere se priznava pravica do dodatka, se dodatki seštevajo. Če pade državni, odnosno republiški praznik, ki se v smislu predpisov ne prenaša, na nedeljo, se delavcu, ki ta dan dela, prizna pribitek za praznično delo.

Vrednotenje delovnih izkušenj in stalnosti

Clen 40

Kot priznanje za vloženo delo, ki je podlaga obstoječemu gospodarskemu potencialu, s katerim si delavci TOZD ustvarjajo svojo ekonomsko eksistenco, se del osebnega dohodka veže na pridobljene izkušnje z dodatnim stimuliranjem, če so le-te pridobljene in uporabljene v neprekinjeni delovni dobi.

Clen 41

Stimulacija za delovne izkušnje se veže na delovno dobo v dejanskem trajanju, brez ozira, kje je bila delovna doba pridobljena s tem, da znaša le-ta od 1—12 % na obračunsko osnovo posameznika. Neprekinjena delovna doba v Železarni ali v kateri koli delovni organizaciji ZP Slovenske železarne, se stimulira dodatno z največ 6 %.

Clen 42

Višina stimulacije se ugotavlja po naslednji lestvici, skladno s priporočili sindikalne liste in to:

za delovno dobo v letih	za skupno del. dobo	za neprek. del. dobo v ŽJ	skupno, če je vsa del. doba v ŽJ ali v SZ
1— 5	1 %	+	1 %
5—10	2 %	+	3 %
10—15	4 %	+	6 %
15—20	6 %	+	9 %
20—25	8 %	+	12 %
25—30	10 %	+	15 %
nad 30	12 %	+	18 %

Clen 43

Delovna doba in nje sestav, se ugotavlja enkrat letno na osnovi kadrovske evidence, pravico do višjega dodatka po pridobi delavec s prvim januarjem prihodnjega leta, ko izpolni z intervali določeno delovno dobo.

b) Dodatki priznani s posebnimi pravilniki

Clen 44

Zaradi specifičnosti pogojev in ugotavljanja okoliščin, ob katerih se priznava posamezniku del os. dohodka, se izplačevanje nekaterih dodatkov ureja s posebnimi pravilniki, ki jih potrjuje DS Železarne v soglasju z delegati temeljne organizacije in to:

1. Pravilnik o dodatkih za izredno otežkočena dela (SA 97-02-03).
2. Pravilnik o priznavanju in izplačevanju nagrad (SA 96-02-05).

Nove oblike dodatkov se lahko uvajajo samo, če so dodatki pod enakimi pogoji dostopni delavcem vseh tem. organizacij.

Clen 45

Izplačani dodatki po navedenih pravilnikih, razen izplačila nagrad, imajo značaj delitve OD za redno zaposlitev s tem, da je pridobitev pravice do dodatka vezana na pogoje, ki jih predpisuje posamezni pravilnik.

c) Ostali dodatki ali dodatne oblike

Deficitarnost poklica

Clen 46

Za delovna mesta za katera ni možno dobiti delavcev ob pogojih normalnega nagrajevanja, se lahko uvede dodek za deficitarnost poklica, ki ga uvede s svojim sklepom odbor za dohodek in nagrajevanje pri TOZD po predhodni ugotovitvi kadrovskega sektorja, da deficitarnost v resnici obstoja.

Clen 47

Dodatek za deficitarnost poklica se lahko uvede samo za čas, dokler se zasedba takšnih delovnih mest ne regulira pod pogoji normalnega nagrajevanja.

Stimulacija za zniževanje nezgod pri delu

Clen 48

Z namenom, da se poveča interes za izvajanje varnostnih predpisov pri delu se delovodjem, ki so zaposleni na delovnih mestih z označbo D-5 in osebam, ki jih začasno zamenjujejo, faktor učinka korigira z vplivom števila nezgod, ki so se pripetile delavcem na dnini, ki jo vodijo.

Clen 49

Faktorju učinka, izračunanem po merilih uspešnosti dela, se prišteje 5 %, če v obračunskem mesecu ni bilo nobene nezgode na dnini, ki jo posameznik vodi. Če se na dnini zgodi smrtna nezgoda, se delovodji od faktorja učinka odbije 10 %. Za vsako težjo nezgodo, pri kateri se lahko takoj ugotovi kot posledica nastanek invalidnosti, se odbije 6 %. Za vsako drugo nezgodo pri delu, ki ima za posledico vsaj 24 ur izpada od dela, se odbije 2 %.

Clen 50

Če je na dnini navzoč poleg dninskega tudi glavni delovodja, sta v enaki meri odgovorna oba, t. j. vsaka nezgoda pri delu obremenjuje dninskega in glavnega delovodjo.

Clen 51

Podatke o številu nezgod z navedbo delovodje, ki je za dnino odgovoren in je bil na delu ob času nezgode, posreduje vsako-mesečno odgovorna služba kadrovskega sektorja do 20. v mesecu za pretekli mesec. Podatke dostavlja oddelku za obračun OD, kopijo obvestila pa oddelku za nagrajevanje. Podatki preteklega meseca se upoštevajo pri prvem naslednjem obračunu OD.

Ure za manjkajoče

Clen 52

Z namenom, da se čim bolj pravično razdeli učinek dela, ki so ga za manjkajočega ali večje število manjkajočih delavcev

opravili navzoči delavci, se v sistemu nagrajevanja dovoljuje vpis ur za manjkajoče. Ure za manjkajoče so izključno obračunski pripomoček in se ne evidentirajo kot izvršene ure, niti kot čas prisotnosti na delu.

Clen 53

Ure za manjkajoče se lahko uporabljajo samo pri skupinskem delu v neposredni proizvodnji. Pri drugih delih pa izjemoma, če se pri normiranem lastnem delu opravi delo, ki ne spada v zadolžitev posameznika.

Clen 54

Posameznemu delavcu, ki z večjo intenzivnostjo lastnega dela opravi še delo manjkajočega, se dnevno prizna največ 3 ure s tem, da za enega manjkajočega delavca ne more biti razdeljeno več kot 6 ur. Vodstvena delovna mesta, tj. vključno od delovodij navzgor, ne morejo koristiti ur za manjkajoče.

Clen 55

Ure za manjkajoče se upoštevajo pri izračunu faktorja dosežene norme in storilnosti. Pri stalno ponavljajočem delu za manjkajočega je oddelek za študij dela in časa dolžan analizirati normativ in obremenitev pri delu navzočih.

Clen 56

Ure za manjkajoče se beležijo istočasno z dejansko izvršenimi urami in naknadno vpisovanje ni dovoljeno. Nadzor nad vpisovanjem izvajajo obratovodje in referenti za obračun os. dohodkov pri delovnih enotah.

Odškodnina za vrnjene odpadle surovine

Clen 57

Obratom, katerih delavci pri svojem delu v okviru rednega delovnega časa ali v prostem času zberejo in oddajajo v nadaljnjo uporabo sicer odpadle surovine, se po sklepu odbora za dohodek in nagrajevanje pri DS-u lahko prizna del vrednosti kot stimulacija za zbiranje.

Vrsta surovine, višina odškodnine, pogoji zbiranja, način oddaje in ostale specifičnosti se formulirajo s posebnim dogovorom med odborom za dohodek in nagrajevanje pri DS-u Železarne in istim odborom v temeljni organizaciji. Dogovor mora upoštevati predvsem smiselnost zbiranja glede na uporabno vrednost surovine, morebitno oviranje normalnega delovnega postopka, možnosti zlorabe itd.

Clen 58

Višino odškodnine na osnovi cene iz dogovora in potrjene dokumentacije o oddaji, izračuna oddelek za nagrajevanje in obvesti o tem obrat. Priznana odškodnina lahko obrat po sklepu pristojnega samoupravnega organa razdeli kot osebni dohodek zbiralcem ali ga prenese kot skupna sredstva na sindikalno organizacijo.

d) Pogodbena dela

Clen 59

Z namenom, da se čim več občasnih del opravi z lastnimi delavci in s tem zmanjša angažiranje tujih izvajalcev, se posamezni delavci ali skupine lahko odločajo za prevzem strokovnih, pomožnih ali pripravljalnih del izven okvira zadolžitev na rednem delovnem mestu, kar se smatra kot pogodbeno delo.

Clen 60

Osnovno načelo pogodbenega dela je, da je le-to cenejše od dela zunanjih izvajalcev, da je vodeno po predpisih o varnosti pri delu, ki veljajo za redna dela v Železarni, da je zagotovljeno strokovno nadzorstvo in prevzem dela ter, da je vodeno računa o obremenitvi posameznega izvajalca ali izvajalcev pogodbenega dela.

Clen 61

Za vsako pogodbeno delo mora obstojati predhodno sklenjena in podpisana pogodba, ki jo v imenu kateregakoli obrata sklene direktor TOZD z izvajalcem ali predstavnikom izvajalcev in soglasjem obratovodstva, ki delo naroča. Odbor za dohodek in nagrajevanje TOZD lahko omeji ali odpravi pogodbeno delo, če ugotovi, da ni zagotovljena realnost v pogodbenih donosih ali če preneha potreba po takšni obliki dela.

Clen 62

Izplačila pogodbenih del na osnovi prevzemne dokumentacije, obračuna osebnega dohodka in seznama koristnikov, potrjuje Oddelek za nagrajevanje, ki vodi evidenco obsega teh del in tromesečno s tem seznanja odbor za dphodek in nagrajevanje v TOZD.

Clen 63

DS TOZD na predlog odbora za dohodek in nagrajevanje, lahko uvede v cilj povečanja produktivnosti tudi druga stimulaturna merila, če so delavci TOZD pri razporejanju dohodka po zaključnem računu zagotovili za kritje takšnih stimulacij potrebna sredstva.

III. DEL OSEBNEGA DOHODKA, KI IZHAJA IZ USPEŠNOSTI POSLOVANJA TOZD ALI IZ REZULTATOV ZDRUŽENEGA DELA

Clen 64

Če delavci TOZD dosežejo s svojim delom takšne ekonomske rezultate, ki omogočajo, da po zaključnem računu razporedijo več sredstev za osebne dohodke, kolikor so znašale med letom izplačane akontacije, se smatra to kot OD izvirajoč iz skupnih rezultatov, doseženih v temeljni organizaciji. S sklepom o razporeditvi določa zbor delavcev TOZD tudi način in čas izplačila.

Clen 65

Če se s sporazumom med delavci vseh TOZD po zaključnem računu nameni za os. dohodek več sredstev, kolikor so znašale izplačane akontacije v vsej Železarni, imajo pravico do tega deleža poleg delavcev vseh temeljnih organizacij tudi delavci skupnih služb. V kolikor so izplačane akontacije višje od sredstev, ki so po zaključnem računu namenjene za osebne dohodke, določijo delavci na zboru tudi način likvidacije preveč izplačanih sredstev.

Clen 66

Izračunavanje faktorja stimulacije po določilih samoupravnega sporazuma grupacije črne in barvne metalurgije nima značaja ugotavljanja višine sredstev, namenjenih za OD, pač pa je faktor stimulacije instrument za ugotavljanje obveznosti železarne kot celote proti družbi, iz naslova s sporazumom dogovorjenih osebnih dohodkov.

IV. NADOMESTILA OSEBNIH DOHODKOV

Clen 67

Delavcem, ki so v rednem delovnem razmerju s temeljnimi organizacijami združenega dela, pripada za čas opravičene odsotnosti nadomestilo osebnega dohodka v mejah, ki jih določa ta sporazum, odnosno v višini določenimi za posamezne vrste odsotnosti z zakonitim predpisi.

Clen 68

Nadomestilo os. dohodka se prizna za naslenje vrste odsotnosti:

- a) za bolezensko odsotnost s tem, da nadomestilo do 30 dni bremeni sredstva za OD posamezne TOZD, nad 30 dni pa sredstva soc. zavarovanja,
- b) za čas letnega dopusta,
- c) za čas izredno plačanega dopusta, odobrenega v smislu čl. 31 samouprav. sporazuma o medsebojnih razmerjih,
- č) za dneve državnih praznikov,
- d) za čas dnevnega odmora med delom,
- e) za čas prekinitve dela vsled višje sile, če se delavec ne more razporediti na drugo delovno mesto ali ob zamudah javnih prometnih sredstev, ki jih delavec koristi pri prihodu na delo,
- f) za čas opravljanja funkcij v organih delavskega samoupravljanja, če pade čas odsotnosti v delovni čas,
- g) za čas opravljanja javnih funkcij, če stroške prevzame organ, ki je delavca pozval ali če plačilo po predhodnem sporazumu prevzame železarna,
- h) za čas orožnih vaj, udeležbe na vajah teritorialne obrambe, protiletalske ali protipožarne zaščite,
- i) za čas poziva vojaških ali drugih državnih organov, če delavec ni pozvan po lastnem vzroku,
- j) za čas odstranitve z dela, ki ga izreče pristojni disciplinski organ ali redno sodišče.

Clen 69

Nadomestila za vse vrste bolezenske odsotnosti, ki bremenijo TOZD, se izplačujejo po določilih »Pravilnika o izplačevanju nadomestil za prvih 30 dni nesposobnosti za delo zaradi bolovanja«, ki ureja podrobnosti glede zavarovalne dobe, vrste bolezni ali okoliščin vsled katerih je bolezen ali nezgoda nastala. S pravilnikom se v nobenem primeru ne more določiti nižje nadomestilo, kot znaša 90 % izplačanih osebnih dohodkov posamezniku v predhodnem letu. Nadomestila nad 30 dni, ki jih refundira skupnost zdravstvenega zavarovanja, se izplačujejo po predpisih in navodilih omenjene skupnosti.

Clen 70

Če posameznik nima predhodne zavarovalne dobe, ki bi omogočala ugotovitev osebnega dohodka iz preteklega leta, se za osnovo nadomestila vzame izplačani OD ustreznega delovnega mesta. Nadomestila za čas odsotnosti, ki jih refundirajo državni organi, se izplačujejo v višini priznane refundacije s tem, da je osnova 3-mesečna akontacija osebnega dohodka za redni čas, izplačana pred mesecem nastale odsotnosti.

Clen 71

Vsa ostala nadomestila, razen za čas odstranitve z dela se priznavajo v višini 3-mesečnega povprečja izplačanih akontacij OD pred nastankom odsotnosti. Čas, za katerega se priznava nadomestilo, ne more biti daljši od časa rednega dela, ki bi ga delavec opravil v času, ko je bil odsoten. Nadomestilo za čas odstranitve z dela se regulira po splošnih predpisih.

IZ GLASIL DELOVNIH ORGANIZACIJ SLOVENSKE ŽELEZARNE

Veriga

glasilo delovne skupnosti
tovarne verig lesce

GOSPODARJENJE V JULIJU IN V AVGUSTU

Marijana Kozamernik v svojem sestavku s tem naslovom v peti številki glasila delovne skupnosti tovarne verig Lesce ugotavlja, da so kljub temu, da sta julij in avgust meseca dopustov, v Verigi z dobro organizacijo proizvodnje dosegli, da je v juliju količinska proizvodnja predstavljala 86,1 odstotek izpolnitve plana, v avgustu pa 109,8 odstotkov, kar je bilo največ v letošnjem letu. Tudi vrednostna proizvodnja je bila, v primerjavi s planirano, v avgustu najbolj uspešna doslej, kar 98,3 odstotke; v juliju je bila dosežena s 93,1 odstotkom. Pri primerjavi količinske in vrednostne proizvodnje v juliju vidimo, da je vrednostna izpolnitev plana znatno boljše, kar predstavlja premik v kvalitetni strukturi proizvodnje. Vsekakor je cilj Verige, da bi uspeli proizvajati vedno kvalitetnejše izdelke, v katere bi vložili več kvalificiranega dela.

Aritmetična sredina količinske in vrednostne izpolnitve plana v juliju in avgustu pove, da je bil najuspešnejši OTV (obrat težkih verig), sledijo pa kovačnica, vijakarna in verigarna.

Produktivnost dela v obdobju januar — avgust je v primerjavi s istim razdobjem lani porasla v vseh obratih. Izražena s količinsko proizvodnjo na zaposlenega je bila v vijakarni večja za 14,9, v verigarni za 4,1, v OTV za 13,5, v kovačnici za 30,5 in za celotno podjetje za 9,4 odstotke.

V juliju so presegli predvideno realizacijo za 33 odst. in predstavlja doslej največjo mesečno prodajo. V avgustu je bila večja od predvidene za 13,3 odst., kumulativni podatek za vse mesece pa kaže za 10,9 odst. preseganje planirane. Količinska prodaja zaostaja za planirano za 5,4 odstotka. Na domačem trgu so prodali 68,2 in izvozili 31,8 % količine izdelkov, vrednostno razmerje pa je 73,4 : 26,6 odstotkov, kar pove, da so prodajne cene na domačem trgu višje od izvoznih. Do avgusta so plasirali na zahod 59,7 odstotkov količine in 55,6 odst. vrednosti izvoženih proizvodov. Dosežena količina ni dosegla planiranega izvoza za 19, vrednost pa je bila pod predvideno za 12 odstotkov.

TOZD V VERIGI

O dobrih in slabih straneh organiziranja temeljnih delovnih skupnosti združene delavce v Tovarni verig piše Janez Smole.

O predlogu Komisije za ugotavljanje pogojev za organiziranje TOZD, po katerem naj bi v Verigi ustanovili tri TOZD (TOZD vijaki, TOZD verige do Ø 13 mm in TOZD odkovki in verige nad Ø 13 mm), so konec avgusta in v začetku septembra v družbenopolitičnih in vodstvenih sredinah veliko razpravljali.

Dobra stran predloga je po mnenju avtorja sestavka predvsem v tem, da bi dobili tri ekonomske in tehnološko zaključene TOZD, saj bi vse izdelovale končne izdelke za tržišče. To omogoča zelo realno preverjanje ekonomske moči vsake posamezne TOZD in tudi realno samostojno ugotavljanje dohodka in ostanka dohodka.

Slabe strani pa so predvsem v tem, da bi bilo v teh treh TOZD le 60 odstotkov delavcev podjetja, 40 odst. delavcev pa bi bilo tako vključenih v skupne službe. Ker skupne službe niso nosilec sredstev (imajo jih v uporabi in delajo usluge za TOZD), bi bil obseg njihovih samoupravnih pravic omejen. Slaba stran je tudi v tem, ker imata orodjarna in vzdrževanje veliko — približno 13 odstotkov vseh osnovnih sredstev podjetja. Ta sredstva bi morali razdeliti na posamezne TOZD ter jih nato združiti kot skupna sredstva vseh TOZD, ki jih imajo v uporabi delavci v vzdrževanju in transportu. Vprašljivo je, po kakšnih kriterijih naj bi vrednost teh osnovnih sredstev razdelili po TOZD.

Razprava na političnem aktivu je pokazala, da bi pri ugotavljanju pogojev za organiziranje TOZD kazalo interni promet s polizdelki in uslugami bolj upoštevati kot trg, na katerem se tudi vrednostno potrjujejo rezultati skupnega dela delavcev v delovnih celotah. Z večjim upoštevanjem internega prometa se predvsem v orodjarni, v manjši meri

pa tudi v vzdrževanju, povečajo možnosti, da postaneta TOZD. Zelo aktualna je še združitev kovačnice in OTV v eno TOZD.

Cepprav še vedno razpravljajo o številu TOZD, pa priprave za njihovo organiziranje prehajajo v zadnjo fazo. Istočasno rešujejo tudi druga, nič manj pomembna vprašanja, kot so: bodoča samoupravna in organizacijska struktura tovarne, način obračuna, razdelitev premoženja, osnove, po katerih bi uredili odnose med TOZD, ekonomsko in finančno stanje podjetja in bodočih TOZD itd.

POROČILO O POŠKODBAH PRI DELU ZA I. POLLETJE 1974

Analiza nesreč pri delu v Verigi za prvo polletje pove, da se še vedno pogosteje ponesrečijo delavci z daljšim delovnim stažem kot pa delavci novinci. Praksa je pokazala, da novo sprejeti delavci bolj dosledno upoštevajo varnostna navodila, omogočeno pa jim je tudi nekaj tednov dela na manj nevarnih delovnih mestih. Vodstva nekaterih obratov pa še vedno premalo skrbijo za to, da bi novi delavci spoznali varen

način dela in morebitne nevarnosti na delovnem mestu.

V prvi polovici leta so imeli več nesreč pri delu kot v istem obdobju lani. Lani je bilo 32 poškodb in dve na poti, letos pa 60 poškodb pri delu in ena na poti. Število poškodb se je skoraj podvojilo. Lani so imeli zaradi tega 549, letos pa 818 izgubljenih dni.

V obeh letih je bilo največ poškodb v kovačnici — sedem oziroma petnajst. V letu 1973 sta bili dve, letos pa tri težje poškodbe pri delu. In še poškodbe po kvalifikacijah: NK 38, PK 1, KV 21, VK 1 in po delih telesa: roke 32, noge 15, oči 5, glava 5 in trup 4.

Pri pregledu vzrokov nastanka poškodb so ugotovili, da jih je bilo največ (1973 — 15, 1974 — 30) zaradi nesmotrnega, nezanesljivega načina dela. Ostali vzroki so še: kršitve predpisov varstva pri delu, ker delavec ni poznal nevarnosti, ker ni bil o njej poučen, naglica pri delu in nediscipliniranost, slaba organizacija dela, pomanjkanje izkušenj, ostali vzroki, faktor okolice ter ostalo neopredeljeno in nevarno delo.

Povprečno število izgubljenih dni na eno poškodbo je bilo lani 16,14, letos pa 13,40 dni.

Strokovna analiza delovnih nezdog je brez dvoma zelo pomembna. Na podlagi teh ugotovitev bi lahko večino delovnih nezdog preprečili ali odpravili.

Vzrokov za nizko stopnjo varnosti pri delu je več. Glavna ovira za nadaljnjo rast stopnje varnosti pa bo odstranjena, ko bodo premagana in strta napačna mnenja, da varnost pri delu nima nobene zveze s skrbnim gospodarjenjem z družbenimi sredstvi in da je varnost le izključno zadeva socialne in humanizacije dela.

PET LET CENTRA ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Poleg zunanjih spominov, ima računalnik tudi notranji spomin, ki ga potrebuje za izvajanje programa — za delo.

Primer obdelave na računalniku

Za primer si oglejmo eno izmed področij dela v Železarni, ki ga obdelujemo na računalniku: vodenje skladiščnega poslovanja polizdelkov in gotovih izdelkov.

Pri vsakem prometu polizdelkov ali izdelkov napišejo v skladišču ali v proizvodnji dokument, na katerem so podatki o šifri izdelka ali polizdelka, dimenzijah, vrsti prometa (medskladišni promet, oddaja vložka v proizvodnjo, poročilo o proizvodnji, dohod na skladišče, oddaja zunanemu kupcu itd.), skladišču in teži.

Po prej opisanem postopku prenesemo vse te podatke na magnetne spomine. Zdaj lahko izdelamo vrsto tabel za knjigovodstvo in skladiščno službo: stanje posameznih izdelkov in polizdelkov v skladiščih, skupna oddaja s skladišč oziroma dohod v skladišča itd. To delamo enkrat mesečno in sicer na začetku meseca za pretekli mesec. Po izvedeni mesečni obdelavi podatki še ostanejo na magnetnih spominih. Za neka-

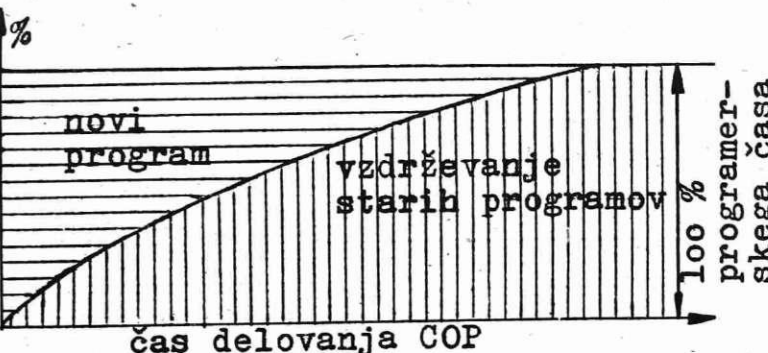
tera področja imamo shranjene podatke že za več let.

Kadar želimo ročno obdelavo oziroma spremljanje kakega področja nadomestiti s strojno, je potrebno ogromno dela, ne samo delavcev v centru, temveč tudi organizacijskega oddelka, oddelka za sisteme in službe ali obrata, ki ga področje zadeva.

Ko je področje prenešeno na strojno obdelavo (programerji so izdelali programe in navodila za delo), programerji nimajo z njim več dela, pač pa tretji oddelek centra, to je strojni oddelek (prva dva oddelka centra smo že omenili: luknjačice in programerji). V njem so operaterji (8), ki strežijo stroju: »krmijo« ga s programi in podatki in tako vodijo strojno obdelavo.

Poraba programerskega časa

Vendar je žal le teoretično res, da bi programerji s predajo področja v strojno obdelavo imeli delo zaključeno. Praksa je drugačna: kar naprej se vrstijo dopolnitve in spremembe organizacijskih predpisov, formul in pravil ter tako programerji spet in spet popravljajo in dopolnjujejo že dokončane stvari. Poznana je krivulja, ki razmejuje programerski čas na izdelavo novih programov in vzdrževanje starih.

Na začetku delovanja centra za obdelavo podatkov so vsi programerji delali le nove programe, vzdrževanje starih programov ni bilo, potem pa se je razmerje vse bolj spreminjalo v škodo izdelovanja novih programov. Če upoštevamo, da se normativ programerjev ni menjal od leta 1970, potem si lahko predstavljamo, kako majhen postaja delež novih programov. Za leto 1974 je ostal pod 30 odstotki.

Področja dela COP

Področja, ki jih strojno obdelujemo, navedena po množini računalniškega časa, ki ga porabijo (začenjamo z največjim):

- naročila in fakture,
 - obračun stroškov,
 - osebni dohodki,
 - obračun materiala,
 - obračun proizvodnje valjarne
- Bela,
- osnovna sredstva,
 - obračun polizdelkov in izdelkov,
 - delovni nalogi vzdrževanja,
 - saldakonti (delno),
 - rezervni deli,
 - obdelave za TKR,
 - obdelave za SEOP,
 - obdelave za kadrovske sektor.
- V letu 1974 je bil računalnik mesečno zaseden povprečno 430 ur, vendar pa med mesecem potrebe niso enakomerno razporejene: v prvi

polovici meseca je zelo veliko dela in delamo velikokrat 24 ur na dan, v drugi polovici pa je dela manj. Ravno tako je tudi med letom neenakomerna razporeditev: največ dela je v zadnjih in prvih mesecih leta.

Iz pregleda je razvidno, da se računalnik največ uporablja za knjigovodske in ostale »pisarniške« posle, manj pa za posle neposredne proizvodnje. Pa še pri teh stvareh ugotavljamo, da rezultate, ki jih damo iz centra, službe še predelujejo, da potem izdajo svoja poročila (npr.: mesečne informacije), ki se velikokrat razlikujejo od naših poročil (npr.: številke o mesečni proizvodnji in prodaji objavljene v Železarni se razlikujejo od podatkov, ki jih damo iz COP).

Zakaj je neposredna proizvodnja tako malo udeležena na koriščenju računalnika? Vzrokov in »krivcev« je več:

V vodstvih obratov preslabo poznajo možnosti obdelave podatkov. Zato smo organizirali že nekaj seminarjev (in jih bomo še), na katerih posredujemo udeležencem osnovna spoznanja o obdelavi podatkov.

Prenos spremljanja proizvodnje na računalnik zahteva organizacijske spremembe oziroma izboljšave (skratka urejenost), izboljšanje opreme (npr.: tehtnic) ter postavitev matematičnih modelov tehnologije. Brez izpolnjenih navedenih pogojev prenos na računalnik ni racionalen in ne da uporabnih rezultatov, to pa pomeni, da ne da finančnega efekta.

Zaradi velike zasedenosti programerjev je večkrat treba na naročeno delo v COP čakati.

KAPACITETA NAŠEGA RAČUNALNIKA

Kapaciteta računalnika se meri z velikostjo notranjega spomina. Naš računalnik ima spomin, ki lahko shrani 64.000 znakov. Kam ga lahko uvrstimo v okviru Jugoslavije? S tako ali večjo kapaciteto je bilo v Jugoslaviji:

1969 5 računalnikov
1972 40 računalnikov.

Za poznejši čas žal nimamo natančnih podatkov, vemo pa, da se število suče okoli 100.

Se primerjavo z železarnami. Enakih ali večjih računalnikov je bilo:

1969 0 (naš največji)
1974 5 računalnikov.

Katere železarne imajo večji oziroma enak računalnik kot Jesenice?

Sisak (pribl. 13 x večji)
Zenica (pribl. 7 x večji)
Nikšić (večji)
Ravne (večji)
Skopje (enak).

Zasedba delovnih mest v COP

Problematična je zlasti zasedba delovnih mest z visoko izobrazbo, ki jih je po normativu v centru 14, zasedena pa so takole:

visoka 3
višja 4
srednja 7

(Pri tem so trije delavci z višjo šolo šele pravkar prišli v COP).

Kot zanimivo primerjavo povejmo, da ima center po normativu v Sisku 40 mest z visoko izobrazbo, v Zenici pa 60. V obeh železarnah so vsa mesta tudi zasedena z delavci z visoko izobrazbo. COP na Ravnah ima po normativu 20 takih mest.

KAKŠEN BI MORAL BITI NADALJNI RAZVOJ COP

Iz primerjav smo videli, da postaja naš stroj majhen. Omogoča le obdelave, ki se vrše mesečno in nam le enkrat mesečno daje natančne podatke, ki pa so ob objavi že pet do deset dni stari.

Moderna in učinkovita obdelava je dnevna, ta pa zahteva večji sistem ter terminale. Terminal je »oddaljena postaja računalnika«, ki je z računalnikom povezana po telefonskih vodih: vsi podatki se zajemajo na mestu nastanka. Npr.: v skladišču materiala, ali skladišču izdelkov in polizdelkov bi vsak premik (dohod, izdajo) takoj na terminalu vtipkali in tako posredovali računalniku. Le-ta bi tako imel vsak trenutek popolnoma natančno stanje, ki bi ga na zahtevo lahko tudi posredoval. Torej nič zamude. Še bolj važno bi bilo to za prodajno in finančno službo ter za nekatere obrate.

Tako so terminali v veliko pomoč proizvodnji in službam: vsak tre-

nutek so na voljo natančni podatki o stanju in skladiščih, o izpolnjevanju plana, o doseganju norme, o stanju kupca ali dobavitelja in ostali podatki. Biti natančno in pravočasno obveščen in na podlagi tega potem pravilno ukrepati, pomeni prihranjena sredstva in večji finančni efekt. V finančni službi bodo v bližnji bodočnosti zamenjali dotrajane knjižne stroje. Po našem mnenju bi novi stroji morali biti terminali.

Terminale ima uvedene že veliko podjetij, tudi železarn: Sisak jih ima že preko 20, ravno tako tudi Zenica, Ravne pa štiri. V tujini pa terminal ni nobena posebnost več. Poznamo stanje v dveh švedskih železarnah: Sandvik 160 ter Gränges samo na liniji jeklarna — valjarne 64.

Tudi na Jesenicah bomo morali iti z razvojem računalništva v to smer. Obdelava podatkov bo lahko množična in učinkovita le z uvedbo terminalov. Uspešnega vodenja proizvodnje v naših novih obratih si brez tega ne moremo misliti. Žal pa priključitev terminalov na obstoječi računalnik ni mogoča zaradi premajhne kapacitete.

Delo za naročnike izven Železarn

Pri nadaljnjem razvoju COP je treba pomisliti tudi na naročnike izven Železarn: to so nekatera manjša podjetja jeseniške in radovljiske občine in občinska skupščina Jesenice. Področje teh dveh občin je računalniško najslabše razvito v Sloveniji in je naš računalnik poleg Elanovega edini.

Nakup računalnika je za manjša podjetja nemogoč. Zato že danes želijo obdelavo podatkov pri nas. Zaradi naše zasedenosti jim lahko ustrezemo le delno. Menimo, da bi Železarna morala izkoristiti možnost, ki jo ima in prodajati tudi intelektualne storitve programerjev in kapacitete računalnika v večjem obsegu kot do sedaj.

KORISTI OD RAČUNALNIKA DANES IN V BODOČE

Računalnik daje informacije: nekatere od teh se dajo dobiti tudi ročno, vendar včasih prepočasno in prepozno ter z udeležbo prevelikega števila ljudi, druge pa so take, ki se jih ročno ne da dobiti. Računalnik ima možnost, da iz množice informacij posreduje le zanimive (npr.: spisek najboljših oziroma najslabših kupcev, spisek šarž, ki imajo premajhen izplen, pregled prodaje po asortimentu, pregled porabe oziroma potrebe rezervnih delov, zaračunavanje zamudnih obresti dolžnikom, raziskave lastnosti posameznih kakovosti jekla, planiranje proizvodnje, izračun ekonomičnosti nabave novih strojev, analiza stroškov proizvodnje).

Vendar pa, kot smo rekli, imajo danes vse informacije pri nas določeno zamudo, ki je včasih bistveno važnost. Na primer: informacije o prevelikih stroških ali premajhnem izplenu pridejo tako pozno, da kvečjemu omogočajo izvajanje sankcij, ne omogočajo pa preprečitve slabosti.

V bodoče bi nam moralo računalništvo dati koristi v dveh smereh: 1. S pomočjo uvedbe terminalov nam bo omogočeno z ozirom na kvalitetnejše (časovno in vsebinsko) informacije, boljše koriščenje strojev in delovnega časa (omogoča uvedbo terminiranja proizvodnje, zmanjševanje zalog, zmanjševanje stroškov, boljše prodajno in finančno politiko, s stalno kontrolo večja izplen, osvobajajo ljudi v proizvodnji administrativnega dela).

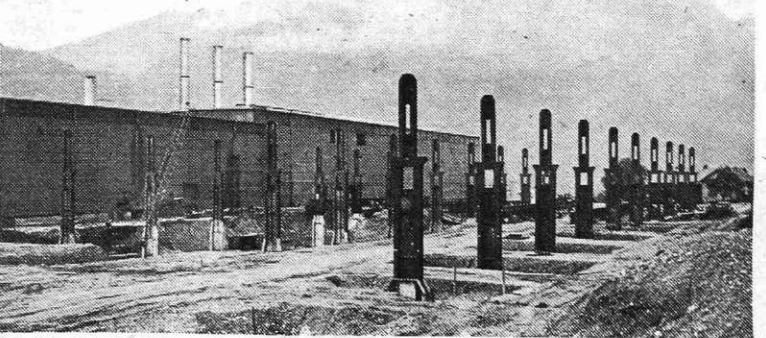
2. Z vodenjem procesov (npr.: električno peč). Z računalnikom bi lahko dosegli boljše izkoristek postrojenja (krajši čas šarže), zmanjšanje stroškov (izračun optimalnih količin legur, zmanjšanje mrtvih tekov, zmanjšanje porabe energije in goriv, zmanjšanje zastojev) in izboljšanje kvalitete dela.

ZAKLJUČEK

Razvoj računalništva, kot je v kratkem opisan, je v svetu in Evropi, pa tudi v Jugoslaviji, dejstvo, da je pravilen, kažejo ekonomski efekti v podjetjih, ki že imajo tako razvito računalništvo.

Vprašanje je, kje bo naše mesto vnaprej. Bomo med prvimi ali zadnjimi?

Ljubo Soklič

Med montažo stebrov za konstrukcijo nove hladne valjarne

Spomini na našo revolucionarno preteklost

2 KOKRŠKI ODRED JE REŠIL ZAPORNIKE IZ BEGUNJSKE KAZNILNICE

Zaradi mučenja zapornikov in ubijanja talcev so prvi partizani že poleti 1941. hoteli kaznilnico napasti in jetnike osvoboditi. Toda ta poskus je bil zatrt že v začetku. Okupator je bil premočan, partizanske sile preslabe, kaznilnica pa že sama po sebi močna trdnjava.

Potem je vsa vojna leta tlela v partizanih želja po osvoboditvi zapornikov v Begunjah, vendar tudi pozneje tega ni bilo moč uresničiti. Okupator s številnimi posadkami v bližini in kaznilnica s močnim varstvom je bila veskrozi pretrd oreh. Šele ko se je vojna nagnila h koncu, so nastali pogoji, ki so okrepili upanje na rešitev teh zapornikov. Tega se je prve majske dni 1945. leta lotil Kokrški odred. Toda tudi zdaj ni bilo mogoče uspeti s preprostimi napadom na kaznilnico, temveč z drzno in dobro premišljeno ukano.

Kokrški odred, obogaten z večletnimi izkušnjami, je v začetku maja 1945 imel le dva bataljona, kajti enega je v aprilu moral poslati na Stajersko. Stela sta samo 300 borcev, čeravno je ves odred imel skoraj 500 ljudi. Velik del teh je bil namreč zaposlen po raznih delavnicah, ambulantah in drugih odrednih ustanovah. En bataljon — in sicer II. — se je zadrževal za Smokuškim vrhom pod Stolom, kjer je zadnje dni aprila pričakoval orožje. Pričakoval in odrgla naj bi ga zavezniki. Tretji bataljon pa se je zadrževal v dolini Dragi in poleg drugega varoval tudi vstop vanjo. V Dragi je bil nastanjen tudi odredni štab, ki je tudi s terenom vzdrževal tesne zveze. Aktivisti v Begunjah in v njeni okolici so bili namreč zelo delovni in požrtvovalni.

Odred nikoli ni pozabil na zapornike v begunjski kaznilnici. Že v aprilu je vzpostavil stike z orožniškim komandirjem. To je uredila aktivistka Tetka-Katarina Senk, s čemer se je tudi vse skupaj začelo. Odredno poveljstvo je že tedaj računalo na pogajanja, vendar takoj ni bilo uspehov. Sledil pa je sestanek med predstavnikoma odreda in med orožniškim komandirjem, ki je bil partizanom naklonjen. Led je bil s tem prebit in v kaznilnici je bilo potem čutiti popuščanje.

Priprave okoli osvobajanja zapornikov so se nadaljevale s pozivanjem na vdajo nemške posadke v Poljčah in v kaznilnici. Poljčec so namreč tik pri Begunjah, zato bi ta posadka, ki je vedno stela najmanj 60 mož, lahko zelo ogrozila odred in njegove napore. Čeravno na te pozive ni bilo pravih odgovorov, so posadke tako v Poljčah kot v kaznilnici vse bolj začele misliti, da je okoli Begunj vse več partizanskih sil. Prav to pa je bil prvi cilj odrednih načrtov.

Približal se je 1. maj. Odred ga je pričakoval v znamenju bližajoče se svobode, vendar pa ne križem rok. Moštvo je bilo pripravljeno na te dogodke, zato je bila zaostrena odgovornost in disciplina, in vsi ukrepi so bili usmerjeni k meram, ki naj bi sledile ob Hitlerjevem zlomu. Pred 1. majem so z grebenov Karavank svetili visoki kresovi, ena odredna skupina je v Lešah pod Dobročo priredila imeniten miting, po vseh so bili raztrošeni letaki, ki so govorili o dnevi bližajoče se svobode, štab odreda pa je skupno s terenskimi delavci priredil zborovanje v Dragi. Tudi grobovi talcev so bili ta dan lepo okrašeni. Okupator je zgubljal tla pod nogami, vendar je odred moral računati na različna presenečenja. Na Gorenjsko se je namreč zlivalo vse več različnega vojaštva. Ker je bil železniški most čez Savo med Otočami in Globokim porušen — to so storili »Titovci« — je bila po cestah toliko večja gneča. Zaradi tega so nemške, Vlasovske in druge kolone predstavljale še večjo nevarnost. Sicer pa je bilo zelo pomembno, da železniški promet zaradi poškodovanega mostu pri Globokem ni mogel teči. Kokrški odred je imel tudi nalogo, da o morebitni osposobitvi tega mostu takoj po radijski zvezi to sporoči Glavnemu štabu NOV in POS.

V teh dneh so odredni obveščevalci dobivali vedno več stikov s takimi skupinami nemških posadk v Trzinu in na Jesenicah, ki so se hotele priključiti odredu. Tudi to je kazalo, da se Hitlerjevi Nemčiji naglo bližajo zadnji dnevi.

Najmočnejši dokaz temu pa so bila radijska poročila, ki so 2. maja 1945 govorila, da so enote 9. korpusa in IV. armade osvobodile in zasedle

Trst ter ostale predele Primorske, prav tako pa o prodiranju enot IV. operativne cone in III. armade.

To so zvedeli tudi borci in začeli govoriti, da bi se lotili kaznilnice v Begunjah.

Odredni štab se je naglo sestal. Pretehtal je vse okoliščine in rezultat tega je bil, da so se odločili za osvobajanje zapornikov iz begunjske kaznilnice. Poleg vsega jih je k temu priganjala nevarnost, da bodo vse jetnike, ki jih je bilo v graščini 632, gestapovci pred umikom uničili. To in pa dejstvo, da je bil na njihovi strani čas in končni zlom nacizma, jim je narekoval tako odločitev. Vedeli pa so, da kaznilnice ne bodo mogli zlomiti zgolj z vojaškim napadom, zlasti ne z nekaj sto možmi. Preveč borcev bi padlo brez haske, zlasti še, ker je bilo v bližini preveč sovražnega vojaštva. Zato so se namenili vojaško dejavnost uskladiti s pozivi in pogajanjem, kar so dejansko začeli že pred dnevi. Njihov načrt je bil v kratkem naslednji:

— zaradi maloštevilnosti in lahke oborožitve odreda kaznilnice ne morejo napasti, lahko pa Begunje blokirajo tako, da nekaj časa nihče ne bo mogel doseči kaznilnice. To bi nemškim posadkam v Poljčah in v graščini izzvalo utis, da se prav tu zbirajo močnejše partizanske enote; — blokado bodo vzpostavili takoj in sicer tako, da bo II. bataljon zasedel položaje od Roden do križišča cest, ki vodijo iz Lesc oz. Zapuž in Begunj, III. bataljon pa bo varoval dohode od tam naprej proti Zgošči, Dvorski vasi in cesti, ki vodi iz Begunj proti Trzinu. Tako bosta bataljona opta ob vznožju Stola in Dobroče, na ravninskem predelu pa bosta nadzorovala vasi in ceste ter zapirala dostop vsakomur;

— posamezni člani štaba odreda bodo odšli k bataljonoma, da bi neposredno pomagali pri vodenju obrambe, hkrati pa bodo štabni sedež iz Drage premestili v neposredno bližino Begunj, oz. v same Begunje. Širši del štaba se bo premestil v Savnikovo vilo na križišču cest med Begunjami in Drago, ožji del z varstvom pa bo odšel v gozdček Dobrovo in se namestil v Strojovi vili, ki stoji tam na samem. To so predvidevali zaradi uspešnejšega in hitrejšega delovanja.

(se nadaljuje)

Jože Vidic

4

RADOVNA GORI

»Ne sovražim nobenega človeka,« je počasi, toda s poudarkom povedal, pri tem pa prodorno zrl v moje oči, kot bi iz njih želel razbrati, če se z odgovorom strinja. »Če bomo še naprej sovražili drug drugega, potem vojne nikoli ne bomo iztrebili.«

Razumel sem ga. Ljudje niso krivi za pokol v Radovni, kriva je vojna. In dokler bodo vojne, se bodo dogajali zločini, kot se danes dogajajo v Vietnamu ali pa v spopadih na Bližnjem vzhodu.

Rekar odločno odklanja sovraštvo. Povedal je naslednji dogodek:

V Triglavsko pogorje sta se odpravila dva nemška turista na lov (bilo je to 1969. leta). Eden od njiju je padel in si poškodoval koleno. Sepajoč je ob podpori drugega lovca prispel v Zgornjo Radovno in se ustavil pri Rekarjevi hiši. Beseda je dala besedo in Rekar je zvedel, da je nemški turist doma iz kraja, v katerem je Rekarjev oče bil pri vojakih. Nemcu je obvezal rano, ga namazal z arniko, vpregel konja v voziček in ga odpeljal iz Zgornje Radovne na avtobusno postajo v Mojstrano.

Rekar ve, kaj je vojna in kaj rodi sovraštvo med narodi, državami in ljudmi. Da se nikdar več ne bi ponovil zločin, kakršnega je doživela Radovna septembra 1944. leta, je potrebno izbojevati nove, bolj humane odnose med ljudmi vseh narodov, držav in celin, ne glede na barvo kože, versko ali politično prepričanje.

USTRELJENA NA ROJSTNI DAN

Jože Vončina je bil pastir v Radovni. Njegova dva brata sta bila partizana, oče pa aktivist OF. Tudi Rado Stajer iz Spodnjih Gorij je bil pastir v Radovni. Fantiča sta pasla po pašnikih in travnikih ob potoku Radovni živino, obenem pa budno opazovala okolico. Skrivaj sta prenašala pošto in obveščala partizanske enote in terence o sovražnikovih premikih in položajih v vasi. Tistega jutra so ju esesovci ujeli in vrgli v Pangrčevi hiši v ogenj.

Bližu križpotja pod gozdarsko kočo je bila nemška zaseda. V koči sta spala gozdna delavca Janez

Eržen in Franc Vončina. Ko sta zaslislala streljanje, sta zbežala iz koče in se hotela umakniti v hrib. Z daljave 17 metrov so Nemci ubili Eržena, Vončina pa se je vdal in na srečo ostal živ, njegovega štirinajstletnega sina pa so vrgli v ogenj.

Radovna je bila 20. septembra 1944. leta prizorišče osebnih in množičnih tragedij. Janez Eržen je bil rojen 20. septembra 1897. leta v Leskovcu, ustrčili pa so ga natanko na 47. rojstni dan. Pastir Rado Stajer je bil rojen 20. septembra 1930. leta, sežgali pa so ga v Radovni na 14. rojstni dan.

Le redki so preživeli pokol v Radovni. Med njimi sta tudi Marija Šanca in njena hčerka Majda.

Šanca je 1933. leta najel v Radovni zemljišče, na katerem je postavil podjetje za pridobivanje krede. Stanovali so v baraki poleg Krede. Že 1942. leta so v Šancovo hišo prihajali partizani. Najstarejšega Šancovega sina so Nemci 1943. leta aretirali in odpeljali v Dachau (zdaj je zaposlen v hotelu Golf na Bledu), Lado in Žarko pa sta bila partizana (prvi je zaposlen pri Gradisu na Jesenicah, drugi pa je direktor hotela Prisank v Kranjski gori).

Marija Šanca mi je v Kranjski gori takole pripovedovala svoje spomine na požgano Radovno:

»Usodno noč smo v naši hiši spale tri: poleg mene je bila v hiši še hči Majda in Klemenčkova Rozika. Moja je bil na Dunaju, kamor je šel nakupovat material za podjetje in za partizane.

Ne verjamem, da so naši ujeli na Frčkovem rovtu enega ali dva nemška vojaka. To je bil samo izgovor. Nemški komandant je menda na Bledu dejal, da so ga iz Frčkove koče napadli oboroženi vaščani, zato je dobil dovoljenje za požig vasi.

Grožnjo, da bodo požgali vas, če se vojaka ne vrne v osmih dneh, smo sicer resno vzeli, a kljub temu nismo verjeli, da bodo vse vaščane pobili. Vsaj starčke in otroke ne. Najbolj so se bali pri Konavcu. Gospodar je jokal od strahu, kaj se bo zgodilo. In res so pri Konavcu umorili celo družino: očeta, mater, 17-letnega sina in 18-letno hčerko.

Zvečer smo opazili raketo, ki je poletela z Mežaklje čez Radovno na Pokljuko. Razmišljali smo, kaj bi lahko raketa pomenila. Vsi v skrbah smo šli spat. Zgodaj zjutraj smo v vasi zaslislali streljanje. Naš delavec, ki je delal v Kredi, nas je prišel opozoriti, da na začetku vasi že gori in naj se hitro umaknemo v gozd.

Pogledam skozi okno in vidim, da je v vasi nekaj hiš že v plamenih. Hitro smo se oblekle in zbežale iz hiše. S seboj nismo vzele ničesar, ker ni bilo časa. Hčerka Majda in Klemenčkova Rozika sta bežali kar bos. Šle smo čez Radovno. Onstran mostu sem pohitela v hrib proti poključnim gozdom. Majda in sosedova Rozika pa sta bežali po cesti proti Zgornji Radovni. Samo nekaj minut pozneje sem zaslislala obupno kričanje. Boleč srh me je spreletel ob misli, da sta deklici padli sovražniku v roke.

Do petih popoldne sem bila sama v gozdu. Iz doline je bilo slišati grozne krike ljudi, dobro znane glasove vaščanov. Dim je ovijal gozdove tja do Gorij. Vedela sem, da v objemu ognja, v strahovitih mukah umirajo ljudje. Zbežana sem hodila od smreke do smreke, od grmovja do grmovja v strašnih skrbih, kaj se je zgodilo s hčerko Majdo in Klemenčkovo Roziko, kaj se dogaja z vaščani. Po gozdu so sem in tja odmevale eksplozije granat.

Šele ob petih popoldne sem zaslislala, da nekdo v bližini seka drva. Zagledala sem partizanskega kurirja iz Kroke. Potem sem srečala še Ivana Gašperina-Mitjo, sekretarja okrožnega komiteja. S partizani sem odšla na Gorjuše, kjer sem spala pri okrožnem komiteju. Z Gorjuš pa na vlak v Bohinjsko Bistrico, od tod pa v Spodnje Gorje, kjer me je sprejela Hotušnikova Johana.

Od tistih groznih dni je minilo 25 let (zgodbo je pripovedovala sept. 1969. leta). Toda jaz se nikdar več nisem vrnila na svoj požgani dom v Radovno. Preveč grozni, preveč sveži so spomini na ljudi, na drage vaščane, ki so v ognju našli strašno smrt.

Klemenčkova Rozika je ena izmed treh oseb, ki so jih Nemci v Radovni ujeli, a jih niso ubili. Roziki je mama umrla že v rani mladosti. Podnevi je živela doma, spat pa je hodila k Pangrcu. Doma sta bila še oče in sestra Marija.

Tam se je sunkovito zaustavil in dolg, zmagovit krik se mu je izvil. Zakopal je z glavo naprej, ko da meče s sebe jezdeca, in prdel v širokih in dolgih valovih.

— Ej! je kazala nanj Strgarka.
— Vso otavo bo pokončal! ga je gledala tudi Debevka.
— Naj se spreleta! ga je z odprtimi usti lovil Debev. Otava bo že zrasla.

Izza hoste je že pritisnil dan. Vrhovi smrek in bukev so zašumeli. Močan jutranjik jih je nagibal drugega k drugemu. Njive so zašumele. Srebrni valovi vetra v ovsu so se metali naprej in nazaj.

— Na, umazanka! je Strgarka ponudila kozarec Božička.
— Ja, je stresla z roko Božička. Ti si pa prav lepa. Strgarka je vrgla glavo k Debevki in se zasmejala.
— Sem jaz tudi? je vprašala Debevka.
— Taka si, kot bi vso noč prejekala. Debevka se je začela tipati.

— I, saj smo vse! je hripala Grdenka. Potán si, pa z roko po obrazu, ko nimaš časa za robec, in si črn.
— Tako je! je rekla Strgarka in vzela ponujeni kruh. Naj bom svetnica na njivi, ko še v postelji nisem.
— Ja, saj res! je potrdila Božička.
— Pijte, nu! je ponujala Debevka kozarec.
— Ja, je kimala Strgarka in gledala v kozarec, ko da ga ne vidi. Na pamet mi je prišlo o Pakjovi.

Štihlja se je nagnila, da bi slišala.
— Tudi jaz sem slišala, da je bilo takole po žetvi, je rekla Debevka.
— Sama da je ostala na njivi...
— Vem, vem, je kimala Strgarka. Žanjice so odšle. Iz kapele pa je zazvonilo.
— Ne, iz cerkve!
— Pa iz cerkve, če je tako bolj prav! je kimala Strgarka. Da je pokleknila in se ji je prikazalo.

— Naši materi je pa takole povédala: Vse so že odšle, ona je pa čakala Hlebetovega Korelna, da pride z vozom. Kar naenkrat, je rekla, pa jo je nagnal neki čuden glas k molitvi. Ni se mu še čisto vdala, tistemu glasu, ko zazvoni. Pa poklekem, pravi, kar potegnili me je dol. Pomislim, pravi, kdo naj zdaj zvoni. Pa že molim. Izmolim češčen bodi in pol očenaša, pa vidim, da nekdo soji zraven mene. Je Korel ali ni? Je, ni? Preveč blizu je. In se pogledata. Ona hoče od strahu vstati, pa ne more. Kdo ste? ga vpraša. Na vekomaj, reče

PAVLE ZIDAR

17

tisti. In čisto svetlo je bilo, kot opoldne. O Marija sveta, reče ona, takrat pa se spet stemni in zazvoni...

— Ah, je odgnala strašljivo tišino Strgarka. Včasih so več pile kot zdaj, pa so videle vse sorte. Ena to, druga drugo. Znale so coprati, delati dež. To so bile babe! Ne pa zdaj! Narediš škodo, pa te že imajo sodniki.

— Le norčuj se! je grozila Štihlja s skrivnostnim glasom. To je bilo res. Naša mama niso nikoli lagali.

— I šaj se ne! je zapela Strgarka. Zakaj naj bi se norčevala? Samo verjamem ne. Včasih sem bila že tako pijana, in na takih krajih, da bi se mi lahko kaj prikazalo. Pa veš, kaj se mi je? Cesta! Tako sem ogrebala po njej, da sem imela ves razkrampan nos.

— Teta! Te ta!

— Kaj? Morda ni res? Klicala sem hudiča, kugo, živa duša se ni zmenila zame. Pa sama, pa na takih grebinah. Pijana pa tako, da je bilo res svetlo kot opoldne.

— Pakjova je bila sveta žena!

— Ja, vem! se je režala Strgarka. Samo pozabila si povedati, kje. Boš, ti!

— No, ja, se je vdala Štihlja in pomenljivo zamolčala.

— Pa kaj bi rekla, če bi se ti res kaj prikazalo? jo je zbadla Božička s strani.

— Kaj, kaj, se je pozibavala Strgarka. Saj se mi ne bo!

— Pa če bi se ti?

— I kaj, se je režala, prosila bi ga, naj mi gre s pota, ker sem že prestara za kakšne takšne reči. In prenerodna... Pa saj se starim nič več ne prikazujejo. Starim se prikaže le še kak kosček mesa.

— Prav imaš! je rekla Božička in potresla z roko.

— Še vi! je zagrozila Štihlja.

Božička se je nagnila in zajamrala: kaj pa ti je? Če bi bila moja mati živa, bi rekla, da vprašaj njo, kaj vse se ji je prikazalo. Rdeča jajca, bele ribe, rumen veter. Česa ni videla! Svetniki so bili vsako noč pri nji. Z njimi je spila na litre, zjutraj pa vstati ni mogla. In jo vprašujem, če bo šla v mesto. Kaj, jamra, v mesto, danes, ko je Štefanovo. Danes je Pavlovo! rečem. Aja, Pavlovo in se obrne pa zaspi.

— Saj sem rekla, je pritrjevala Strgarka, piti so znale!

— Piti, piti! je vstajala Božička.

— No, čas je pa le minil! je zahripala Grdenka in se tudi pobrala.

— Minil! je rekel Debev.

— Ja, je vstala Štihlja, pa bo minilo še kaj drugega tudi.

— Tudi! je odsekala Strgarka.

— Vse bo minilo! je rekla Debevka.

— Oja! je Božička iskala srp. Vse!

ČRNI VETER

Seja naj bi se začela ob 21.30. Vseh osem luči v sejni dvorani je že pol ure gorelo v prazno. Ostra svetloba, lahko bi rekli: tako ostrakot tovariš predsednik okraja, je poglabljala pozno uro. Čeprav je bila dvorana prazna in na prvi pogled pustja, jo je ogenj, ki je izseval mokra polena v peči, delal prijetno, zunaj je bila namreč mokra in mrzla jesen.

Organizacijska sekretarka Francka Grdenja se je kdaj pa kdaj s širokim in topim nasmehom razgledala po dvorani, če je morda kdo od članov izvršnikov že tu, in ker ni bilo še nikogar, je stopila k peči (ta je že vrela, ne grela) in nastavila lice, da bi ji ga prekuhalo, ker jo je bolel zob.

Tipala je zaparjeno oteklo in se zagledovala v hrastov strop. Sami pravilni kvadrati, ob straneh pa polkvadrati. Toplo se je zanesla s pogledom še v rdeče žametaste zavese, kot bi hotela poudariti z oteklo se obnje.

Nato je mehko zaprla za sabo obložena vrata sejne dvorane, in še preden je stopila v predsobo predsednikovega kabineta, jo je znova obšel tovariški nasmehek: dve gubi na nosu, obrvi visoko nad očmi in žalostno vesel pogled. Pošumela je z žametasto obleko, ki jo je zgoraj obrobil širok in naškrobljen ovratnik.

Iz predsednikovega kabineta je kot vsak dan in ob vsakem času živo udarjala beseda. Tudi zdaj. In to govorica, ki je je bila vajena in ji je bila vdana. Ponoči in podnevi, na cesti in v gostilni je slišala samo predsednika, sekretarja in tajnika.

Prisilila se je v smeh, ko je odprla vrata, ko da že ve, o čem je beseda. Tovariši so jo vljudno prezrli in nadaljevali, ona pa je počasi tipala za začetkom in se neslišno usleda v usnjeni fotelj.

Govoril je sekretar.

IS SRS O PRAZNIJENJU JEZERA V MOSTAH

Na 5. seji Zbora občin. Skupščine SR Slovenije, dne 25. septembra 1974 je na zastavljenem delegatsko vprašanje skupine delegatov za Zbor občin iz občine Radovljica z dne 23. septembra 1974, Boris Mikoš, član Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in republiški sekretar za urbanizem, dal naslednji

odgovor:

Zastavljeno vprašanje, ki se nanaša na postopek in problematiko v zvezi s praznjenjem akumulacijskega jezera HE Moste je zelo obsežno. Skupina delegatov iz občine Radovljica sprašuje, ali so bile pred izpustom vode iz akumulacijskega jezera HE Moste ugotovljene posledice, ki lahko zaradi tega izpusta nastanejo v zvezi s podtalnico, kakšna škoda bo zaradi izpusta nastala pri tistih proizvajalcih, ki koristijo savsko vodo v svojem tehnološkem postopku, ali je kdo razmišljal o eventualnih posledicah, ki bodo nastale zaradi vodnega vodostaja reke in končno kolikšna bo materialna škoda v zvezi z izpraznitvijo oziroma čiščenjem jezera.

Zato je skupina delegatov postavila Izvršnemu svetu Skupščine SR Slovenije naslednja vprašanja:

1. Ali je bila v zvezi z izpustom izdelana precizna študija, ki bi lahko odgovorila na vsa vprašanja (vpliv na podtalnico, uporaba tehnološke vode, vodotoki vode, škoda na ribiškem življenju, turizem in koliko časa bodo trajale posledice)?

2. Ali je bilo izdano dovoljenje za izpust Save v tem obdobju in na kak način in kdo ga je izdal?

3. Kakšne bodo finančne posledice?

Če bi hotel odgovoriti na vprašanja zelo detaljno, bi vzel delegatom preveč časa. Zato mi dovolite, da dam kratek odgovor, da pa predložim pisno poročilo, ki ga je na zahtevo našega sekretariata pripravil Republiški vodnogospodarski inšpektorat za sejo Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in za varstvo okolja odgovornega organa.

Sedanje praznjenje akumulacijskega jezera HE Moste je tretje praznjenje zaporedoma. Obseg posledic praznjenja je bil pri sedanjem praznjenju največji doslej. Praznjenje bazena je povezano z obveznim 10-letnim remontom hidromehanske opreme v potopljenem delu naprave in nizvodno ležečih krajev. Praznjenje bazena je bilo letos posebno pripravljeno. Sestavljena je bila posebna komisija, v kateri so sodelovali: Metalna Maribor (kot dobavitelj hidromehanske opreme), Hidrometeorolo-

ški zavod Slovenije, Zavod za ribištvo, Zveza ribiških druženj in Kranjski, Zavod za vodno gospodarstvo SR Slovenije, Splošna vodna skupnost Gorenjske in HE Moste.

Hidrometeorološki zavod je dne 9. julija letos odvzel kontrolne vzorce in to na več mestih in v raznih globinah bazena. Takrat je bilo ugotovljeno, da voda vsebuje fenole in da v njej primanjkuje kisika, da pa ni sledov žveplovodika. Ves potek praznjenja je vodila posebej sestavljena komisija, priprave in potek praznjenja pa je nadziral Republiški vodnogospodarski inšpektorat. Precizna študija, kakršna je zahtevana v vprašanju, ki ga zastavlja skupina, ni bila izdelana, ker ni bila do mere znana nevarnost vode v akumulacijskem jezeru. Analize namreč niso pokazale, da gre za tako velike količine predvsem lebečnega blata in za katrane, ki jih je z nižjih plasti erodirala odtekača voda skozi talni izpust.

Za praznjenje bazena je bilo izdano posebno vodnogospodarsko dovoljenje v smislu novo sprejetega republiškega zakona o vodah. To dovoljenje je izdal Republiški sekretariat za urbanizem 27. julija letos. Dovoljenje, ki je bilo izdano, temelji na izkušnjah dosedanjih praznjenj, na analizah obveznih vzorcev vode, na predloženih tehnoloških dokumentacijah ter na zasljanju strokovnjakov na posebni razpravi, v Mostah.

Republiški vodnogospodarski inšpektorat je ugotovil, da je vodstvo HE Moste pri praznjenju bazena upoštevalo določbe vodnogospodarskega dovoljenja, razen v tisti določbi, ki se nanaša na obseg odpiranja talnega izpusta. Te določbe vodnogospodarskega dovoljenja strokovna komisija ni več upoštevala od tistega trenutka, ko je zaradi premika blata in v njem nagrmadenih odpadkov (drevesa, sodi, itd.), nastopila resna nevarnost poškodovanja hidromehanske potopljene naprave, talnega izpusta in s tem tudi ogrožitev varnosti celotnega objekta dolinske pregrade.

Finančne posledice praznjenja nismo izvednotili in jih glede na mnoge neznanke, ki jih prinaša nečista voda, nismo v stanju izvednotiti.

Dovolite mi, da na koncu povem še nekaj besed o tem delegatskem vprašanju.

Krivca za nastalo stanje ni treba iskati v HE Moste, v elektrogospodarstvu ali pri nekom drugem pri praznjenju bazena udeležene organizacije. Razlogi za sedanjo katastrofo, ko smo morali izprazniti blatno mlakužo iz dolinske pregrade v Mo-

stah, so mnogo globlji. Gre dejansko za neposredno posledico obnašanja odgovornih faktorjev gorvodno ob Savi, od HE Moste v vseh zadnjih 10-letih. Določene izboljšave v proizvodnem procesu železarne Jesenice so sicer stanje popravile, vendar pa se iz naraščajoče urbanizacije na tem področju stanje stalno poslabšuje. Poseben problem predstavljata tudi prah iz železarne, ki z meteorološko vodo prihaja v jezero in se je v tem trenutku pokazal kot eden največjih nevarnosti, ki ogrožajo življenje v Savi.

V bodoče se lahko škodljivim posledicam praznjenja jezera izognemo samo, če bomo z vsemi napor in to vseh, odpravili temeljne vzroke stanja. Za petek, 27. septembra 1974 smo sklicali na Jesenicah širok posvet strokovnih institucij in strokovnjakov, da se dogovorimo za tiste ukrepe, ki jih je treba začeti izvajati takoj, da se lahko v bodoče odpravijo nujno potrebna in neodložljiva praznjenja bazena v HE Moste, brez takšnih posledic, kot jih imamo danes. Primer HE Moste jasno kaže na to, da bomo morali postati rigorozni do vseh, ki ne spoštujejo zakon, pri tem mislim tako na majhne kot na velike prestopnike.

V Sloveniji imamo še nekaj podobnih nevarnih žarišč. Potrebna nam bo zelo široka družbena podpora, da jih bomo odstranili. Pri teh ukrepih gre lahko tako daleč, da se bomo morali srečati z zahtevo, da ustavimo obratovanje nekaterih proizvodnih pogonov. Mislim, da je skrajni čas, da razvijemo družbeno moralo, ki bi onemogočala grobe posege v okolje, piratsko spuščanje strupov v nočnih urah v odprte vodotoke, kraške jame itd. V prizadevanjih, da zavarujemo okolje, so pristojni organi še vedno vse preveč osamljeni. Imajo premalo široke družbene podpore, celo s strani sodišč in javnih tožilcev, kadar gre za jasno kršitev zakonov.

Kot sem omenil, je Republiški vodnogospodarski inšpektorat pripravil podrobno poročilo o praznjenju bazena HE Moste.

O njem bomo razpravljali v telesih in v samem Izvršnem svetu, dostavljeno pa bo tudi pristojnim skupščinskim telesom. Poročilo, ki ni bilo obravnavano na Izvršnem svetu, izročam sekretarju zbora in ga prosim, da ga posreduje skupini delegatov iz Radovljice.

PRIPIS: Poročilo republiškega vodnogospodarskega inšpektorata o praznjenju bazena HE Moste bomo objavili v prihodnji številki Železarja.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

9. in 10. oktobra se je v okviru študijskega potovanja po Sloveniji mudila v radovljiški občini tričlanska delegacija komiteja za ohranitev revolucije Kube. Spremljal jo je tudi predstavnik kubanskega veleposlaništva iz Beograda. Visoke goste je sprejel predsednik občinske konference SZDL Janez Varl, ki jih je seznanil s posebnostmi družbenopolitičnega in gospodarskega razvoja občine. Med bivanjem v Radovljici so si ogledali Kovaški muzej v Kropi, Blejski otok in se povzpeli na Vogel, kjer so kot so presenečeno ugotovili, prvič v življenju videli sneg. Najbolj zanimiv del njihovega obiska pa je bil na seji KO SZDL Podnart, kjer so se seznanili z delovanjem SZDL v bazi. Zlasti pozorni so bili do metode dela in povezovanja vseh organizacij in društev v KS. Gostitelji iz Podnarta so jih presenetili z dobrim poznavanjem političnega položaja na Kubi in s pristranim sprejemom, ki si ga niso obetali v tako majhnem kraju.

V okviru programa seminarja za sekretarje občinskih komitejev ZK, ki je bil prejšnji teden v Predvoru, so za vse udeležence pripravili v petek 11.10. zvečer v sejni sobi občinske skupščine v Radovljici, posvetovanje s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, predsedniki svetov KS in KO SZDL. Obravnavali so problematiko samoupravljanja v KS, položaj delovnih ljudi in družbenih organizacij. Udeležence je zlasti zanimalo razmerje med sveti KS, družbenimi organizacijami in delegacijo KS. Veliko je bilo govora o načinu združevanja in porabe sredstev za krepitev materialne osnove KS.

Izvršni odbor občinske konference SZDL je spriču aktualnih nalog v razvijanju in poglobljanju odnosov z zamejskimi Slovenci in drugimi narodi Jugoslavije sklenil, da bo še ta mesec pripravil vse potrebno za konstituiranje novega organa, namesto dosedanje komisije za odnose z zamejskimi Slovenci, ki ji je že potekel mandat. Novi organ, svet za odnose z zamejskimi Slovenci in drugimi jugoslovanskimi narodi, bo štel 15 delegatov iz vseh družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti in nekaterih delovnih kolektivov.

V sklopu predkongresnih priprav so bili v vseh 107 osnovnih sindikalnih organizacijah v občini članski sestanki, ki so bili opravljeni do 15. oktobra. Člani sindikatov so potrdili odločitev o sprejemu statutarne pogodbe o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov Slovenije, obravnavali so osnutek sklepov 8. kongresa ZSS in tekoča organizacijska vprašanja.

Na 4. seji iniciativnega odbora za stipendiranje učencev in študentov, ki je bila v četrtek 10. oktobra, so spregovorili o nadaljnjih nalogah odbora za podpis samoupravnega sporazuma. Na seji so izvolili Draga Rozmana za pooblaščenca občine Radovljica, ki je 16. oktobra na zboru delegatov v Ljubljani podpisal samoupravni sporazum. Analizirali so tudi vprašalnike republiške izobraževalne skupnosti glede na stipendijsko politiko v občini.

Na pobudo krajevne organizacije SZDL Ribno, ki so jo podprle vse organizacije in društva v območju KS Ribno, so te dni sprožili množično akcijo zbiranja podpisov. Občani na ta način želijo doseči uresničitev svoje dolgotrajne želje, da se jim vrne v upravljanje Zadrugi dom v Ribnem in vsi pašniki, ki jih upravlja zdaj Kmetijska zadruga Bled. Pismo zahtevo z zbranimi podpisi bodo poslali na občinsko skupščino v nadaljnji postopek.

V sredo 16. oktobra se je sestal koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu pri občinski konferenci SZDL. Seje so se udeležili tudi predstavniki KS, nekaterih delovnih kolektivov, socialnih in patronažnih služb, sindikatov, ZSM in zdravstvenih ustanov. Najprej je tekla beseda o skupnih prizadevanjih v preprečevanju alkoholizma in narkomanije, nato pa o programu dela koordinacijskega odbora s posebnim ozir na akcije, ki jih bodo opravili v novembru — mesecu boja proti alkoholizmu.

Za novega direktorja Ljubljanske banke — enota Radovljica je bil imenovan Franci Cuznar, dosednji šef gospodarskega računskega sektorja LIP Bled. Bivša direktorica Elza Osterman je bila upokojena.

Delovni kolektiv Verige iz Lesc bo v sklopu svojih počitniških objektov v Crikvenici dobil v naslednjem letu še eno zgradbo za prenočevanje. To bo depandansa počitniškega doma, v kateri bo v pritličju 5 sob z 11 ležišči, v nadstropju pa 6 sob s 14 ležišči. Razen tega bodo zgradili poleg stavbe tudi otroško igrišče in naprave za rekreacijo.

V zameno za stari dom, ki bo porušen hkrati s starim Park hotelom, je podjetje Viator dalo blejskim upokojencem prostorno in še kar dobro ohranjeno stavbo, bivšo Olipovo hišo, ki stoji na še bolj primernem kraju kot prej med samopostrežno trgovino Živila — Koloniale in bencinsko črpalko na Ljubljanski cesti. Razen stanovanj bodo skušali prirediti prostore tudi za klubsko in kulturno dejavnost. Pri tem pa seveda računajo na denarno pomoč KS in delovnih organizacij.

Občinski odbor RK je v sodelovanju z Društvom za boj proti raku SRS in Unijo papir servis iz Ljubljane organiziral že drugo letošnjo akcijo zbiranja starega papirja in krp ter neuporabnih tekstilnih predmetov. Na Bledu je bila zbiralna akcija v ponedeljek, 14., v Lescu in v Radovljici pa v torek, 15. oktobra. Tudi tokrat so se občani in delovne organizacije množično odzvali pozivu RK.

Prejšnji petek, 11. oktobra zvečer, je bil v Radovljici v znamenju pomembnega kulturnega dogodka. V graščinski dvorani so svečano odprli razstavo del znanega gorenjskega umetnika, akademskega slikarja Milana Baste iz Kranja. V polnozasedeni dvorani so ob tej priložnosti nastopili s celovečernim koncertom člani okteta Gallus iz Ljubljane. Razstava, ki jo je pripravila Delavska univerza Radovljica bo na ogled do 20. 10. 1974.

Klub zdravljenih alkoholikov Radovljica priredi v soboto, 19. oktobra že drugi jesenski izlet za svoje člane in svojce. Tokrat se bodo podali na ogled spomenika žrtvam belogardističnega terorja na Urhu pri Ljubljani in Turjaka. Za končni cilj pa so si izbrali dom na Kureščku, ki je bil znano partizansko zbirališče. Tamkaj bodo pripravili tovariško srečanje.

Skupina igralcev Slovenskega gledališča iz Celja, ki jo sestavljajo Anica Kumer, Miro Podjed in Bogomir Veras, ki se naziva Grupa poetica in z velikim uspehom nastopa že več kot tri leta po vsej Sloveniji, bo prihodnje nedeljo 20. 10. ob 15.30 uri nastopila v dvorani TVD Partizan v Zg. Gorjah. Celjski umetniki se bodo predstavili z igranjem, petjem in recitiranjem slovenskih balad in pesmi. Prireditev sodi v okvir kulturne akcije in je razen za člane delovnih kolektivov, namenjena tudi vsem drugim prijateljem dramske in literarne umetnosti.

PREDLOG REGIONALNEGA PROSTORSKEGA PLANA

V četrtek dopoldne je bila že 17. seja izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice. Člani so najprej razpravljali o razpisnem predlogu industrijske cone na Plavskem travniku na Jesenicah in naredili manjšo spremembo. Glede na predlog in soglasje o novem priključku na bodočo hitro cesto, ki naj bi ga predvidoma uredili višje v dolini in ne pri Zvagnu, so ves prostor med sedanjim industrijskim področjem in urejeno strugo Save namenili še za industrijsko gradnjo, to je predvsem za razširitev objektov, ki so na tem področju že urejeni.

Najdalj pa so razpravljali o osnutku predloga regionalnega prostorskega plana za območje Slovenije. Ta je v javni razpravi, po tem, ko je bil 19. septembra objavljen tudi v časopisu Delo. Osnovna misel je v tem, naj se kot podlaga pri načrtovanju uporabi vizija razviritve in razvoja mest ter socialno ekonomske preobrazbe prebivalstva v naslednjih 30 letih. Člani izvršnega sveta so se pogovarjali predvsem o tem, kako bodo organizirali javno razpravo o dokumentu. Pri tem bo treba najprej rešiti dilemo ali naj bi občini Jesenice in Radovljice sestavljali svojo regijo, kot je predlagano o osnutku ali naj bi skupaj z občinami Kranj, Trzin in Skofja Loka sestavljali dovolj veliko in zaokroženo regijo ali pa naj bi celotno Gorenjsko področje priključili k razširjeni ljubljanski regiji, kamor se glede na nekatere panoge gospodarstva in družbenega življenja že sedaj navezujejo. O tem naj bi se pogovarili predvsem na skupnem posvetu članov izvršnih odborov, občinskih družbeno političnih organizacij in drugih predstavnikov jeseniške in radovljiške občine, zatem pa še na svetu gorenjskih občin. Dogovorili so se tudi, da bodo imenovali posebno komisijo, ki naj bi vodila javno razpravo.

Na četrtkovni seji izvršnega sveta so se pogovarili tudi o sodelovanju občine pri dveh družbenih dogovorih. Menili so, da je zamisel o ustanovitvi poslovnih skupnosti za turistično propagando in turistično prometno informativno dejavnost zelo dobra. Podpisniki družbenega dogovora naj bi bili Gospodarska zbornica Slovenije, Republiška konferenca SZDL, Skupnost slovenskih občin, Zavod radio-televizija Ljubljana, Izvršni svet Skupščine SR Slovenije in pa Zveza socialistične mladine Slovenije. Glede na določila resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju SR Slovenije in v težnji, da bi čimbolj izkoristili naravne pred-

namene. Ker je, kot že rečeno, turistična taksa last krajevnih skupnosti, občinska skupščina ne bo pristopila k omenjenemu družbenemu dogovoru. Mnenja so, naj bi sklepali družbeni dogovor s krajevnimi skupnostmi.

Na četrtkovni seji so pregledali tudi devetmesečno realizacijo protačuna občine. Realizacija dohodkov je zadovoljliva, saj znaša 72,99 odstotka, kar je vsekakor bolje kot prejšnja leta. Za predvidenimi dohodki tako zaostaja le za 2 odstotka. Povedano v številkah se je v devetih mesecih od skupnih celoletnih dohodkov 22.937.000 din, zbralo 16.741.196 dinarjev. Pri pregledu je zelo pomembno to, da so se zelo dobro zbirala sredstva najpomembnejše postavke, to je prometnega davka in davka na premoženje in dohodek na premoženje. Iz tega bi lahko sklepali, da bomo ob koncu leta dosegli predvidene dohodke.

Na seji izvršnega sveta so med drugim govorili še o informaciji o MEHANIZMU ZA OBLIKOVANJE CEN ŽELEZARSKIH PROIZVODOV. Dogovorili so se, da bodo s problematiko in nekaterimi sklepi seznanili občinske družbene politične organizacije in nekatere republiške forume.

T. L.

POIMENOVANJE NEKATERIH ULIC

Ob poročilu s sej vseh treh zborov občinske skupščine Jesenice smo samo omenili, da so na novo poimenovali nekatere ulice na Jesenicah. Tako bo ulica ob igrišču Podmežakljo, ki je bila do sedaj brez imena, dobila ime ulica generala Rudolfa Maistra. Na Koroski Belisti z gradnjo novih hiš nastali dve ulici. V naselju ob Potoški poti bo nova ulica v bodoče nosila ime ulica Janeza Šmida, ulica ob vrstnih hišah za osnovno šolo pa ulica Karla Prežljaja. Oba sta bila znana predvojna komunista.

Dosedanje, že uveljavljeno ime Straža, so sedaj tudi uradno priznali, tako da bo imelo 14 barak, ki so bile sedaj vključene na Tomšičevo 111; v bodoče vsaka svojo številko. Poleg tega pa so naredili tudi nekatere spremembe, s tem da so posamezne hiše priključili v druge ulice.

Hiši 9b in 9c na cesti 1. maja so priključili v ulico Franca Jerala. Hiše na Gregorčičevi ulici od števil 13 do 21 so uvrstili na cesto Toneta Tomšiča, hišo številka 22 pa na Aljažovo ulico. Tudi del ceste bratov Stražisar so preimenovali v cesto Toneta Tomšiča in sicer hiše od števil 45 do 51.

Zaradi porušitve starega nadvoza so hiše od 1 do 4 na cesti Franceta Prešerna — pri hotelu Pošta, vključili na cesto Maršala Tita. Tri hiše od 1 do 3 na prekinjeni Kurilniški ulici pa so vključili kar v tri ulice: cesto Maršala Tita, cesto Cirila Tavčarja in cesto Revolucije. O vseh predlogih so prej razpravljali s predstavniki krajevnih skupnosti, odlok pa bo veljal osmi dan po objavi v Uradnem vestniku Gorenjske.

T. L.

KULTURA V OBČINI DANES IN JUTRI

V četrtek, 10. oktobra, je bila seja konference Zveze kulturno prosvetnih organizacij občine Jesenice. Uvodnemu poročilu Rudija Makra, v katerem je prikazal sedanje stanje na področju kulturnega snovanja v občini, s poudarkom na nekaterih nalogah pri bodoči usmeritvi, je sledila dovolj kritična pa tudi spodbudna razprava. Iz razmišljanj predsednika in ostalih govornikov povzemamo nekaj najpomembnejših misli, strnjenih na posamezna področja kulturnega ustvarjanja v občini.

Pomembno povečanim finančnim sredstvom za kulturo v občini v zadnjem letu, ni sledilo ekvivalentno povečanje kulturne dejavnosti, tako v pogledu kvalitete, kakor kvantitete. Del povečanja sredstev sicer odpade na sanacijo, v preteklosti zelo nizko vrednotene, predvsem amaterske kulturne dejavnosti, za preostali del pa bi morali biti rezultati bolj očitni. To pa opozarja na to, da se skladno z višjim materialnim vrednotenjem kulturnega snovanja, ni spreminjal tudi odnos do kulture, kot pomembnega dejavnika pri nadaljnjem razvoju samoupravnega socializma. Pri tem zadene kritika tudi družbenopolitične organizacije in njihova vodstva, ki bistveno niso spremenila odnosa do kulture in kulturnega ustvarjanja, čeprav bi ravno v teh sferah z lastnim zgledom — beri: udeležbo na kulturnih prireditvah — spodbudami in priznanji, morali generalno začeti spreminjati odnos. Le na ta način bomo razširjali pomen in interes med delavci in ostalimi občani, še posebno pa med mladimi.

Zaznavni premiki pa se čutijo pri vedno bolj načrtnem vzdrževanju in saniranju obstoječih kulturnih objektov, medtem, ko smo v občini nasploh glede kulturnega prostora zelo v deficitu. Potrebna bo širša družbena akcija, ki jo morajo pripraviti in spodbuditi vsi kulturni dejavniki v občini, da se prične z načrtnim reševanjem novega kulturnega prostora v občini.

Precej kritike je bilo izrečeno na račun premajhne zavzetosti za kulturno vzgojo najmlajših v šolah vseh stopenj, čeprav je temu dan izredno velik poudarek tako v ustavi, kakor v ostalih razvojnih dokumentih. V nobenem primeru to ne bi smelo biti odvisno od osebnega odnosa učitelja do kulturnega ustvarjanja, temveč stvar strogo načrtovane vzgojno-izobraževalne politike šole. Razumljivo pa bi za vsem tem morala z vsem svojim žarom in

prepričanostjo stati tudi sleherna pedagoška osebnost.

Kljub precejšnji razvitosti glasbene kulture v občini, bo potrebno predvsem zborovsko dejavnost usmerjati in voditi bolj načrtno. Zbori so med seboj premalo povezani, ravno tako pa je premalo usklajevana programska politika oziroma repertoarji. Določen problem predstavlja tudi nadaljni razvoj osrednjega pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, kjer je vrsta nerešenih vprašanj: poklicni dirigent, izstrošeni instrumenti in uniforme, sistematična vzgoja mladih s formiranjem mladinske godbe, kar se prav tako povezuje z vprašanjem instrumentov in drugo. Vsa ta vprašanja zahtevajo načrtnega reševanja s srednjeročno in dolgoročno politiko in programi.

Pomemben napredek je v zadnjem času zaslediti v dejavnosti glasbene šole Jesenice, ki ima z zunanjimi oddelki 183 učencev. Razvili so nekaj kolektivnih oblik učenja — harmonikarji, baletno-ritmična skupina in predvsem dali poudarka učenju instrumentov, ki imajo pomen za nadaljni razvoj glasbene kulture v občini. Čeprav so tudi v materialnih pogledih dosegli nekatere izboljšanja, pa imajo še vedno precej težav predvsem s prostori in instrumenti. Tudi v kadrovskih pogledih so precej napredovali, še vedno pa jim manjka strokovnih kadrov.

Kritično je bila ocenjena dramska dejavnost v občini, ki zahteva temeljito spremembo programske politike. Še posebno kritično je bila ocenjena osrednja gledališka hiša na Jesenicah, ki že več let improvizira in večkrat zavaja občane v prepričanje, da dobro dela. Potrebne bodo temeljite kadrovske spremembe oziroma ustrezna kadrovska zasedba v gledališču, tako v pogledu režiserskega kadra, kakor samega vodstva in jasna programska usmeritev.

O osrednji knjižnici na Jesenicah je bilo rečeno, da ji ne manjka niti denarja, niti kadrov pa vendar so že več let obravnavani problemi še vedno aktualni. Potrebni bodo bolj odločni posegi, da knjižnica resnično zaživi kot pomembna kulturno izobraževalna dejavnost v občini. Amaterska društva se tudi premalo vključujejo v vsesplošna prizadevanja za razširjanje dobre in cenene knjige med delovne ljudi, pri čemer je bil dan poseben poudarek na Prešernovo knjigo.

Omenjen je bil tudi pomemben prispevek kulturno umetniškega kluba Tone Čufar pri istoimenski Svobodi pri posredovanju dobre in cenene knjige bralcem ter približevanju besedne umetnosti preko LI-STOV, kulturno umetniške priloge Železarja, delovnim ljudem. Klub je v štirih letih svojega delovanja s pomočjo kulturne skupnosti občine izdal že osem knjig Male Čufarjeve knjižnice.

Ugodno je bila ocenjena razstavno likovna dejavnost na Jesenicah, ki jo izvaja jeseniški DOLIK. Prizadevanja v bodoče pa bo treba usmeriti še v širšo likovno vzgojo delovnih ljudi, razna predavanja in podobno ter vzgoji mladih talentiranih kadrov. Seveda pa bo za to potrebno zagotoviti tudi ustrezno materialno bazo in ustrezne razstavne prostore.

Amaterska društva v občini kažejo sicer v primerjavi z leti nazaj večjo aktivnost, vendar pa je še vedno čutiti, da se še preveč zapirajo v svoje lastne okvire. Še vedno je premalo povezanosti med ZKPO in društvi na eni strani ter med ZKPO in kulturno skupnostjo na drugi strani. Pri tem gre seveda tudi za vprašanje ustrezne kadrovske profesionalne zasedbe na kulturni skupnosti, ki ne bo mogla delovati brez profesionalnega sekretarja.

Spodbude so bile izrečene tudi v pogledu oživljanja, pred leti zelo dejavne lutkarske dejavnosti in za več prizadevanj pri nadaljnjem delovanju folklorne dejavnosti na Jesenicah in okolici.

Kakor rdeča nit pa se je pri vseh obravnavanih vprašanjih pojavljala problem pomanjkanja organizacijsko-vodstvenih kadrov, še posebno pa strokovnih kadrov — zborovodij, režiserjev, koreografov in podobno. Z načrtno in usklajeno kadrovsko politiko oziroma politiko štipendiranja, bo potrebno začeti korenito reševati ta vprašanja.

Na seji je bilo tudi poudarjeno, da bodo društva morala v novi krajevni samoupravi dobiti svoje mesto, bolj pa se bodo morala tudi povezovati z mladinskimi organizacijami in sploh z vsemi dejavniki v okviru krajevnih skupnosti.

Vsa ta pestra problematika na eni strani, zelo razgibana in razvejena kulturna dejavnost v občini na drugi strani ob dejstvu, da je z novimi ustanovami določili kultura opredeljena kot pomemben dejavnik našega nadaljnjega samoupravnega razvoja, zahteva mnogo več analitičnega dela, iz katerega morajo potem izhajati kratkoročne in dolgoročne usmeritve kulture v občini in v posameznih društvi oziroma organizacijah.

Konferenca je bila uspešna in izrečenih je bilo dovolj kritičnih misli, dovolj pobud in idej za bodočo usmeritev. To pa je dovolj konkretna osnova za oblikovanje ustreznih zaključkov, ki morajo postati osnova za programiranje tako v okviru občine, kot v okviru posameznih društev in organizacij.

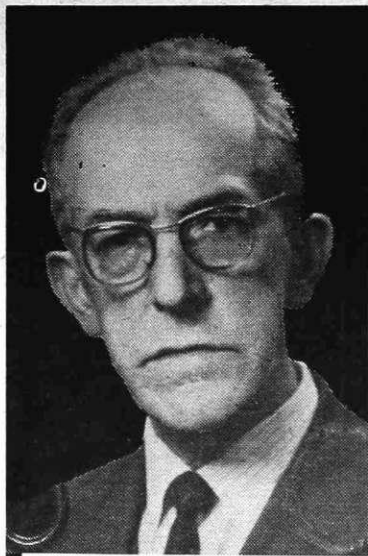
Ob sklepu konference so sprejeli tudi protestno pismo v zvezi z nameranim preštevanjem slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, ki so ga poslali avstrijskemu konzulatu v Ljubljani.

BILTEN OBČINSKE SKUPŠČINE RADOVLJICA

Po sklepu izvršnega sveta občinske skupščine Radovljica, bo upravni organ začel redno izdajati informativni biltenski. Potreba po takšnem biltenu je bila prisotna že dalj časa, zlasti pa se kaže po novi konstituenti občinske skupščine, na delegatski osnovi in pa pred uveljavljanjem ustavnih določil v družbeno političnih, samoupravnih interesnih in ostalih skupnostih.

Redakcijski odbor, ki ga bo vodil Janko Stušek, referent za kadre pri občinski skupščini, si je za začetek postavil okvirni program, ki obeta, da bo izpolnil pričakovanja občanov, organizacij in skupnosti.

Biltenski bo posredoval problematiko občinskega gospodarstva, dejavnosti upravnih organov in služb ter interesnih skupnosti. Na ta način bo javnost v podrobnosti obveščena o gospodarskih gibanjih in stanju v občini, zlasti pa o vseh pomembnejših skupščinskih odločitvah in poslovanju njenih organov. Občani bodo tekoče obveščeni tudi o tem kako se izvršujejo sprejeti odloki, sklepi in zaključki tako v skupščini kot tudi v samoupravnih interesnih skupnostih.

VINKO KAVČIČ

boditvi. Na delovnem mestu je bil vester in marljiv.

Pred drugo svetovno vojno se je moral zaradi fašističnega nasilja umakniti iz rojstnega kraja — Primorske v Jugoslavijo. Že leta 1941 je postal aktivist osvobodilne fronte, po osvoboditvi pa si je z vsemi močmi prizadeval za razvoj in napredek tehničnega biroja Železarne. Odlikovan je bil z medaljo in ordenom dela II. stopnje. Pokojni Vinko Kavčič ni bil le ustvarjalec v Železarni, temveč tudi aktiven družbenopolitičen delavec.

Številni prijatelji in delovni tovariši iz nekdanjega tehničnega biroja bodo pokojnega Vinka Kavčiča ohranili še dolgo v spominu, saj je veliko prispeval k vzgoji prepotrebni strokovnih kadrov, mladim ljudem pa je pomagal po svojih močeh in pripomogel, da je delo v tehničnem biroju, ki ga je vodil dolgo vrsto let, uspešno napredovalo.

SOLIDARNOST ZA RAZVOJ BRKINOV

Solidarnost, tolikokrat opredeljena vrednota samoupravne socialistične družbe, naj bi tokrat zaživel za Brkine.

Z akcijo se želi rešiti na tem področju tisto, kar se rešiti da. To je naš dolg preteklosti, graditvi sedanjosti in načrtovanju prihodnosti.

Brkini so bili zibelka partizanstva — 2825 borcev je zrastle v teh krajih, od tega jih je 521 padlo. V Brkinih je bilo požganih 397 domov in 334 gospodarskih poslopij. To so skopi podatki, ki nikakor ne morejo izpovedati vsega tistega, kar je brkinski človek storil za zmago revolucije. Bomo sposobni tokrat mi storiti kaj zanj? V Brkinih želimo dograditi in usposobiti brkinsko slemen-sko cesto, ki bi povezovala kraje med cestama Ilirska Bistrica — Podgrad in Divača — Ribnica. Cesta bo makadamska v dolžini 30 km. Izgradnja te ceste bi omogočila, da v vsi pripelje avtobus, pride zdravnik, kmetje bi lahko poslali na tržišče tržne viške, omogočen bi bil začetek razvoja turizma itd, kar vse bi pripomoglo k postopnemu izboljšanju življenjskih pogojev ljudi v teh krajih.

Zato naj bi vse OOS, OZD in TOZD, vzporedno z akcijo za Kozjansko ob enodnevnem zaslužku prispevale še pet din na zaposlenega za Brkine.

Uspeh akcije pa bo pokazal visoko stopnjo humanosti in socialistične zavesti jeseniških delavcev.

Številka tekočega računa, kamor lahko nakažete prispevek za akcijo »BRKINI« je 52220-652-52069 — Cestni sklad občine Sežana — za Brkine.

LIKOVNA RAZSTAVA V LIP-U NA BLEDU

V jesenskem obdobju sta Kulturna skupnost Radovljica in občinski sindikalni svet razširila program kulturne akcije tudi z likovnimi razstavami po delovnih kolektivih.

Uvodna prireditev, ki je bila hkrati tudi preizkus, kako naj bi to zvrst kulturne dejavnosti organizirali neposredno v proizvodnih obratih za delovni kolektiv, je bila v petek 11. oktobra v podjetju LIP Bled — TOZD lesna predelava Rečica.

Delavcem tega podjetja se je predstavilo 15 likovnih amaterjev članov likovne skupine LIKOR pri ZKPO Radovljica z več kot 40 slikami. Svoja dela je prikazalo kar šest avtorjev iz LIP-a, kar je seveda vzbudilo še večje zanimanje članov kolektiva. Da je bil to velik kulturni dogodek za delovno organizacijo, s katerim so vzajemno želeli prikazati, tako člani kolektiva kot predstavniki kulturne skupnosti in sindikatov možnost povezovanja kulture s proizvodnjo, je pokazala tudi otvoritev razstave. Razen predstavnikov delovnega kolektiva med katerimi so bili navzoči tudi vsi vodilni delavci in direktor Jurij Hočvar, so se vabilu odzvali tudi številni gostje iz drugih kolektivov, kulturnih institucij, družbeno političnih organizacij in predsednik občinske skupščine Polde Pernuš.

O pomenu kulturne akcije in smotru podobnih prireditev neposredno v proizvodnih enotah za delovne kolektive, je govoril predsednik občinskega sindikalnega sveta Marjan Vrabec. O razstavljalcih in njihovih delih pa Cene Avguštin. Ob tej priložnosti je ZKPO pripravila tudi kulturni program, v katerem je razen pevskega zbora KUD Zasip in recitatorke iz dramske skupine Almir Radovljica, nastopila z recitiranjem lastnih pesmi tudi članica delovnega kolektiva LIP Jana Beravs-Dežmanova, kar so prisotni še posebno toplo sprejeli.

Očitno bolj zadovoljni, kot so pričakovali, kar je povedal ob koncu tudi direktor Hočvar, ko se je zahvalil za sodelovanje, so vsi navzoči izrekli svoje priznanje izvajalcem programa, zlasti pa likovnikom. Celotna razstava bo po 14 dneh prenešana v obrat LIP TOZD Tomaž Godec v Bohinji, nato pa še v najmanj pet drugih delovnih organizacij v občini. JR

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

V sredo zjutraj so se iz Valjeva vrnili nekdanji izseljenci iz jeseniške in ostalih gorenjskih občin, ki so bili tja izseljeni leta 1941 in ki so v Srbijo potovali z vlakom bratstva in enotnosti 1974. Na sliki so nekdanji izseljenci s svojci, predstavniki občin in gostitelji pred spomenikom revolucije v Valjevu. Obširnejšo reportažo o obisku naših izseljencev v bratski SR Srbiji bomo objavili v prihodnji številki.

PRILOŽNOSTNI TURNIR

V nedeljo, 13. oktobra, je bil v prostorih ŠD Jesenice priložnostni hitropotezni turnir namesto napovedanega prijateljskega srečanja med ŠD Radovljica in ŠD Jesenice. Na turnirju je igralo 18 igralcev, večinoma mladih, več uspeha pa so imeli igralci iz Radovljice. Zmagal je drugokategorijski Perovič, pred I. Hrovatom (oba Radovljica) in Simčičem (Jesenice), četrti je bil Jan (Jesenice), sledijo Hribnik, Železnik (oba Jesenice), Hrvat (Radovljica), Majtan (Jesenice), Globočnik, Pretnar (oba Jesenice), itd. Od Jeseničanov ni nastopil nihče iz njihove prve ekipe.

V soboto, 19. 10., pa bo spet na Jesenicah velika šahovska prireditev. Od 16. ure naprej bo v prostorih ŠD Jesenice že 25. (torej jubilejno) srečanje med ŠD Jesenice in ŠD Fin-

kenstein (Malešče) iz Avstrije na 10 deskah. Ta srečanja so tradicionalna in tudi prisrčna, saj je med gostujočimi igralci tudi več koroskih Slovencev, tako da je tudi vsa dosedanja korespondenca med obema kluboma pisana v slovenskem jeziku. ŠD Jesenice zato prosi vse člane društva (tako člane prve kot druge ekipe ter vse ostale!), da se udeležijo tega srečanja, da bi tako srečanje kar najbolj uspelo. Od 10 desk bosta dve tudi mladinski in dve ženski deski.

Za Jeseničane pa je zanimivo tudi letošnje republiško prvenstvo za člane v Šmarjških toplicah, kjer med 16 igralci iz cele Slovenije igra tudi Jeseničan Branko Zorko. Po prvih treh kolic ima dve točki, saj je v prvem kolu remiziral s Prestrlom iz Radovljice, v drugem pa je premagal letošnjega slovenskega mladinskega prvaka Poredosa iz Novega mesta, v tretjem pa remiziral z mojstrom Ostermanom. **KT**

GORENJSKO PRVENSTVO SREDNJIH ŠOL S KOLESI S POMOŽNIM MOTORJEM

V soboto, 5. oktobra, je bilo pred osnovno šolo Prežihov Voranc prvo medobčinsko tekmovanje srednjih šol s kolesi s pomožnim motorjem. Tekmovanje je potekalo pod geslom: »Kaj veš o prometu?«. Pokrovitelj pa je bila zavarovalnica SAVA, poslovna enota Jesenice. Organizator celotnega tekmovanja je Svet za varstvo in vzgojo v cestnem prometu pri občinski skupščini Jesenice.

Tekmovanja se je udeležilo devet ekip in sicer dve iz Škofje Loke, tri iz Kranja in štiri z Jesenic. Vseh skupaj je bilo 36 tekmovalcev. Tekmovanje je bilo razdeljeno na tri dele: testi, poligon in spretnostna vožnja po mestu.

Vrstni red posameznikov: 1. Bogomir Petelj, ŠC Škofja Loka 910 točk, 2. Boris Lipovšek, ŽIC Jesenice 910 točk, Emil Sturm, gimnazija Kranj 908 točk, Jože Triplat, ŽIC Jesenice 900 točk, 5. Milan Hladnik, gimnazija Kranj 890 točk.

PRIJETEN IZLET INVALIDOV PO NAŠI LEPI DOMOVINI

Društvo invalidov Jesenice je v okviru akcijskega programa med drugim organiziralo tudi dvodnevni izlet v Crikvenico. Izleta se je v soboto, 28. septembra, udeležilo 43 invalidov.

V lepem, toda hladnem, sobotnem jutru, so se odpeljali proti Ljubljani, kjer so si v gradu ogledali panoramo mesta in okolice, v ozadju pa najvišje vrhove prelepih gora. Marsikateri od izletnikov je prvič opazoval to lepoto z ljubljanskega gradu.

Prežeti z vtisi so se odpeljali naprej proti Vrhniki, kjer so si ogledali izvir Ljubljanice, nato pa dalje proti Postojni. Ogled Postojnske jame je bil za marsikoga pravo doživetje. Uprava jame je invalidom omogočila celo brezplačen vstop, za kar zasluži javno pohvalo. Tudi ogled predjamskega gradu je bil za večino izletnikov pravo doživetje, med drugim tudi kratek postanek ob spomeniku jeseničko-bohinjskega odreda, katerega odkritje je bilo ob 30. letnici 29. septembra.

Ob sončnem jesenjskem popoldnevu jih je pot vodila proti morju, kjer so se ustavili v Opatiji in na Reki. Ogledali so si pristanišče, proti večeru pa prispeli v Crikvenico. Po lepem sprejemu in izdatni večerji v Žele-

zarskem domu, so utrujeni legli k počitku.

Zaradi slabega vremena naslednjega dne s kopanjem ni bilo nič. Vračali so se preko Gorskoga Kotorja, skozi Delnice v Kočevje, kjer so si ogledali Šuškov dom, v katerem je pred 31. leti zasedel zbor odposlancev slovenskega naroda. Ogledali so si tudi tamkajšnji muzej NOB. Predstavniki muzeja so jih lepo sprejeli, jih seznanili s preteklostjo mesta, pa tudi z dogodki iz narodnoosvobodilne borbe.

Pozno zvečer je na poti domov zadonela pesem in ob slovesu je bila izrečena želja: še bomo potovali, še bomo spoznali lepote naše domovine, kajti domovina je košček, je del nas samih, tako tudi del našega življenja. **PM**

MLADI SO SE POMERILI NA OBČINSKEM JESENSKEM KROSU

Slabo vreme v letošnji jeseni je komaj omogočilo izvedbo jesenjske kroso učencem vseh šol jesenjske občine. Kros je bil 12. oktobra na Golfu pri Vrbi, kjer so tereni za to najugodnejši.

Udeležba je bila kot ponavadi najštevilnejša iz Zirovnice, jesenjske šole Prežihov Voranc in Koroške

Zaradi prevelike količine zaužitega alkohola so bile zmanjšane njegove vozniške sposobnosti. Vozil je nepravilno po levi strani ceste in s tem povzročil prometno nesrečo. Za tako kaznivo dejanje je predpisana po zakonu kazen zaporja do enega leta. Sodišče ga je obsodilo na pet mesecev zaporja. Izrečen mu je bil tudi varnostni ukrep odvzema vozniškega dovoljenja za dobo enega leta. Glede na to, da je bil že dvakrat predkaznovan, ker je vinjen vozil motorno vozilo in ker je tistega dne že zjutraj vozil alkoholiziran, je sodišče menilo, da je edino primerna nepogojna zaporna kazen. Kazni sodnika za prekrške ga niso spametovale, mogoče ga bo zaporna kazen.

O. J. je dejal, da je pil, ker ga je ponoči bolel zob, za volan pa je sedel, ker si je želel vožnje njegov štiriinajstmesečni sinko. Pri izreku kazni je bilo važno tudi to, da je ogrožal svojega majhnega otroka. Otroku je sedel na prvem sedežu. Starši naj bi na drugačen način izkazovali ljubezen do svojega otroka.

Za našega pleskarja bi bilo cenejše in za druga varnejše, da takrat, ko ga boli zob, vzame tablet ali gre k zobozdravniku.

DOSLEJ NAJLEPŠI IZLET JEKLARJA

Moški pevski zbor Jeklar je imel v soboto in nedeljo svoj letni izlet. Medtem ko so bili dosedanjí izleti ob pričetku vsake sezone v Crikvenico, je bil letošnji v Istro. Kakor na izletih v Crikvenico, je priredil Jeklar tudi na izletu v Istro koncerte, oziroma nastope.

Prvi in to celovečerni koncert je bil v soboto v gledališki dvorani kulturnega doma v Izoli. Kakor poslušalec, tako bo ostal ta večer tudi nastopajočim v najlepšem spominu, za kar ima zaslugi nekdanji jesenjski in sedanji izolski režiser Srečko Tič.

V nedeljo dopoldne je nastopil Jeklar na palubi v Piranu, potem pa se je odpeljal v Hrastovje, nedaleč od Kopra. Tam je razkazal tovariš Tič nekdanjo utrdbo proti Turkom in znamenito cerkvico iz 12. stoletja, v kateri so številne in zgodovinsko važne freske. Pred odhodom je priredil Jeklar tudi tu nastop.

Nedeljsko popoldne so izkoristili člani Jeklarja za kopanje v Žusterni in se hvaležni vsem, ki so omogočili tako lep izlet, vrnili zvečer na Jesenice. Udeleženci letošnjega izleta so posebno hvaležni tovarišu Tiču, ki je žrtvoval dva dni za nekoč njegove Jeseničane. Hvaležni so tudi predsedstvu republiškega odbora upokojencev, ki je odobrilo v svojem domu v Piranu popust, oziroma regres, kakršnega uživajo upokojenci. Gostoljubnost, ki jo je nudila Jeklarju v Izoli DPD Svoboda Izola, bo skušal Jeklar vrniti prihodnje leto, ko bo gostoval njen mešani pevski zbor na Jesenicah.

TRIM IN SPREHAJALNA STEZA V NEPOSREDNI BLIŽINI

Na zadnji seji upravnega odbora turističnega društva Jesenice so med drugim sklenili, da se prične z akcijo za ureditev kombinirane sprehajalne in trim steze ob strugi potoka Jesenica. Ta naj bi vodila od jesenjskega campa na Zgornjem Plavžu do Doma v Planini pod Golico.

O tem sklepu so obvestili občinsko skupščino in zaprosili za soglasje za izvedbo te zamisli. Ko bodo prejeli ustrezen pristanek, bodo v sodelovanju s planinci, lovci, ribiči, sindikalnimi organizacijami, organizacijami združenega dela, turističnimi potovalnimi agencijami in drugimi, ustanovili ustrezno komisijo za uresničitve te zamisli.

Upravni odbor se je odločil za to traso, ker je ozka, strma in globoka struga potoka doslej neizkoriščena zanimivost našega področja. Razen tega pa bo tu zelo prijeten in zdrav sprehod v Planino pod Golico, kamor Jeseničani zelo radi hodimo, če se le da, izven vedno bolj prometne ceste.

Kombinacija trim steze s sprehajalno stezo pa naj bi bila tudi najboljše možnost za zdravo rekreacijo prebivalcev našega mesta in bližnje okolice. Privlačna pa bo tudi za vedno večje število gostov, ki tu kampirajo, se ustavljajo in prenočujejo v hotelih ter pri zasebnikih. **B.**

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

19. in 20. oktobra amer. barvni film KO UMIRAJO LEGENDE, v režiji Stuart Millar, v gl. vlogi Richard Widmark, ob 17. in 19. uri.

21. in 22. oktobra franc. barvni film VESELI REKRUTI, v režiji Claude Zidi, v gl. vlogi Jean — Guy Fechner, ob 17. in 19. uri.

23. oktobra franc. CS barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL, v režiji Jose Giovanni, v gl. vlogi Jean Claude Bouillon, ob 17. in 19. uri.

24. oktobra zaprto!

25. oktobra amer. barv. film JOE, TUDI TO JE AMERIKA, v režiji John G. Avildsen, v gl. vlogi Dennis Patrick, ob 17. in 19. uri.

26. in 27. oktobra nem.-italij. barvni film TRIJE ZELENi PSI, v režiji Rudolf Zehetgruber, v gl. vlogi Tony Kendall, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

19. in 20. oktobra franc. barvni film VESELI REKRUTI, ob 18. in 20. uri.

21. in 22. oktobra amer. barvni film KO UMIRAJO LEGENDE, ob 18. in 20. uri.

23. oktobra zaprto!

24. oktobra amer. barvni film METULJI SO SVOBODNI, ob 18. in 20. uri.

25. oktobra franc. CS barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL, ob 18. in 20. uri.

26. in 27. oktobra amer. barvni film LEGENDA O ČRNEM CHARLIJU, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

19. oktobra amer. barvni film 24 UR LE MANCHA.

20. oktobra amer. barvni film METULJI SO SVOBODNI.

23. oktobra franc. barvni film REKRUTI.

24. oktobra franc. CS barvni film VSTOPNICA ZA PEKEL.

26. oktobra amer. barvni film KO UMIRAJO LEGENDE.

OBVESTILO

Občinski odbor RK Jesenice in društvo za boj proti raku, obveščata vse člane, da bosta zbirala odpadni papir na Jesenicah v ponedeljek, 21. oktobra od 7. ure zjutraj dalje. Vse občane prosijo, da papir pripravijo pred vhodnimi vrati hiš.

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi dragega moža, brata in strica

ALOJZA ZORMANA

se toplo zahvaljujem vsem sorodnikom in prijateljem za pomoč in tolažbo. Iskrena hvala vsem sodelavcem iz Tomšičeve 69 za izkazano pozornost in poklonjeni venec.

Posebno zahvalo sem dolžna dr. Vidaliu, dr. Pogačniku, dr. Sajevidu ter celotnemu osebju internega oddelka jesenjske bolnišnice za dolgotrajno in požrtvovalno zdravljenje ter skrb in nego. Hvala tudi pihalnemu orkestru Jeseniških železarjev ter pevcem. Iz srca sem hvaležna vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so ga pospremili na zadnji poti.

Zahvala prav vsem in vsakemu posebej, ki so mi stali ob strani v teh težkih dneh.

ŽALUJOČI: žena Ana Zorman ter sestra Marija, brata Peter in Stefan z družinami, sestra Mici in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega očeta in moža

FRANCA OLAHA

se iskreno zahvaljujem zdravniku dr. Dušanu Tancarju, vsem zdravnikom in sestricam internega oddelka jesenjske bolnišnice za dolgotrajno, prizadevno zdravljenje. Nadalje se zahvaljujem vsem sosedom, sorodnikom in znancem, da so se tako številno posloviili od njega in mu izkazali čast z obilnim cvetjem in spremstvo na poslednji poti.

Prisrčna hvala vsem, ki so nam pomagali med težko boleznijo.

ŽALUJOČI: žena Frančiška Olah z vso družino

ZAHVALA

Ob preranem slovesu, od naše ljubljene mame in stare mame

ROZI KALTNEKAR

roj. Kunšič

iskrena hvala vsem za sočustvovanje, izrečeno sožalje in darovano cvetje, ki ga je v življenju tako ljubila.

Posebna zahvala ožjemu sorodstvu za nesebično pomoč v dneh teže izgube.

Iskrena hvala sosedom, pevcem in godbi na pihala in vsem, ki so počastili njen spomin in jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Sin Dušan z družino

ZAHVALA

Vsem sodelavcem v garaži železarne Jesenice ter vzdrževalcem v delavnicah transporta se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega moža. **Nada Berginc**

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne obrata se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč za nakup ozimnice. **Margareta Šolar**

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, ata, starega ata, brata in svaka

VINKA KAVČIČA

izrekamo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali toliko lepega cvetja. Iskrena zahvala zdravnikom dr. Sajevidu, primariju dr. Vidaliu, dr. Hudovernikovi in dr. Markežu ter bolnišnicemu osebju internega oddelka jesenjske bolnišnice za zdravljenje, skrbno nego in colikšno razumevanje v njegovih poslednjih dneh.

Najlepša zahvala tudi organizacijam ZB NOV in SZDL terena Plavž, DS železarne Jesenice, bali-narskemu klubu Jesenice, članom tehničnega biroja, sindikalni organizaciji HVŽ in govnornikom za poslovilne besede.

Posebna zahvala sodelavcem, predvsem družini Jelovčan, ki nam je s tolikšnim razumevanjem pomagala in stala ob strani v teh težkih dneh.

Vsem, ki so počastili njegov spomin, sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali, še enkrat prisrčna hvala.

ŽALUJOČI: žena, hčere, sinova in sestra z družinami in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubljeneega očeta, deda in pradedu ter tasta

CENA AMBROŽIČA

se iskreno zahvaljujem vsem za izrečeno sožalje, podeljene vence in šopke. Zahvaljujem se vsem, ki so v dneh žalosti sočustvovali z nami, počastili njegov spomin na domu in ga spremili na zadnji poti. Posebno se zahvaljujem pevskeemu zboru Jeklar za častno stražo in petje žalostink, kakor tudi pevskeemu zboru društva upokojencev Javornik in pihalnemu orkestru železarjev. Posebno hvala smo dolžni govnornikom Janezu Zupanu, Poldetu Ulagi, Tinetu Lukanu za poslovilne besede pri domu in ob grobu.

Prav vsem ki so sočustvovali z nami, srčna hvala.

ŽALUJOČI: hčerka Pavla z možem Nikom, hčerka Zora z vnukinjo Adelo, pravnuiki in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne obrata se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času moje bolezni zelo dobrodošla. Prav tako se zahvaljujem sindikalnemu odboru TOZD Hladna predelava za denarno pomoč za nakup ozimnice. **Marina Jelševar**

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne obrata se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je v času moje bolezni zelo dobrodošla. Prav tako se zahvaljujem sindikalnemu odboru TOZD Hladna predelava za denarno pomoč za nakup ozimnice. **Marina Jelševar**

ZAHVALA

Vodji poti Mariči Potočnik, se za izlet društva invalidov lepo zahvaljujem in si želimo še več takih srečanj.

Udeleženke z zadnjega konca avtobusa

USODEN ZOBOL

Letošnjega prvega maja se je iz smeri z Bl. Dobrave proti Hermanovemu mostu, peljal s svojim avtomobilom pleskar O. J. Ko je pripeljal skozi cestni predor na c. 1. maja, je zagledal dva vzporedno vozeča mopeda. Zavil je na levo stran v trenutku, ko je po svoji desni strani pripeljal S. J. Prišlo je do trčenja. Učeneec S. J. je obležal s pretresom možganov in več odrgninami po telesu.

Dve uri po nesreči je bilo v voznikovi krvi 2,03, v urinu pa 3,23 % etilnega alkohola.

O. J., star 31 let in oče enega otroka, je na glavni obravnavi dejal, da se čuti krivega, ker je vozil pod vplivom alkohola, ne čuti pa se krivega za prometno nesrečo.

Na mestu, kjer je prišlo do nesreče, je predpisana počasna vožnja in če bi bil voznik trezen in sposoben za vožnjo, bi otroka — mopeda, ki sta izjavila, da sta vozila eden za drugim in ne vzporedno in da je voznik avtomobila vozil cik-cak, opozoril z zvočnim signalom. Na cesti ni bilo zavornih sledi, kot bi najbrž bile, če bi vozil trezen.

JESENICE : KRANJSKA GORA (MLADINCI) 6:6 (2:1, 4:3, 0:2)

V soboto se je začelo državno prvenstvo za mladince v hokeju na ledu. V prvem kolu sta se srečali moštvi Jesenic in Kranjske gore.

Čeprav so pred začetkom srečanja fizično močnejši in izkušnejši Kranjskogorci veljali za favorita, pa so mladinci Jesenic zaigrali zelo dobro ter večji del srečanja tudi vodili. Kljub temu se je srečanje končalo z neodločenim rezultatom, čeprav ne smemo pozabiti, da so v vrstah Kranjske gore nastopili tudi nekateri igralci prvega moštva.

Gole so dosegli, za Jesenice: Z. Šuvak in S. Ščap po 2, Ajdišek in Golja po 1, za Kranjsko goro pa Brun 2, D. Horvat, Kern, Berlišk in Fartek po 1.

PRIČETEK DRŽAVNEGA PRVENSTVA

V soboto se bo končno začelo državno člansko prvenstvo za sezono 1974/75, ki so ga prestavili zaradi objektivnih vzrokov s 5. na 19. oktober. Moštvo Jesenic bo odigralo prvo tekmo v dvorani Podmežakljevo z zagrebškim Medveščakom, srečanje pa se bo pričelo ob 18.30 uri.

Hokejisti Kranjske gore, ki bodo igrali v »B« skupini državnega prvenstva bodo v prvem kolu gostovali v Ljubljani, kjer se bodo pomerili z ekipo Tivolija.

Mladinci Jesenic in Kranjske gore pa bodo v drugem kolu državnega mladinskega prvenstva igrali doma. Jeseničani bodo gostili ekipo Olimpije, Kranjskogorci pa moštvo Slavije. Termin obeh tekem še ni določen, vendar pa bo eno od obeh srečanj na sporedu predvidoma v soboto dopoldne, druga tekma pa v nedeljo, prav tako dopoldne.

KATASTROFA

Minilo je pet let, odkar smo približno ob tem času občudovali visoko zmago jeseniških hokejistov v srečanju z Olimpijo v Ljubljani, s prepričljivim rezultatom 11:2. To je bilo na začetku sezone 1969/70, ko so ljubljanski privrženci hokeja preveč glasno napovedovali, da je prišel čas Olimpije. Minilo je pet dolgih let in pred začetkom letošnje sezone, so bili jeseniški hokejisti tisti, ki so morali priznati prav tako hud poraz z rezultatom 11:2. Nepoučeni opazovalec hokejskih dogajanj pri nas bi vsekakor poiskal povsem drugačne vzroke očitne spremembe moči v jugoslovanskem hokeju, mi pa se bomo v glavnem osredotočili na dve stvari. Na spremembo igralskega kadra pri obeh nasprotnikih ter o delu pri obeh klubih, ki je, kot kaže, v zadnjih letih precej načrtnejše v Ljubljani.

Če pogledamo spremembe v igralskem kadru, lahko takoj na začetku ugotovimo, da so jeseniški hokejisti na boljšem. V zadnjih petih letih so se iz Ljubljane vrnili R. Smolej, Beravs, Jug in I. Jan, kar je bila velika izguba za Olimpijo, za Jesenice pa precejšnjo okrepitev. Poleg teh smo na Jesenicah dobili tudi mladi igralški kader, ki se je povzpeli tudi do reprezentančnih višav. To so Poljanšek, Hafner, Franci in Marjan Žbontar, ki so vsi že nastopili za državno reprezentanco. V tem času pa so vrste jeseniških hokejistov zapustili Gorazd Hiti, ki je trenutno v JLA ter Franc Smolej in Ravnik, ki sta se prenehala aktivno ukvarjati s hokejem, kot tudi Felc in Tišler, ki nastopata v inozemstvu.

Pri Olimpiji se ne morejo v enakem času pohvaliti s tolikimi kvalitetskimi igralci, ki so okrepili njihovo moštvo. Z Jesenic je v zadnjih petih letih prišel le Gorazd Hiti, med mladimi pa so se izkazali predvsem Puterle ter Kavac, napredovala pa sta še Lap, ki je prav tako reprezentant kot omenjena dva ter Bahč, ki je prišel od Slavije.

Tudi letos so pri Olimpiji dobili močno okrepitev, to je Miroslav Gojanovič, ki je prestopil iz zagrebškega Medveščaka. Ko govorimo o Olimpijinih izgubah, kar se tiče igralcev, moramo omeniti na prvem mestu Beravs, Smoleja, I. Jana ter Juga, ki so najprej zapustili Olimpijo, nato pa še Gorazda Hitija in Semeta, ki sta odšla k vojakom, največja zvezda Olimpije Rudi Hiti pa bo v tej sezoni nastopal v Italiji. Torej, če smo ob pregledu moči jeseniških hokejistov ugotovili, da so pridobili več moči na boljšem, moramo ugotoviti, da so Ljubljanci na slabšem tudi glede odhodov, saj jih je v omenjenem času zapustilo kar sedem odličnih hokejistov, ki so vsi nastopali v reprezentanci. Pri tem smo torej precej na boljšem, pa smo kljub temu v zadnjih petih letih

kar dvakrat izgubili naslov državnega prvaka, ki ga je osvojila Olimpija.

Pa tudi to ni vse. Že v lanskim sezoni smo morali nekajkrat priznati, da Olimpija igra precej hitrejši in modernejši hokej kot naši, čeprav so jeseniški hokejisti v pretekli sezoni v srečanjih z Olimpijo dosegli pet zmag, dvakrat pa so bili poraženi, enkrat pa se je srečanje končalo z neodločenim rezultatom. Prišli smo torej do dejstva, da so v zadnjih petih letih pri Olimpiji resneje in načrtnejše delali kot na Jesenicah, ter tako dobili kvaliteten igralški kader, kljub precejšnjim spremembam v moštvo. Na Jesenicah smo, mora se priznati, spali na lovorikah. Zato je moštvo izgubilo precej na hitrosti, igra na »telo« je postala nepriljubljena, v zadnjih nekaj letih pa smo bili priče precejšnjim neresnostim, ki so se dogajale v jeseniškem moštvo. Omenimo le dva primera. V lanskim sezoni so igralci sredi sezone zahtevali od trenerja, da bi manj trenirali, ker so bili baje utrujeni, čeprav vemo, da njihovi treningi niso bili naporni. Letos pa so si igralci prvega moštva »privoščili« to, da so zelo nerodno hodili na kondicijske priprave v letnih mesecih, čeprav so dobro vedeli, da se jim bo to poznalo, ko bo prišla sezona. Lahko bi omenili tudi nešportno življenje nekaterih posameznikov v prejšnjih sezonah, kar bi samo dopolnilo sliko o tem, da je bilo delo v vrstah večkratnih prvakov precej pomanjkljivo, dosti nerodno in neodgovorno, spanje na lovorikah pa bo pustilo resne posledice, ki jih bo težko prebroditi.

Namizni tenis

PREPRIČLJIVA ZMAGA NAŠE EKIPE

Preteklo soboto je bilo na Ravnah na Koroškem letošnje prvenstvo Slovenskih železnar v namiznem tenisu. Zaradi premajhne udeležbe ženskih ekip so nastopile le moške ekipe in sicer iz štirih delovnih organizacij združenja. Prvo mesto je prepričljivo osvojila ekipa železnar Jesenic, ki je v postavi Rudi Puh, Franci Ravnikar in Vaso Stana premagala ekipo železnar Ravne s 5:3, ekipo Plamena 5:0, in ekipo železnar Štore prav tako s 5:0.

Končni vrstni red: 1. železnara Jesenice, 2. železnara Ravne, 3. železnara Štore, 4. Plamen Kropa.

J. R.

Košarka

PRIJATELJSKA TEKMA

Dne 10. oktobra je bila v Mojstrani košarkarska tekma med mladinci KK Mojstrana in KK Jesenice. Rezultat tekme je bil 56:66 za ekipo Jesenic. Sodnik — Babič.

Tekma se je začela s premočjo domačinov. V 2. minuti je bil rezultat 8:2. Ekipa Mojstrane je igrala precej ostro, tako, da visoki igralci niso prišli do izraza pod košem. Ta obramba je bila razbita s točnimi meti od daleč. V tem delu sta se izkazala Janič in Cetina. Prvi del se je končal z rezultatom 23:22 za Mojstrano.

V drugem polčasu so Jeseničani začeli izredno dobro. Dobra obramba, točni meti, protinapadi, to so bile odlike mladih igralcev. Končni rezultat je bil 56:66 za goste.

Za Mojstrano so bili uspešni: Andolšek 4, Zima F. 20, Verbič 2, Šifrer 12, Brežan —, Švajcer 2, Legat R. 15, za jeseniško ekipo pa: Janič 24, Ličof 12, Cetina 10, Novak —, Varl 4, Gazvoda 6, Todorovič 2, Skumavc 8. I.S.

Rokomet

ŠE TRI TEKME DO KONCA

Rokometaši Jesenic so v soboto gostovali v dvorani na Kodeljevem, kjer so se pomerili s Slovanom B in tekmo LCRL izgubili z rezultatom 49:21 (25:8).

Jeseničani so v Ljubljani igrali v postavi: Sporar B, Prešeren 8, Sporar J., Radinovič 3, Peternel 2, Alilov 1, Pogačnik 7 in Sefaj. Sedemmetrovke: Slovan B 5 (2 zadetka), Jesenice 6 (2 zadetka). Izključitve: Slovan B 5 minut, Jesenice so bile brez izključenih igralcev.

Jeseničani so prvič v tej sezoni igrali v dvorani, tekma med Slovanom B in Jesenicami pa je bila predtekma tekme I. zvezne rokometne

Posledice neresnega dela v poletnih mesecih so se že boleče pokazale. Čeprav je rezultat zares visok, pa poraz 2:11 v Ljubljani še ni vse na trnovi poti jeseniškega hokeja. Privrženci jeseniških hokejistov, ki so bili prejšnji tork v hali Tivoli, so doživljali hude žaljivke, ki so letele na račun večkratnih prvakov. Posmehi in podcenjevanje sta bila na vsakem koraku v hali Tivoli, to pa je bilo za zvestega simpatizerja hokejistov iz Podmežaklje veliko hujše, kot tistih 2:11.

Ne glede na visok poraz v Ljubljani, pa zvesti navijači pričakujejo od večkratnih prvakov, da bodo z resnim delom poskusili preboleti krizo, ki so si jo sami ustvarili zaradi slabih priprav v poletnih mesecih. Tega so jeseniški hokejisti zmožni, saj imajo v svojih vrstah kar štirinajst kandidatov za reprezentanco. Čeprav je sedanjí trenutek v vrstah jeseniških hokejistov zelo resen, pa si ne smemo sami sebi odrezati srila. Čeprav je Olimpija bolje pripravljena, čeprav je v Ljubljani igrala zares odlično, toda — ali nedavna zmaga naših hokejistov na Jesenicah z rezultatom 7:6, ko so naši vodili že s 6:2, ne dokazuje, da tudi naši znajo igrati dobro, Olimpija pa slabo? Ali bežen pregled po igralcih obeh moštev ne govori v prid trditvi, da so jeseniški hokejisti bolj izkušeni kot Ljubljanci? Ali končno ne smemo pričakovati zmag nad Olimpijo, če bodo naši z resnim delom poskusili odpraviti pomanjkljivosti, ki so se pokazale ob začetku sezone?

Sezona je dolga, Olimpija in Jesenice se bosta v državnem prvenstvu pomerila kar šestkrat, zato je še vedno čas odpraviti zamujeno, spanje na lovorikah pa se ne bi smelo ponoviti nikoli več.

lige med Slovanom in Zagrebom.

Prvi so že v drugi minuti povedli Jeseničani, vendar so domači še v isti minuti izenačili na 1:1, po tem pa gostujoče moštvo dvanajst minut ni doseglo zadetka, Ljubljanci pa 11. Gostje so proti koncu polčasa uredili svoje vrste, vendar razigranih domačinov niso uspeli zaustaviti. Prvi polčas se je končal z rezultatom 25:8.

Tudi v drugem polčasu sta obe ekipi igrali zelo hitro. Tak tempo je diktiralo predvsem domače moštvo. V hitri igri sta obe ekipi grešili, predvsem Jeseničani, ki so slabo podajali, tako, da so več žog presegli Ljubljanci, ki so s hitrimi protinapadi počasi povečevali vodstvo. Kljub naporom jeseniških igralcev, da bi razliko zmanjšali, je tekmo z visokim rezultatom 49:21 dobila domača ekipa.

V Ljubljani sta igrala dobro Pogačnik in Prešeren, izkazal se je tudi vratar Sporar, medtem, ko se je ostalim mladim igralcem poznalo, da imajo za sabo premalo težkih tekem, saj so delali napake predvsem v podajah v napadu, pa tudi v obrambi so igrali premehko.

Tekmo sta dobro sodila Šetinc in Komel iz Ljubljane.

V soboto, 19. oktobra bodo Jeseničani igrali v Trzinu (zaradi suspenza domačega igrišča), s četrtouvrščeno Dobovo. V ekipi bosta nastopila tudi Pavlič in Rebolj in potihem lahko upamo na čim boljši rezultat.

tok

Nogomet

ŠENČUR : JESENICE 6:2

V osmem kolu prvenstva TNZ Gorenjske so naši nogometaši gostovali v Šenčurju, kjer so prvenstveno tekmo s tamkajšnjimi nogometaši izgubili z rezultatom 6:2 (2:2).

Naši nogometaši so pravzaprav izgubili že v prvem polčasu ko so od šest stooštostnih priložnosti za zadetke uspeli realizirati le dve — dvakrat pa so zadeli vratnico, dvakrat pa streljali mimo gola, ko je bil le-ta prazen.

V drugem polčasu so domačini zaigrali mnogo bolje kot Jeseničani, ki jim prav nič ni šlo od rok, in so zasluženo zmagali čeprav rezultat ni realen odraz moči na igrišču, saj so naši nogometaši zaslužili bolj ugoden končni izid. S tem porazom je jeseniška ekipa zdrknila s tretjega na peto mesto in so vsaj v jesenskem delu prvenstva izgubili vse možnosti za boljšo uvrstitev.

Gola za naše sta dosegla Kovačič in Jereb.

JESENICE : NAKLO (mladinci) 6:2

V šestem kolu prvenstva TNZ Gorenjske za mladince so naši mladi nogometaši imeli v gosteh mladinsko moštvo Nakla in ga premagali z rezultatom 6:2 (2:2).

V derbiju dveh vodečih moštev na prvenstveni lestvici so se gostje našim mladincem uspešno upirali le

v prvem polčasu, v nadaljevanju pa so naši mladinci zaigrali odlično in jih nadigrali v vseh elementih nogometne igre. Dokazali so, da je bil poraz na Bledu le rezultat slabega dne in nikakor ne slabe kvalitete moštva kot so nekateri mislili. V svoji skupini pravzaprav nimajo enakovrednega nasprotnika.

Gole za naše so dosegli: Jeršin 2, Crnalič, Milošič, Sulejmanović in Mlačnik.

JESENICE : LESCE 3:2

Pionirji so v soboto odigrali prvenstveno tekmo s sovrstniki iz Lesca in zasluženo zmagali. Na težkem in razmočenem igrišču so se bolje znašli in kljub tesnemu rezultatu njihova zmaga ves čas tekme ni bila ogrožena.

Najboljši igralec tekme je bil naš Nedin Omanović, ki je dosegel tudi vse tri gole za naše moštvo.

V soboto igra člansko moštvo doma prvenstveno tekmo z moštvom Britofa. Tekma bo ob 14.30 uri.

Pionirji v soboto gostujejo na Bledu. Tekma bo ob 13.15 uri.

V nedeljo, 20. oktobra, gostujejo mladinci v Bohinju.

Odbojka

DRUGA ZMAGA JESENIC

Jesenice : Gaberje 3:2
(10, —15, 10, —10, 1)

V soboto, 13. 10. 1974, sta se v telovadnici osnovne šole na Jesenicah pomerili ekipi Jesenic in Gaberja. Ekipa Jesenic je nastopila v postavi: Kavčič, Divjak, Pogačar, Demšar, Erjavec, Bergelj, Bogataj, Kovač, Strnad.

Jeseničani pred tekmo verjetno niso mislili, da bodo morali oddati dva seta ekipi, ki je v prvem kolu gladko izgubila doma. Domačini so dokaj lahko osvojili prvi set, pa tudi v drugem so vodili za 7 točk. Zaradi nepazljivosti in verjetno podcenjevanja, pa tudi zaradi veliko boljše igre gostov, so morali končno v drugem setu priznati poraz.

V tretjem nizu so bili Jeseničani spet boljši, v četrtem pa spet izgubili. V tem delu igre je prišlo do precej enakovredne borbe, z napakami na obeh straneh. Šele v zadnjem setu so domačini zaigrali kot znajo, tako, da je nasprotnik osvojil le eno samo točko. V celoti je bila tekma borbena, z večjimi napakami v igri na mreži kot tudi v polju.

Da domačini niso igrali v vseh setih enako dobro, je iskati vzrok v tem, ker niso nastopili kompletni, pa tudi igralci ne trenirajo, kot bi bilo treba. Le nekateri imajo za to opravičene razloge. Upati je, da jih bo naslednja tekma, ki jo igrajo v Bovcu, bolj motivirala in da bodo pokazali vse svoje sposobnosti.

UREDITEV SMUČIŠČ ČRNI VRH

Na pobudo Smučarskega društva Jesenice je v septembru komisija, ki so jo sestavljali predstavniki SD Jesenice, Viatorja, turističnega društva pod Golico, ter Aleksandra Čeha in eksperta za smučarske proge pri FIS, Petra Lakota, pregledala terene Črna in Španovega vrha. Naloga komisije je bila, da pripravi kratkoročni in dolgoročni program za ureditev smučišč vseh teh terenov. Kratkoročni program zajema delo v letošnjem letu — čiščenje že obstoječih prog in terenov. To akcijo naj bi izpeljalo SD Jesenice z ostalimi ljubitelji smučarskega športa in rekreacije.

Za dolgoročni program pripravljajo idejne načrte, v katerih bodo zajele

te maksimalne možnosti koriščenja vseh razpoložljivih terenov Črnega in Španovega vrha za smučarski šport in rekreacijo. Vsi ti načrti, s tolačenji, bodo dani v razpravo vsem, ki ga bodo materialno in finančno podprli ter realizirali. Načrt bo obsegal: 1. tekmovalne proge, 2. rekreacijske proge, 3. nove vlečnice, 4. gostinstvo.

Z dokončno ureditvijo ceste in parkirišča Jesenice — Planina pod Golico, bo ta načrt še posebno aktualen za nadaljnji razvoj turizma. Idejni načrti, z vsemi tolačenji potrebnih del za posek, za zemeljska dela in postavitev potrebnih vlečnic, bodo v oktobru poslani v razpravo občinski skupščini Jesenice, samoupravnemu organu Viatorja, rekreacijski komisiji Železnar, turističnemu društvu Jesenice in Planina pod Golico.

Z uresničitvijo vseh teh načrtov bi bili za prihodnost dani vsi pogoji za razvoj turizma v tem predelu, v zadovoljstvo vseh ljubiteljev bele opojnosti.

SD Jesenice

Mnogo premalo inšpektorjev in vodnikov za varno hojo in plezo po gorah

Komisija za alpinizem in komisija za šolanje in vzgojo pri PZS sta prisluhnili vedno večjim željam in potrebam po vzgoji in načrtnem šolanju sposobnih inštruktorjev in gorskih vodnikov v cilju preventivne varnosti in prijetnega bivanja mladine in delovnih ljudi v gorah, na planinskih poteh in spominskih množičnih letnih in zimskih pohodih ter vzponih.

Pri posebni vodniški podkomisiji komisije za alpinizem je trenutno registriranih prek 120 izprašanih avtoriziranih planinskoalpinističnih inštruktorjev in gorskih vodnikov, to število pa je še vedno premajhno, da bi zadostilo vsem željam in potrebam vsakoletnega zimskega spominskega pohoda na Stol, Triglavskega smuka, pohoda stotih žensk na Triglav, pohoda slovenskih železnar na Triglav in sploh množičnega rekreativnega planinstva.

Vse take akcije planinske organizacije podpirajo, žal pa nikakor ne morejo gorski reševalci prevzeti moralne odgovornosti za varnost milijon in več vsakoletnih domačin in tujih obiskovalcev našega planinskega sveta.

Število izprašanih inštruktorjev in avtoriziranih gorskih vodnikov morajo naše planinske organizacije čim prej pomnožiti. Zato je komisija za alpinizem pri PZS v letošnji takozvani mrtvi sezoni med poletjem in zimo pripravila posebne seminarje, teoretična predavanja in praktično šolo za nove, mlajše planinskoalpinistične inštruktorje in gorske vodnike.

Že prihodnjo soboto in nedeljo, dne 26. in 27. t. m., bo v ljubljanskem plezalnem vrtcu na Turncu pod Šmarno goro sprejemni izpit za nove gorske vodnike. V letošnjem jesenskem roku se je prijavilo 70 kandidatov iz vrst naših večletnih vzornih planincev, plezalcev in alpinistov, ki so pripravljeni sodelovati v inštruktorski in vodniški planinski službi. Po sprejemnem izpitu bodo morali kandidati pozneje delati še posebne izpite iz poglavij tehnike plezanja, prve pomoči, zgodovine in organizacije domačega in svetovnega planinstva in alpinizma, favni in flori, psihologiji, nevarnosti gora in drugih. Novi kandidati za planinskoalpinistične inštruktorje in gorske vodnike se bodo po uspešno opravljenem teoretičnem in praktičnem izpitu vključili kot enakopravni člani v mednarodno vodniško organizacijo s pravnimi in moralnimi obveznostmi. Čim več dobrih planinskoalpinističnih inštruktorjev in gorskih vodnikov bomo imeli, tem varnejša bosta hoja in pleza domačin in tujih ljubiteljev ter obiskovalcev naših gor.

Planinskoalpinistični inštruktorji z gorskimi vodniki in gorskimi reševalci bodo uresničili idejo: planine delovnim ljudem in mladini.

USPEŠNO PRVENSTVO SLOVENSkih ŽELEZARN V KEGLJANJU NA ASFALTU

V soboto, 12. oktobra, je bilo na kegljišču Podmežakljevo prvenstvo Slovenskih železnar v kegljanju na asfaltu. Ob izredno dobri udeležbi, nastopilo je več kot petdeset tekmovalcev iz sedmih delovnih organizacij, je pri moških prvo mesto osvojila ekipa železnar Jesenice, pri ženskah pa ekipa železnar Štore. Na razglasitvi rezultatov je udeležence prvenstva pozdravil Franc Kobentar, predsednik TK OO sindikata Železnar, ki je predvsem poudaril, da takšna športna srečanja slovenskih železnarjev in predelovalcev krepijo

telesno sposobnost za delo, hkrati pa pomenijo tudi medsebojno spoznavanje in krepitev sodelovanja med kolektivi.

Rezultati:
Moški ekipno: 1. Železnara Jesenice (985 podrtih kegljev), 2. Železnara Ravne (903), 3. Železnara Štore (850), 4. Žična Celje (765), 5. Tovil Ljubljana (764).

Ženske ekipno: 1. Železnara Štore (1215), 2. Žična Celje (1182), 3. Železnara Ravne (1150), 4. Železnara Jesenice (1140), 5. Metalurški inštitut Ljubljana (776). J. Rabič